

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski strokovni študij
geodezije, Prostorska informatika

Kandidatka:

Tanja Zajc

Predlog ureditve naselja Muljava v občini Ivančna Gorica

Diplomska naloga št.: 313

Mentor:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Ljubljana, 2010

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana TANJA ZAJC izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
»PREDLOG UREDITVE NASELJA MULJAVA V OBČINI IVANČNA GORICA«.

Ljubljana, 01.03.2010

(podpis)

BIBLIOGRAFSKO - DOKUMENTACIJSKA STRAN

UDK:	711.3/.4(497.4Muljava)(043.2)
Avtor:	Tanja Zajc
Mentor:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Naslov:	Predlog ureditve naselja Muljava v občini Ivančna Gorica
Obseg in oprema:	97 strani, 10 preglednic, 15 grafikonov, 52 slik, 12 kart
Ključne besede:	urejanje naselja, podeželje, analiza rabe površin, predlog ureditve naselja, Muljava, občina Ivančna Gorica

Izvleček

Cilj diplomske naloge je ugotoviti prostorske razvojne možnosti naselja Muljava in izdelati predlog njegove ureditve. Naloga je sestavljena iz teoretičnega in praktičnega dela.

V teoretičnem delu so predstavljene značilnosti slovenskega podeželja, izhodišča planiranja podeželja, normativna ureditev, ki ureja področje prostorskega planiranja ter funkcija kulturne dediščine, kot dejavnik urejanja podeželskega prostora.

V drugem, praktičnem delu naloge, je najprej predstavljena občina Ivančna Gorica in v njenem sklopu tudi naselje Muljava. Sledi predstavitev rezultatov izvedene ankete med prebivalci Muljave in podrobnih prostorskih analiz naselja, ki so grafično predstavljene na kartah izdelanih v merilu 1 : 3500. Posamezne analize se navezujejo na relief, rabo prostora, namembnost in funkcionalnost objektov v naselju, potek slemen ter vrsto strešne kritine pri objektih, prometno opremljenost naselja ter morfološko in vizualno analizo. Na podlagi rezultatov izvedene ankete in opravljenih prostorskih analiz smo v zadnjem delu naloge pripravili predlog ureditve naselja s predlaganimi smernicami v razvoju poselitve, prometa, športa in rekreacije ter dodatnimi možnostmi širitve turizma.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTLISTIC INFORMATION

UDC:	711.3/4(497.4Muljava)(043.2)
Author:	Tanja Zajc
Supervisor:	Assist. prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.
Title:	A Proposal for the Regulation of Muljava Settlement in the Municipality of Ivančna Gorica
Notes:	97 pages, 10 tables, 15 graphs, 52 figures, 12 maps
Key words:	regulation of a settlement, countryside, land use analysis, proposal for the regulation of a settlement, Muljava, the Municipality of Ivančna Gorica

ABSTRACT

The aim of my diploma work is to find out about the possibilities of the spatial development of Muljava settlement and make a proposal for its regulation. The work consists of a theoretical and a practical part.

The theoretical part presents the characteristics of the Slovene countryside, starting points for the countryside planning, rules and regulations and the role of our cultural heritage in the countryside planning .

The practical part concentrates on the presentations of the Municipality of Ivančna Gorica and Muljava, a small village in this municipality. These are followed by the results of a survey carried out among the inhabitants of Muljava and a detailed spatial analysis of this settlement, shown on a map with a scale of 1: 3500.

In addition to this, there are analyses of the relief, the land use, the purpose and functionality of buildings in the settlement, the ridge direction pattern, the type of roof tiles, the traffic infrastructure, as well as the morphological and visual analysis.

In the last part, we have presented a proposal for the regulation of the settlement on the basis of the survey findings and added some guidelines on populating this area, the development of traffic, sport, recreation and additional possibilities of tourism expansion.

ZAHVALA

Zahvaljujem se predvsem svoji mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek za strokovno pomoč, nasvete in usmeritve pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala Igorju in Katji za pomoč pri izdelavi diplomske naloge in vso podporo, ki sem je bila deležna z njune strani.

Posebna zahvala gre mojim domačim, še posebej mami Lidiji, za spodbudo in potrpežljivost v času študija.

Zahvala gre tudi univ. dipl. inž. geod. Barbari Trobec in gospe Ireni Lavrih za pripravo strokovnih podlag, gospe Ireni Mori za prevajanje, vsem vaščanom Muljave, ki so bili pripravljeni sodelovati pri anketi ter vsem ostalim, ki so mi kakorkoli pomagali.

Najlepša hvala vsem!

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	Namen in cilj naloge	1
1.2	Metoda dela	2
2	UREJANJE PODEŽELSKEGA PROSTORA	3
2.1	Značilnosti slovenskega podeželja	3
2.2	Planiranje in urejanje podeželskega prostora.....	5
2.2.1	Cilji in naloge prostorskega planiranja	6
2.3	Prenova in razvoj vasi	7
2.3.1	Razlogi za prenovu vasi	7
2.3.2	Cilji prenove in razvoja vasi	7
3	NORMATIVNA UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI, S Poudarkom NA NAČRTOVANJU PODEŽELSKEGA PROSTORA	10
3.1	Strategija prostorskega razvoja Slovenije.....	10
3.2	Prostorski red Slovenije	11
3.3	Zakon o prostorskem načrtovanju	13
3.3.1	Občinski prostorski načrt	14
3.4	Zakon o varstvu kulturne dediščine.....	16
3.4.1	Varstvena merila in režimi.....	17
4	ANALIZA IN PREDSTAVITEV OBRAVNAVANEGA OBMOČJA	19
4.1	Predstavitev občine Ivančna Gorica in naselja Muljava.....	19
4.1.1	Občina Ivančna Gorica	19
	Demografske značilnosti občine Ivančna Gorica	21
	Izobrazbena struktura prebivalcev občine Ivančna Gorica.....	22
	Zaposlitev v občini Ivančna Gorica	22
	Gospodarstvo v občini Ivančna Gorica.....	22

	Prometna infrastruktura občine	23
4.1.2	Naselje Muljava.....	23
	Geografske značilnosti Muljave.....	23
	Razvoj naselja skozi zgodovino	25
	Kulturne znamenitosti Muljave	27
4.2	Anketa in analiza rezultatov izvedene ankete.....	30
4.2.1	Anketa	30
4.2.2	Analiza rezultatov izvedene ankete	31
	Splošni podatki o prebivalcih Muljave.....	31
	Aktivnost prebivalstva - mesto zaposlitve, dopolnilne dejavnosti in prevoz na delo	33
	Objekti v naselju in njihova izkoriščenost	36
	Infrastruktura v naselju.....	39
	Socialni stiki in prosti čas.....	42
	Naselje in prostor.....	46
	Kultura in turizem	47
4.2.3	Zaključne ugotovitve iz ankete.....	50
4.3	Analiza naselja	52
4.3.1	Karta reliefa.....	52
4.3.2	Analiza namembnosti in etažnost objektov.....	55
4.3.3	Površine po dejavnostih in ohranjenost objektov.....	56
4.3.4	Analiza strešne slike - potek slemen	57
4.3.5	Analiza strešne slike in materialov.....	57
4.3.6	Analiza rabe prostora.....	58
4.3.7	Prometna analiza	65
4.3.8	Morfološka analiza	69
4.3.9	Vizualna analiza	71
4.3.10	Varstveni režimi	75
	Kulturna dediščina.....	75
	Naravne vrednote	77
	Poplavna območja	77
4.3.11	Swot analiza	78

4.3.12	Zaključne ugotovitve izvedenih prostorskih analiz	79
5	PREDLOG UREDITVE NASELJA MULJAVA	81
5.1	Izhodišča in cilji pri razvoju obravnavanega območja	81
5.1.1	Izhodišča	81
5.1.2	Cilji in koncept razvoja.....	81
5.2	Predlog ureditve naselja Muljava	85
5.2.1	Ureditev grajene strukture	85
5.2.2	Prometna ureditev	89
5.2.3	Zelene površine ter površine za šport in rekreacijo	90
5.2.4	Širitev turistične ponudbe	92
6	ZAKLJUČEK.....	93
VIRI.....		94

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Način zaposlitve članov gospodinjstva	34
Preglednica 2: Dopolnilne dejavnosti gospodinjstev	35
Preglednica 3: Vrste objektov, ki jih imajo anketirana gospodinjstva na Muljavi.....	37
Preglednica 4: Objekti anketirancev izven Muljave.....	37
Preglednica 5: Izkoriščenost gospodarskih objektov	37
Preglednica 6: Infrastrukturne napeljave v stanovanjskih stavbah.....	39
Preglednica 7: Vozni red avtobusov	40
Preglednica 8: Zadovoljstvo anketiranih gospod. z obstoječo infrastrukturo v naselju	42
Preglednica 9: Površine posameznih rab prostora razvrščenih od največje do najmanjše, pridobljenih iz karte analize rabe prostora	58
Preglednica 10: SWOT analiza	78

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1:	Število moških in žensk v občini Ivančna Gorica ločenih po letih	21
Grafikon 2:	Izobrazbena struktura prebivalcev občine Ivančna Gorica	22
Grafikon 3:	Število članov v gospodinjstvih	31
Grafikon 4:	Generacijska struktura prebivalstva	31
Grafikon 5:	Starostna struktura žensk in moških v gospodinjstvih	31
Grafikon 6:	Izobrazba članov gospodinjstva	33
Grafikon 7:	Št. stanovanjskih stavb glede na leto izgradnje	38
Grafikon 8:	Infrastrukturne napeljave v stanovanjskih stavbah	39
Grafikon 9:	Zadovoljstvo anketiranih gospodinjstev z obstoječo infrastrukturo v naselju ..	42
Grafikon 10:	Zadovoljstvo vaščanov z vsakoletnim uprizarjanjem Jurčičevih del v letnem gledališču	48
Grafikon 11:	Želje prebivalcev Muljave glede aktivnejšega kulturnega dogajanja v naselju.	48
Grafikon 12:	Mnenje vaščanov o izkoriščenosti kulturne dvorane na Muljavi.	48
Grafikon 13:	Stopnja zadovoljstva anketirancev z možnostjo ogleda notranjosti cerkve za turiste	49
Grafikon 14:	Odstotek strinjanja anketirancev, za rešitev problema o premajhni dostopnosti ogleda cerkve, z izobraževanjem določenega števila ljudi za vodenje ogledov po cerkvi	50
Grafikon 15:	Grafični prikaz posameznih rab prostor	59

KAZALO SLIK

Slika 1: Lega občine Ivančna Gorica v Sloveniji	19
Slika 2: Obrisi občine Ivančna Gorica.....	19
Slika 3: Risba občine Ivančna Gorica	20
Slika 4: Grb občine Ivančna Gorica	20
Slika 5: Rimski miljnik v središču Ivančne Gorice.....	20
Slika 6: Prikaz lege naselja Muljava znotraj občine Ivančna Gorica.....	24
Slika 7: Izrez Muljave iz franciscejskega katastra	25
Slika 8: Jurčičeva rojstna hiša	29
Slika 9: Čebelnjak	29
Slika 10: Kašča.....	29
Slika 11: Krjavljeva koč	29
Slika 12: Gospodarsko poslopje	29
Slika 13: Načrt Jurčičevega pohoda.....	29
Slika 14: Karta reliefa.....	53
Slika 15: Analiza namembnosti in etažnost objektov	54
Slika 16: Kozolec – toplar	55
Slika 17: Kozolec – toplar	55
Slika 18: Shema kolobarjastega primera rabe prostora	59
Slika 19: Gozdni osamelec s šolo in nekaj stanovanjskimi stavbami – Gorica	60
Slika 20: Pogled na muljavsko polje	60
Slika 21: Površine po dejavnostih in ohranjenost objektov	61
Slika 22: Analiza strešne slike - potek slemen.....	62
Slika 23: Analiza strešne slike in materialov	63
Slika 24: Analiza rabe prostora	64
Slika 25: Obnovljena cesta s pločnikom ob vstopu v naselje.....	65
Slika 26: Do nedavnega nepokrita avtobusna postaja	66
Slika 27: Po novem pokrita avtobusna postaja.....	66
Slika 28: Neurejeno in premajhno parkirišče ob cerkvi	66
Slika 29: Prometna analiza	67

Slika 30: Morfološka analiza	68
Slika 31: Območje novogradenj	69
Slika 32: Industrijski objekti za proizvodnjo in prodajo električnih stikal	70
Slika 33: Pogled na Muljavo z vzhodne smeri	72
Slika 34: Vizualna analiza	73
Slika 35: Varstveni režimi	74
Slika 36: Koncept razvoja Muljave	83
Slika 37: Predlog ureditve.....	84
Slika 38: Stara, obnovljena stavba, z ohranjenimi reliefnimi dekoracijami na fasadi	86
Slika 39: Modernejše obnovljena starejša stavba	86
Slika 40: Obnovljena stavba, ne upoštevajoč prostorske ureditvene pogoje	86
Slika 41: Objekt potreben prenove. Pri prenovi potrebno ohranjati zunanje značilnosti	86
Slika 42: Območje novogradenj na jugu naselja, ki je predvideno za nadaljevanje gradenj stanovanjskih stavb.....	86
Slika 43: Predvideno območje graden stanovanjskih stavb na severnem delu naselja.....	86
Slika 44: Gostilna Obrščak	87
Slika 45: Zadružni dom s trgovino	87
Slika 46: Trgovsko frizerski center Bomax	87
Slika 47: Gasilski dom brez funkcionalnega zemljišča	87
Slika 48: Šola z vrtcem na gozdnem osamelcu.....	88
Slika 49: Stanki ville rustice ob župnišču	88
Slika 50: Prostor predviden za novo pokopališče	91
Slika 51: Gledališče na prostem.....	92
Slika 52: Cerkev Marijinega vnebovzvetja.....	92

1 UVOD

1.1 Namen in cilj naloge

Ljudje se vse bolj zavedamo pomena kakovostnega in zdravega življenja. Med glavnimi prioritetami, ki jih izpostavljamo na področju bivanjskih potreb, so varno, čisto okolje, šport in rekreacija ter dostopnost družbeno pomembnih dejavnosti, kot so delavna mesta, banka, pošta, trgovine ... To vzporedno z izboljšano prometno infrastrukturo, ki jo je prinesel sodobni čas, privede v povečano kakovost bivanja na podeželju, ki vse to omogoča in posledično povečevanje preseljevanja iz mest na podeželje. Pri tem so na udaru predvsem podeželska naselja blizu avtocestnih osi, kamor spada tudi Muljava, ki je obravnavana v tem diplomskem delu.

Muljava je gručasto podeželsko naselje, ki po definiciji o različnih tipih demografskih območij v Sloveniji po Programu razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 (2007) spada med urbanizirana območja, za katera je značilna dokaj stabilna rast števila prebivalstva, pospešeno zaposlovanje izven kmetijstva (veča se delež mešanih in dopolnilnih kmetij) in ohranjenost poseljenosti podeželskega prostora na račun možnosti dnevnega migriranja.

Leži pet kilometrov južno od Ivančne Gorice ob regionalni cesti, ki vodi proti Žužemberku. Predvsem po izgradnji dolenskega avtocestnega kraka, je naselje postalo vse bolj privlačno za gradnjo stanovanjskih objektov, s čimer se je število prebivalcev v naselju stalno povečevalo. Pri tem je pomembno, da se naselje širi skladno z naravnim in ustvarjenim bogastvom, tehnologijo in drugimi oblikami človekovega dela, ob upoštevanju ustreznih državnih in občinskih prostorskih aktov ter prostorskih planov.

Pri pripravi predloga ureditve naselja je potrebno upoštevati tudi različne omejitve, ki so na obravnavanem območju prisotne. K omejitvam spadata tako naravna kot kulturna dediščina.

Najbolj prepoznaven je ambient Jurčičeve domačije, ki se nahaja v SZ delu naselja ob gozdnem robu.

Kulturna dediščina je torej eden najpomembnejših prepoznavnih elementov Muljave. Zato je pri širitvi, urejanju in prenovi takega naselja potrebno še posebej skrbno upoštevati prav kulturno dediščino.

Glavni namen naloge je bil izdelati čim bolj celovit predlog prostorske ureditve naselja Muljava, ki bi lahko ob njegovi uresničitvi izboljšal življenjske razmere ljudi, ki tam živijo. Predlog vsebuje opredelitev možnih površin za širitev naselja z novogradnjami, predlog za sanacijo obstoječih objektov, ki so potrebni obnove, predlog za izboljšanje infrastrukturne mreže v naselju ter opredelitev možne površine za športno rekreativne dejavnosti.

Predlog ureditve naselja temelji na podrobnih analizah, ki vsebujejo različne prostorske značilnosti kot so relief, raba prostora, namembnost objektov, promet ipd. ter na anketi, izvedeni med prebivalci naselja, katere analizirani rezultati omogočajo upoštevanje želja in potreb prebivalcev pri izdelavi predloga.

1.2 Metoda dela

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela.

Prvi del je teoretičen in vsebuje značilnosti slovenskega podeželja, izhodišča za planiranje podeželja in normativno ureditev. Še posebej pa je izpostavljena funkcija kulturne dediščine, pri urejanju in načrtovanju naselja, saj je Muljava s svojo kulturno dediščino in aktivnostjo njenih prebivalcev, v smislu kulturnega delovanja, eno izmed glavnih kulturnih središč v občini Ivančna.

Drugi del naloge je praktičen. Na začetku vsebuje opis občine Ivančna Gorica in podrobni opis Muljave, ki sodi v omenjeno občino. Sledijo rezultati izvedene ankete med prebivalci Muljave, katero je izpolnilo 48 gospodinjstev ter karte podrobne prostorske analize naselja. Pri izdelavi kart smo uporabili različne kartografske podlage in sicer: digitalni katastrski načrt, digitalni ortofoto in temeljni topografski načrt. Karte smo izdelala v merilu 1 : 3500.

Pri izdelavi naloge smo uporabili naslednjo programsko opremo: AutoCad 2009, Microsoft Word in Microsoft Excel.

2 UREJANJE PODEŽELSKEGA PROSTORA

2.1 Značilnosti slovenskega podeželja

Slovenija je glede na svojo velikost 20.273 km² (SURs, popis prebivalstva 2002) in število prebivalcev 2.042.335 (SURs, junij 2009) ena manjših držav v Evropi.

Kljub svoji majhnosti je slovenski prostor prepoznaven po raznovrstni kulturni krajini, stavbni in naselbinski dediščini - množica majhnih naselij (6029 v letu 2009, SURs, februar 2010) ter raznolikih in prostorsko razsežnih naravnih sistemih. Pomembni so njena gozdnatost, vodnatost in ohranjenost vodotokov, kraške značilnosti in kraški pojavi ter biotska raznovrstnost in krajinska pestrost. Hribovita in kraška območja Slovenije uvrščamo v območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Veliko zemljišč se zarašča, kar povzroča spreminjanje kulturne krajine. Večina kakovostne kmetijske zemlje je v ravninskih predelih, kjer sta privlačnost in zanimanje za poselitev največja (SPRS, 2004).

44 % slovenskega prebivalstva živi v 88 naseljih z več kot 2000 prebivalci, kar predstavlja samo 1,46 % vseh naselij; vsi ostali prebivajo v preostalih 5797 manjših naseljih in zaselkih. (Gabrijelčič, Fikfak, 2002) Več kot 50 % slovenskega prebivalstva pa živi v podeželskih naseljih.

Slovensko podeželje se je v zadnjih desetletjih soočalo z izrazitimi procesi ekonomskega, socialnega in demografskega prestrukturiranja. Intenzivna preobrazba nekoč enotnega agrarnega podeželja je pod vplivom urbanizacije potekala razmeroma hitro. Deagrarizacija, ki se je odrazila v odseljevanju prebivalstva in depopulaciji, je zajela razmeroma obsežna podeželska območja.

V približno štiridesetih letih je delež kmečkega prebivalstva upadel s približno 50 % na okrog 5 % (PRP 2007-13, 2007). Pri tem je potrebno opozoriti na koncept policentričnega regionalnega razvoja, ki je bil v Sloveniji eden glavnih dejavnikov širjenja urbanizacije na podeželje. Industrializacija, pogojena s konceptom tega razvoja, je pospešila razvoj terciarnih in kvartarnih dejavnosti, kar je prispevalo k še večji in hitrejši rasti števila izven kmetijstva zaposlenega prebivalstva.

V Programu razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (2007) so opisani trije različni tipi demografskih območij značilnih za Slovenijo:

- Območje urbanizacije, ki se je razvilo predvsem v dolinskem in ravninskem svetu. Zanj je značilna razmeroma stabilna rast števila prebivalstva in polistrukturalna razporeditev delovnih mest. Pospešeno zaposlovanje izven kmetijstva se sicer odraža v povečanju nesorazmerij znotraj agrarne strukture (večanje deleža mešanih in dopolnilnih kmetij, deprofesionalizacija kmetijstva), hkrati pa se zaradi možnosti dnevnega migriranja ohranja poseljenost podeželskega prostora, z drugačnim, manj klasično ruralnim načinom življenja.
- Klasična agrarna pokrajina je značilna za obsežna območja gorskega, hribovitega in kraškega sveta, pa tudi za obmejna območja. Za delo in življenje manj atraktivni podeželski prostor še vedno zaostaja v razvoju in se v nekaterih območjih še naprej demografsko prazni.
- Prehodna območja se nahajajo med urbaniziranimi in perifernimi podeželskimi območji. Za njih so značilna prepletanja posameznih urbaniziranih otokov okrog manjših centralnih naselij in razmeroma obsežnih neurbaniziranih zaledij z večjim ali manjšim deležem agrarnega prebivalstva. Ta, relativno obsežna podeželska območja, lahko najdemo predvsem v gričevnatem in perifernem ravninskem delu Slovenije.

Razmeroma policentričen prostorski vzorec gospodarskega razvoja v preteklosti, ki je z razvojem mest, regionalnih in lokalnih centrov zagotavljal bližino delovnih mest tudi podeželskemu prebivalstvu, je pomembno vplival na kmetijstvo. Izoblikovala se je posebna socialnoekonomska struktura kmetijskih gospodarstev, kjer prevladujejo kmetije, ki kombinirajo dohodke iz različnih virov in kjer je kmetijstvo pogosto predvsem dodatna in ne glavna dejavnost.

Med dopolnilnimi viri dohodkov in zaposlitev na kmetijskih gospodarstvih se uveljavljajo tudi dopolnilne dejavnosti. Ena izmed njih je turizem. V Sloveniji so določeni turistični centri (smučišča, zdravilišča, obala) dobro razviti in širijo ponudbo, medtem pa je na podeželju še vedno pomanjkanje turistične ponudbe. Podeželje ponuja veliko potenciala v obliki kulturne

in naravne dediščine, kulinarike in vina, kot tudi preživljanja prostega časa, vendar ponudba ni dovolj razvita in prepoznavna.

Za dvig kakovosti življenja in večjo gospodarsko raznolikost dejavnosti na podeželskih območjih je treba v kar največji meri izkoristiti naslednje prednosti slovenskega podeželja:

- razpoložljivost infrastrukture, bogata stavbna, kulturna in naravna dediščina kot osnova za razvoj alternativnih gospodarskih dejavnosti na podeželju,
- tradicija domače obrti kot podlaga za razvoj podjetništva temelječega na prednostih podeželja,
- raznolikost kulturne krajine in ohranjenosti naravnega okolja kot priložnost za razvoj podeželskega turizma.

Na podeželju torej opazamo dva migracijska tokova, na eni strani povečanje prebivalstva na podeželju v bližini urbanih centrov, na drugi strani pa se oddaljenejša podeželska območja še naprej praznijo. Negativni demografski in gospodarski trendi so tako še posebej izraziti na odročnejših in oddaljenih podeželskih območjih. Ta območja izrazito zaostajajo tudi v infrastrukturni opremljenosti, ki je predpogoj za gospodarski in socialni razvoj. Vseeno pa podeželje zadnja leta postaja vse bolj privlačno za življenje, delo in sprostitev, hkrati pa se krepi gospodarska povezanost in soodvisnost med urbanih območji in podeželjem.

2.2 Planiranje in urejanje podeželskega prostora

S pojmom prostorsko planiranje označujemo urejanje prostora in razmestitev dejavnosti, ki so vezane na prostor. Danes vse bolj govorimo o integralnem urejanju, ki naj bi ustvarilo harmonični socialni, gospodarski in prostorski razvoj ob upoštevanju danih specifičnosti geografskega okolja in iskanju skladnosti z okoljem (Prosen, 1993).

Glavni cilj urejanja prostora je boljša izraba tal za naselitev, kmetijstvo, gozdarstvo, prometnice, rekreacijo, turizem, industrijo ipd. Namen tega je zvišati življenjsko raven v celotnem prostoru, zmanjšati regionalne neenakosti, tako da se omogoči razvoj manj razvitih območij. Pri vsem tem pa je poglobitvega pomena ustrezna politika, ki privede do takšne organizacije prostora in človeških bivališč, ki bo ustvarila ljudem najboljše življenjske razmere.

2.2.1 Cilji in naloge prostorskega planiranja

Najpomembnejše cilje in naloge, ki izhajajo iz vloge in družbenega pomena prostorskega planiranja, smo povzeli po Proseni (1993) in so sledeči:

- Organizacija prostora, to je ustvarjanje ali vzdrževanje celotnega prostora (naselja, širši prostor): sestavljena je iz več različnih delov s posebnimi funkcijami in organizirana tako, da vsak del rabi za vzdrževanje in življenje celote.
- Urejanje prostora je razmestitev objektov in infrastrukture, potrebne za različne dejavnosti ali tokove, s katerimi se zagotavlja skladnost med naravnim in ustvarjenim bogastvom, tehnologijo in drugimi oblikami človekovega dela.
- Opremljanje prostora se pojmuje kot oskrba prostora z objekti, napravami in instalacijami.
- Usmerjanje razvoja se opravlja z dejavnostmi in ukrepi, ki pomenijo v danih razmerah najboljše rešitve.
- Ustvarjanje funkcionalnega prostora je takšna organizacijska ureditev, v kateri nemoteno potekajo delo, bivanje (stanovanje), rekreacija in gibanje.
- K ustvarjanju ekonomičnega prostora spadajo organizacija, urejanje in oprema prostora, v katerem poteka življenje in delo z najmanjšim naporom in stroški.
- Estetsko oblikovanje prostora pomeni takšno ureditev prostora, da so izrabljene naravne lepote in umetniška dela, ki se dopolnjujejo z novimi deli.
- Ustvarjanje humanega okolja je ureditev prostora, ki ustreza človeškim potrebam in človeškemu dostojanstvu.
- Zadovoljevanje potreb se zagotavlja s prostorskim planiranjem tako, kot jih narekujejo možnosti in predpisi, da se zadovoljijo družbene potrebe tako v naseljih kot v širšem prostoru.

Naštete naloge in cilji prostorskega planiranja so splošnega pomena, njihovo uresničevanje pa je odvisno od družbe, od njenih ciljev razvoja in možnosti (pogojev). Prostorsko planiranje je lahko *kratkoročno* (enoletno, akcijsko, operativno), *srednjeročno* (okoli 5 let) in *dolgoročno* (15-20 let) (Pogačnik, 1992). O realnem prostorskem planiranju pa lahko govorimo le v primeru, ko se ga lotimo dolgoročno, saj posegi, planirani v prostorskih razmerah, nujno spadajo med dolgoročne odločitve, ki bodo v rabi več desetletij.

2.3 Prenova in razvoj vasi

2.3.1 Razlogi za prenovo vasi

Poglavitni namen prenove vasi je izboljšanje življenjskih razmer ljudi, ki tam živijo. V današnjih časih živi v podeželskih naseljih vse več nekmetov, zato je nujno začeti prenavljati in urejati vasi celostno in ne zgolj za kmetijstvo. Bivalni vlogi vasi je torej treba pri prenovi in načrtovanju nameniti primerno pozornost, obenem pa ne smemo zanemariti drugih vlog, ki jih ima danes vaško naselje. Ogniti se moramo konfliktom med kmetijsko proizvodnjo in stanovanjem. (Prosen, 1993) Kmetovanja je torej vse manj, kljub temu pa moramo z načrtovanjem poskrbeti, da se bo le to ohranjalo ter da bo učinkovitejše in enostavnejše. Sodobna kmetija potrebuje za svoje učinkovito delovanje dovolj veliko površino za gospodarske objekte in dvorišče, neovirane transportne poti do obdelovalnih površin ter ustrezno odmaknjenost kmetije od stanovanjskih objektov.

Pri prenovi in razvoju vasi se stremi k načrtovanju za izboljšanje prometnih razmer v naselju, ohranjanje in oblikovanje kmečke gradbene strukture, prilagajanje prostora sodobnim bivalnim in delavnim zahtevam, gradnji objektov, ki se bodo spojili s kmečkim okoljem in ne bodo po svojem zunanem zgledu izstopali, pomembno je tudi preurejanje in rekonstrukcija obstoječih kmetijskih in gospodarskih poslopij.

2.3.2 Cilji prenove in razvoja vasi

Pri načrtovanju prenove in razvoja vasi je potrebno določiti cilje prenove za vsako naselje posebej, pri tem pa upoštevati njegovo specifičnost in problematiko. Osnovni cilj je v prvi vrsti izboljšati življenjske razmere ljudi na podeželju.

Najpomembnejši cilji prenove in razvoja vasi se nanašajo na (Prosen, 2009):

bivanje:

- stabilizacija števila prebivalcev,
- izboljšanje stanovanjskih razmer (prezračevanje, osvetlitev),
- zmanjšanje emisijskih vplivov na stanovanja;

 kmetijstvo:

- izboljšanje izrabe kmetijskih gospodarskih poslopij,
- izboljšanje kmečkih dvorišč;
- zmanjšanje in zajezitev emisij iz kmetijstva;

obrt:

- ustalitev ali zvečanje števila delovnih mest v obrti;
- izboljšanje izrabe objektov in lokalov, namenjenih obrti,
- izboljšanje parcel, namenjenih za obrt,
- zmanjšanje in zajezitev emisij, ki jih povzroča obrt;

promet:

- izboljšanje in graditev novih tranzitnih in drugih cest,
- izboljšanje peš poti in naprav za mirujoči promet,
- zajezitev ali preprečevanje prometnih emisij;

podoba naselja in krajine ter zelenje:

- izboljšanje vaške podobe,
- odpravljanje primanjkljaja prostih površin,
- ozelenitev naselja,
- izboljšanje varstva spomenikov in narave;

prosti čas in razvedrilo:

- namestitev naprav za komunikacije in zveze,
- namestitev in razširitev naprav za razvedrilo,
- ločitev različnih rab za razvedrilo;

kultura na vasi.

Ključnega pomena za uspeh pri realizaciji naštetih ciljev za preureditev podeželskih naselij je tudi v vključevanju domačinov pri samem sprejemanju in tudi uresničevanju predlogov, ki bodo spremenili njihov življenjski prostor.

Naselje je del kulturne krajine, v katero se vrašča in postane sčasoma njena sestavina. Ostre meje med naravnim in ustvarjenim ne sme biti, ker moramo zeleno rabo zmeraj prilagajati naravnim danostim in prvinam.

S pravilno in načrtno prostorsko ureditvijo lahko dosežemo, da naselje, čeprav razširjeno, omogoča opravljanje kmetijske dejavnosti, ne smemo pa dopustiti, da se v celoti »pomesti«. To pomeni, da je pri prenovi in širitvi naselja nujno ohranjati vaško podobo in obliko. Izjeme so naselja, ki postanejo lokalna središča (Prosen, 1993).

3 NORMATIVNA UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI S Poudarkom NA NAČRTOVANJU PODEŽELSKEGA PROSTORA

3.1 Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SPRS, 2004) predstavlja temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo. Prostorska strategija izhaja iz upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov prostorskega razvoja. Nekatere izmed prioritiet v zasnovi bodočega prostorskega razvoja Slovenije, ki jih opredeljuje prostorska strategija, sta tudi vitalnost in privlačnost podeželja ter krepitev prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine.

SPRS (2004) določa ukrepe za njeno izvajanje v obliki različnih programov, nalog in aktivnosti nosilcev urejanja prostora, način zagotavljanja skladnosti razvojnih dokumentov in način spremljanja izvajanja prostorske strategije.

Upošteva zahteve po zagotavljanju in varstvu kakovosti okolja. Ohranjanje narave, varstvo prostorske identitete in kulturne dediščine ter varstvo in izboljšanje kvalitete bivanja in delovnega okolja so temeljne razvojne zahteve, ki jih prostorska strategija vključuje kot sestavni del usmerjanja prostorskega razvoja.

Glede ohranjanja naravne in kulturne dediščine prostorska strategija izhaja tudi iz Evropskih prostorsko-razvojnih perspektiv (ESDP, 1999).

Temeljno načelo prostorske strategije je vzdržen prostorski razvoj, kar pomeni zagotavljanje take rabe prostora in prostorskih ureditev, ki ob varovanju okolja, ohranjanju narave in trajnostni rabi naravnega in bivalnega okolja omogoča zagotovitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja prihodnjih generacij.

Prostorska strategija opredeljuje pojem urbaniziranega podeželja, kamor spadajo naselja v širšem zaledju mest in v bližini prometnih poti. V urbanih naseljih na podeželju se spodbuja razvoj delovnih mest ter zmanjšanje vsakodnevne migracije. Prostorska strategija narekuje naj se naselja in krajina na podeželju razvija kot povezan gospodarski in bivalni prostor, v

katerem se ohranja in razvija krajinska in arhitekturna kakovost ter tako spodbuja ohranjanje prepoznavnosti slovenskega podeželja.

Razpršeno gradnjo se ustrezno sanira s funkcionalnim dopolnjevanjem, kjer je to prostorsko ustrezno in okoljsko sprejemljivo.

Prostorske možnosti za razvoj modernega kmetijstva se zagotavlja predvsem v ravninskih predelih, kjer so za to ustrezni pogoji in kjer je kmetijstvo lahko konkurenčno v evropskih razmerah. V območjih s slabšimi pridelovalnimi pogoji pa se kmetijsko dejavnost povezuje z vzdrževanjem kulturne krajine, preprečevanjem zaraščanja, ohranjanjem naravnih vrednot, promocijo in kvalitetno rabo kulturne dediščine ter trajnostno naravnim turizmom. Gozdovi so najpomembnejša prvina naravne krajine, vendar prostorska strategija ne narekuje njegovega načrtnega povečanja, pač pa spodbuja njegovo gospodarsko ter rekreacijsko rabo. Njihov rekreacijski potencial se v bližini naselij primerno izkoristi v okviru načrtovanja zelenih sistemov naselij.

V okviru krepitev kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine prostorska strategija izpostavi pomembnost krajinskih in naravnih značilnosti kot potencial za razvoj specifičnih in njim prilagojenih institucij in dejavnosti nacionalnega pomena v pomembnejših naseljih, ki zaradi svojih krajinskih, naselbinskih in naravnih kvalitet postajajo pomembna na nacionalni ravni. Omogoči se tudi vključevanje kulturnih poti, ki povezujejo objekte in območja kulturne dediščine, spominskih domov in muzejev na prostem v turistično ponudbo.

3.2 Prostorski red Slovenije

Prostorski red Slovenije (v nadaljevanju PRS, 2004) je državni strateški akt. Namenjen je poenotenju pravil za urejanje prostora, ki jih je stroka na tem področju že oblikovala in uporabljala ter priprava izhodišča za enotno prostorsko načrtovanje na državni, regionalni in občinski ravni.

Osnovni namen PRS (2004) je oblikovanje temeljnih pravil za urejanje prostora, s katerimi se zagotavlja minimalna kvaliteta prostora, kakovost prostorskega načrtovanja in enotnost priprave prostorskih dokumentov. Cilj pa je določitev pravil z namenom zagotavljanja čim

boljše kvalitete prostora, uveljavljanja javne koristi, izboljšanja kakovosti bivanja, smotrne rabe prostora, izboljšanja opremljenosti prostora in izvajanja prostorskih ukrepov.

25. člen uredbe navaja, da je potrebno pri načrtovanju poselitvenih območij podeželskih naselij zagotavljati:

- upoštevanje tradicionalne strukture ohranjenih kvalitet vaških jeder in značilno podobo vaških silhuet in robov kot delov kulturne krajine;
- spodbujanje notranjega razvoja naselij, zlasti s kvalitetno prenovo dela naselja in posameznih objektov, z dopolnilno ali nadomestno gradnjo v sklopu obstoječih gradbenih parcel ali na njihovem neposrednem robu, ob upoštevanju novih tehnoloških in materialnih možnosti;
- varstvo in prenovo stavbne dediščine in ostalih objektov;
- sožitje med urbanimi in kmetijskimi funkcijami v podeželskih naseljih po načelu, da imajo kmetijske funkcije v tradicionalno agrarnih naseljih zaradi specifičnih tehnoloških pogojev praviloma prednost;
- možnost za širjenje večjih kmetij oziroma selitev kmetijskih objektov ali celih kmetij na nove površine, odmaknjene od stanovanjskih objektov;
- prenovo omrežja cest in poti, da bo s tem urejen varen peš in kolesarski promet ter omogočen neoviran dostop do gospodarskih dvorišč ter varen dostop do obdelovalnih površin;
- izpolnjevanje prostorskih potreb dopolnilnih nekmetijskih dejavnosti;
- vsaj eno več funkcionalno javno odprto površino za preživljanje prostega časa in druženje prebivalcev.

Vsa zgoraj navedena pravila in vsa ostala pravila, ki jih določa Uredba PRS (2004) in se nanašajo na: načrtovanje gospodarske infrastrukture, načrtovanje območij namenske rabe v sistemu krajine, načrtovanje in graditev objektov, načrtovanje zelenih površin in drugih javnih odprtih prostorov, načrtovanje površin za mirujoči promet ipd., morajo občine upoštevati pri pripravi svojih prostorskih aktov.

3.3 Zakon o prostorskem načrtovanju

Zakonska podlaga za urejanje in načrtovanje prostora je Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt), ki je stopil v veljavo 30. marca 2007 (Ur. l. RS, št. 800-01/06-8/1) in ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Ta zakon ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema.

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo tudi zahteve Direktive 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L, št. 197 z dne 21.7.2001, stran 30), ki se nanašajo na obveznost zagotavljanja kakovosti okoljskih poročil.

Zakon določa tudi cilj prostorskega načrtovanja, ki je omogočiti skladen prostorski razvoj z obravnavo in usklajevanjem različnih potreb in okolja, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, varstva naravnih virov, obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zakon določa sedem temeljnih načel, ki jih je potrebno upoštevati pri izdelavi prostorskih aktov: načelo trajnostnega prostorskega načrtovanja, načelo javnosti, načelo usmerjanja prostorskega razvoja naselja, načelo prevlade javnega interesa, načelo ohranjanja prepoznavnih značilnosti prostora, načelo vključevanja varstva kulturne dediščine in načelo strokovnosti.

Pristojnosti na področju prostorskega načrtovanja so razdeljene na pristojnosti države, ki je pristojna za določanje ciljev prostorskega razvoja države, določanje izhodišč in usmeritev za načrtovanje prostorskih ureditev na vseh ravneh, načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena in izvajanje nadzora nad zakonitostjo prostorskega načrtovanja na ravni občine ter pristojnosti občine, ki je pristojna za določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine, določanje rabe prostora in pogojev za umeščanje posegov v prostor in načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena.

Ker je diplomska naloga omejena le na en kraj - Muljavo, bom podrobneje predstavila samo občinske prostorske akte, ki so osnova pri sprejemanju prostorskih planov naselij.

3.3.1 Občinski prostorski načrt

S pomočjo občinskega prostorskega načrta se ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor, tako imenovani prostorski izvedbeni pogoji.

Občinski prostorski načrt vsebuje strateški in izvedbeni del.

Strateški občinski prostorski načrt določa izhodišča in cilje ter zasnovo prostorskega razvoja občine. Določa tudi usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovo, usmeritve za razvoj v krajini, za določitev namenske rabe zemljišč in prostorskih izvedbenih pogojev ter zasnovo gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena. Določa pa tudi območja naselij ter območja razpršene gradnje.

Izvedbeni del občinskega prostorskega načrta pa določa območja namenske rabe prostora (območja stavbnih, kmetijskih, vodnih, gozdnih in drugih zemljišč), ki se določijo tako natančno, da je njihove meje mogoče določiti v naravi in pokazati v zemljiškem katastru.

Določa tudi prostorske izvedbene pogoje, ki določajo zlasti podrobne pogoje glede namembnosti posegov v prostor, njihove lege, velikosti in oblikovanja, pogoje glede priključevanja objektov na gospodarsko javno infrastrukturo in grajeno javno dobro, merila in pogoje za parcelacijo, pogoje za ohranjanje kulturne dediščine, narave, naravnih dobrin ter varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter pogoje varovanja zdravja ljudi. Prostorski izvedbeni pogoji so natančneje določeni v Pravilniku o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Uradni list RS, št. 99/2007 z dne 30.10.2007).

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta opredeljuje tudi pogoje za določitev območij za razvoj in širitev naselij. Razvoj naselja vključuje notranji razvoj naselja, prenovo in širitev, pri čemer imata razvoj in prenova prednost pred širitvijo.

Območja notranjega razvoja naselja so površine, kjer se s prenovo, sanacijo, oziroma racionalno rabo ekstenzivno izrabljenih stavbnih zemljišč in ob skrbi za ohranjanje kvalitetne urbane in arhitekturne dediščine zagotavlja kvalitetnejše bivalne razmere.

Zgoščevanje grajenih struktur znotraj obstoječih stavbnih zemljišč je možno ob zagotavljanju kvalitetnih bivalnih razmer v skladu z merili in pogoji za določitev velikosti parcel in objektov, vendar ne kot pozidava javnih površin.

Območja prenove so območja ali površine, na katerih se izvaja celovita prenova ali delna prenova. Celovita prenova se določi, kadar je treba izboljšati funkcionalne, tehnične, prostorsko-oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere v določenem naselju ali delu naselja, ali kadar je ob tem mogoče z ohranitvijo identitetnih vrednosti naselja in arhitekture ter kulturne dediščine ustvariti kvalitetne pogoje za razvoj naselja. Območje celovite prenove se na podlagi strokovnih podlag občinskega prostorskega načrta lahko določi tudi za naselja, za katera ni predvidena izdelava urbanističnega načrta. Celovita prenova se izdelava tudi za degradirana območja oziroma območja z več porušenimi, poškodovanimi, neprimerno izrabljenimi ali opuščenimi objekti, ki so predmet prenove. Območje delne prenove se določi za površine v naselju, ki so zaradi neprimerne ali ekstenzivne rabe, neustrezne kakovosti bivanja ali neprimerne komunalne opremljenosti razvrednotene.

Območja širitve naselja so površine za načrtno usmerjanje poselitve, ki jih ni mogoče zagotoviti z aktiviranjem prostih oziroma nezadostno izkoriščenih površin ali s prenovo površin znotraj naselja. Nove površine stavbnih zemljišč, ki pomenijo območje širitve naselja, se določijo na podlagi ugotovitev o razpoložljivih prostih kapacitetah v grajeni strukturi, možnostih prenove in sanacije ter razvojnih potreb občine in strateških usmeritev iz državnega strateškega prostorskega načrta. Za določanje obsega površin za širitev naselja je treba izdelati bilanco površin in upoštevati realen časovni okvir (približno 10–15 let).

Občina lahko sprejme strateški del prostorskega načrta kot samostojen prostorski akt. V tem primeru se občinski strateški načrt pripravi z vsebino, kot velja za občinski prostorski načrt.

Občinski podrobni prostorski načrt je prostorski akt, s katerim se podrobneje načrtuje prostorske ureditve na območjih razpršene gradnje in območjih za razvoj in širitev naselja, lahko pa tudi na drugih območjih, če se za to izkaže potreba po njegovem sprejetju. Ta območja podrobneje določa Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Ur. l. RS, št. 99/2007 z dne 30. 10. 2007).

Izdela se tudi za prostorske ureditve lokalnega pomena zaradi posledic naravnih ali drugih nesreč, ki niso določene v občinskem prostorskem načrtu.

Z občinskim podrobnim prostorskim načrtom se podrobneje določi: območje občinskega podrobnega prostorskega načrta; arhitekturne, krajinske in oblikovalske rešitve prostorskih ureditev; območja, za katera se projektne rešitve pridobijo z javnim natečajem; načrt parcelacije; etapnost izvedbe prostorske ureditve, če je ta potrebna; rešitve in ukrepe za celostno ohranjanje kulturne dediščine; rešitve in ukrepe za varstvo okolja in naravnih virov ter ohranjanje narave; rešitve in ukrepe za obrambo ter varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, vključno z varstvom pred požarom ter pogoje glede priključevanja objektov na gospodarsko javno infrastrukturo in grajeno javno dobro.

V primeru izdelave podrobnega načrta za prenovu naselja se določijo še rešitve in ukrepi, ki obsegajo vrsto in namen prenove naselja, način prenove naselja z gospodarskega, socialnega, kulturnega, energetskega, urbanističnega in arhitekturnega vidika, način zagotovitve finančnih virov in drugih ukrepov ter določitev nosilcev izvedbe prenove naselja.

Vsebine iz prejšnjih dveh odstavkov morajo biti v podrobnem načrtu določene tako podrobno, da je na njihovi podlagi možno izdelati projekte za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov.

3.4 Zakon o varstvu kulturne dediščine

Kot smo že uvodoma pojasnili, je kulturna dediščina na Muljavi eden izmed najbolj prepoznavnih elementov naselja, zato kot enega ključnih normativnih aktov predstavljamo Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 16/08).

Kulturna dediščina so viri in dokazi človeške zgodovine in kulture, ne glede na njihov izvor, razvoj in ohranjenost (snovna, materialna dediščina) ter s tem povezane kulturne dobrine (nesnovna, nematerialna dediščina). Zaradi njihove kulturne, znanstvene in splošno človeške vrednosti sta varstvo in ohranjanje kulturne dediščine v državnem interesu. Osnovna funkcija kulturne dediščine je njeno neposredno vključevanje v prostor in aktivno življenje v njem, predvsem na področju vzgoje, posredovanja znanj in izkušenj preteklih obdobij ter krepitev narodove samobitnosti in kulturne istovetnosti.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, UL RS št. 16/08) je bil sprejet 1. februarja 2008.

Ta zakon določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine. Dediščina se deli na materialno in živo dediščino. Materialno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina.

Celostno ohranjanje dediščine se uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj.

Varstvo dediščine je v javno korist. Javna korist varstva dediščine se določa v skladu s kulturnim, vzgojnim, razvojnim, simbolnim in identifikacijskim pomenom dediščine za državo, pokrajine in občine.

Javna korist varstva dediščine obsega: identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje; ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo; omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom; predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah; vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje; celostno ohranjanje dediščine; spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij ter sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

Zakon omogoča varstvo kulturne dediščine s tem, da opredeljuje pristojnosti države in lokalnih skupnosti; pravice in obveznosti, povezane z dediščino; nadzor nad dediščino (inšpektorski in carinski nadzor) ter ukrepe povezane z nespoštovanjem določb tega zakona.

3.4.1 Varstvena merila in režimi

Poznamo več tipov kulturne dediščine:

- kulturna krajina,
- arheološka dediščina,
- stavbna dediščina,
- naselbinska dediščina,

→ memorialna dediščina,

→ tehniška dediščina.

Glede na posamezne vrste dediščine, posamezne objekte in območja ločimo različna varstvena merila in režime za varstvo kulturne dediščine.

Za potrebe prostorskega planiranja in urbanističnega načrtovanja se poleg objekta dediščine varuje tudi določena okolica varovane dediščine. To je območje, katerega varstvo naj bi zagotavljalo vizualno in funkcionalno prostorsko integriteto varovane kulturne dediščine, ki jo morajo upoštevati vsi posegi v to območje. Obravnavamo ga kot območje omejene rabe. Zahtevnost varstva je odvisna od prostorskih značilnosti ter od pomena dediščine.

Prvi varstveni režim je najstrožji in zahteva, da se ohrani spomenik oziroma dediščina v kar najbolj izvirnem stanju. Varovati pa je potrebno tudi neposredno okolico in vplivno območje objekta, spomenika ... Dovoljeni so le posegi za ohranitev.

Drugi varstveni režim dovoljuje spremembe na spomeniku in dediščini, vendar tako, da se ohranijo njune lastnosti.

Tretji varstveni režim dopušča posege na dediščini, tudi popolno prestrukturiranje tkiva (v primeru arheološke dediščine) oziroma varovanje samega objekta, lahko celo samo posameznega arhitekturnega detajla (v primeru stavbne dediščine) in ožje okolice. Stanje pred uničenjem je potrebno dokumentirati oziroma izvajati strokovni nadzor nad posegi. Nadzor pa določi pooblaščen organizacija za varstvo dediščine.

Se pravi, nižji ko je varstveni režim, nižja je stopnja varstva.

4 ANALIZA IN PREDSTAVITEV OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

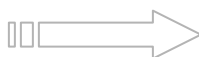
4.1 Predstavitev občine Ivančna Gorica in naselja Muljava

4.1.1 Občina Ivančna Gorica

Občina Ivančna Gorica je mlada občina, ustanovljena z Zakonom o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij. Obstaja od 1. 1. 1995 dalje. Z 12 krajevnimi skupnostmi obsega 227 km² in 13.567 prebivalcev. (<http://www.ivancna-gorica.si>, 16. 3. 2008)

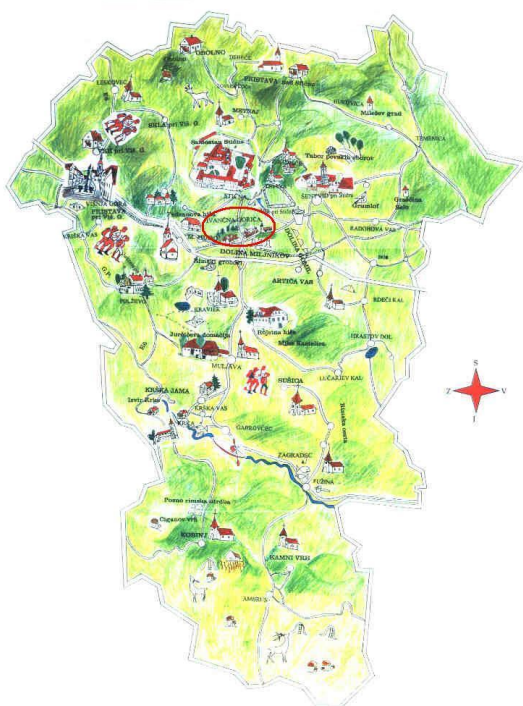
Slika 1: Lega občine Ivančna Gorica v Sloveniji
(Vir: <http://ivancna-gorica.navajajo.cz>)

Slika 2: Obrisi občine Ivančna Gorica
(Vir: <http://www.lokalnevolitve.si>)

Njeno središče je naselje Ivančna Gorica, ki se nahaja v Dolenjskem podolju in leži vzhodno od sotočja potoka Višnjice in Stiškega potoka ter severno od železnice Ljubljana–Novo mesto in avtoceste Ljubljana–Zagreb. Lega kraja ob omenjenih prometnicah pozitivno vpliva na njegov razvoj. (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Ivančna_Gorica)

Ime Ivančna Gorica naj bi nastalo, ko je plemkinja Virida imenovala pogozden grič ob poti v stiški samostan po svoji prijateljici. Naselje se je tako prvotno imenovalo »Pod Ivankino gorico«, čez čas samo še »Pod Ivančno«, sedaj pa se imenuje zgolj Ivančna Gorica. (Vir: spletna stran občine Ivančna Gorica)

Slika 3: Risba občine Ivančna Gorica
(Vir: spletna stran Srednje šole Josipa Jurčiča)

Po 2. svetovni vojni so omenjeni grič deloma izsekali, da so tu lahko zgradili lične enostanovanjske hiše delavci in nameščenci. Od 1961 do 1970 se je število hiš podvojilo. Kraj je bil sprva majhen zaselek Stične in Mleščevega. Kot samostojna vas obstaja šele od leta 1945, ko se je začel naglo razvijati in je dobil veljavo pretežno urbaniziranega naselja. Kmečke domačije so namreč le nekatere hiše, ki so prej spadale k Stični. Prebivalstvo je zaposleno v obrti, industriji in uradih v samem kraju, bližnji okolici, pa tudi v Grosupljem in Ljubljani, kamor se dnevno vozi (Krajevni leksikon Slovenije, 1971, 132 str.).

Več kot desetletno obdobje delovanja občine je pripomoglo k uspešnemu razvoju obrtnih in storitvenih dejavnosti, ugodne prometne povezave pa omogočajo tudi razvoj industrijske dejavnosti. Občina se ponaša tudi z gimnazijo in srednjo strokovno šolo.

O starodavni zgodovinski izpričanosti govorijo številne arheološke najdbe na Viru. Na križišču cest Ljubljana–Novo mesto in Stična–Žužemberk je iz rimskega miljnika predelano znamenje, tako da je bil na vrhu dodan prizmatični nastavek s piramidno kamnito streho. Ima nemško in latinsko besedilo, iz katerega tudi izvemo, da je dal znamenje leta 1583 postaviti stiški opat Lavrencij. (Krajevni leksikon Slovenije, 1971, 132 str.) Rimski miljnik je tudi simbol v občinskem grbu.

Slika 4: Grb občine Ivančna Gorica
(Vir: spletna stran občine Ivančna Gorica)

Slika 5: Rimski miljnik v središču Ivančne Gorice
(Vir: spletna stran občine Ivančna Gorica)

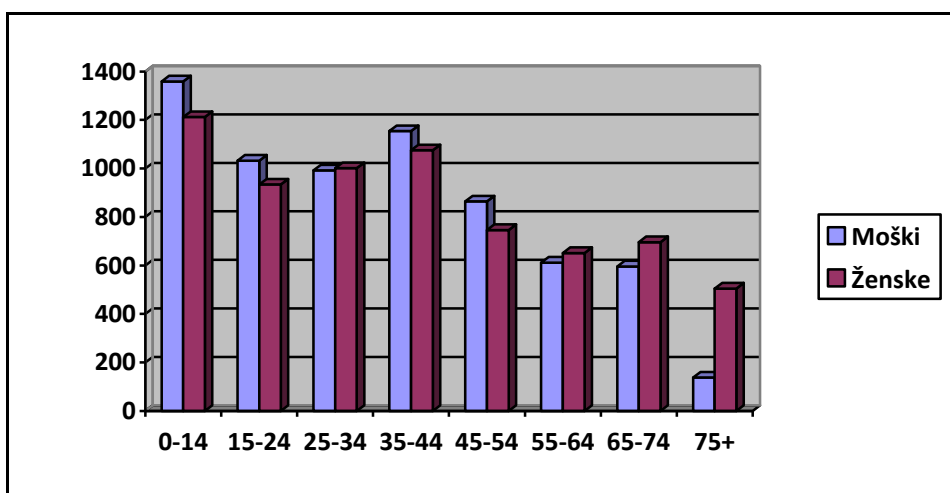
Posebno vez s preteklostjo ohranja srednjeveška Višnja Gora, za mnoge se danes ravno tu prične Dolenjska, ko se popotnik iz ljubljanske megle pripelje v sončno pokrajino tako značilnih hribčkov in dolinic. (<http://www.ivancna-gorica.si> (16.3.2008))

➤ Demografske značilnosti občine Ivančna Gorica

Demografsko stanje občine je dobro. Občina že od leta 1961 naprej beleži rast prebivalstva. V celotnem opazovanem obdobju je imela občina Ivančna Gorica pozitivno rast prebivalstva med leti 1869 in 1900 ta je znašala 7,45 %. Med leti 1900 in 1961 je prebivalstveno stagnirala, od leta 1961 pa število prebivalcev občine stalno narašča. Najmočnejša rast je bila zabeležena v obdobju 1991-2002 (stopnja rasti prebivalstva je znašala 12/11 %). Za to obdobje je značilna močna koncentracija prebivalstva in močan razvoj predvsem na območju 40-ih km okrog Ljubljane, v katerega sodi tudi občina Ivančna Gorica, ki je od Ljubljane oddaljena približno 30 km.

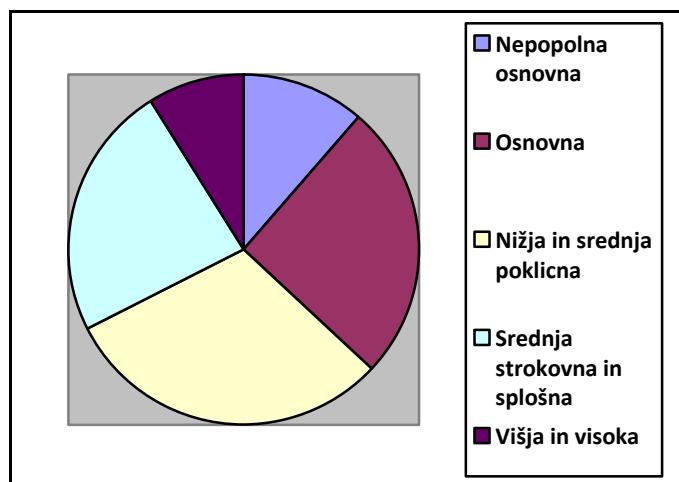
Za slovenske razmere ima občina še ugoden indeks staranja, ki je leta 2004 znašal 83,77, kar pomeni, da je bil boljši od povprečja regije (101,73) in tudi države (104,88). Proces pozitivnega gibanja prebivalstva v zadnjih letih, kar je razvidno iz natalitete in selitvenega prirasta, so tudi še sorazmerno zadovoljivi. (Vir: OPN, 2010)

Spolno in starostno ter izobrazbeno strukturo prebivalcev v občini Ivančna Gorica smo ponazorili s spodnjima grafikonoma.

Grafikon1: Število moških in žensk v občini Ivančna Gorica ločenih po letih
(Vir: SURS, popis 2002)

➤ Izobrazbena struktura prebivalcev občine Ivančna Gorica

Grafikon 2: Izobrazbena struktura prebivalcev občine Ivančna Gorica (Vir: SURS, popis 2002)

➤ Zaposlitev v občini Ivančna Gorica

Ivančna Gorica je zaposlitveno središče občine z okoli 64 % vseh delovnih mest. Kot zaposlitveni središči sta še KS Šentvid pri Stični (11,2 %) in KS Višnja Gora (7 %). Poleg migracij znotraj občine se približno 25 % zaposlenega prebivalstva vozi na delo v druge občine, večinoma v Ljubljano in Grosuplje. Ti podatki kažejo na dnevne migracije prebivalstva iz drugih območij v zaposlitvena središča in oskrbne centre znotraj občine, kot tudi dnevne delovne migracije prebivalstva v druge občine. (OPN, 2010)

➤ Gospodarstvo v občini Ivančna Gorica

Gospodarska rast občine je stabilna in pozitivna in je v letu 2003, ko je bila opravljena študija gospodarskega gibanja, zasedla po prihodku 37. mesto med 193 občinami v državi.

Največji prihodek občine pomenijo davčni prihodki (46%), drugi največji delež prihodkov (29%) pa so sredstva iz državnega proračuna. Največji delež odhodkov občine v letu 2003 pripada investicijskim odhodkom (39%) za novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije ter nakup opreme, tekočim (35%) in investicijskim transferjem (7.7%). (Vir: spletna stran občine Ivančna Gorica)

➤ Prometna infrastruktura občine

Skozi občino potekata dolenjska avtocesta (A2, Ljubljana–Obrežje), ki poteka po X. evropskem prometnem koridorju in glavna železniška proga, ki povezujeta Ljubljano z jugovzhodno Slovenijo (Ljubljana–Metlika). V občini je več regionalnih cest, ki potekajo v smereh: dolina reke Krke (Ivančna Gorica–Žužemberk), vzporedno z avtocestno smerjo (Ivančna Gorica–Trebnje) ter po dolini Temenice od Biča proti Litiji v Savinjski dolini.

Cestno omrežje je dobro razvito v osrednjem delu občine, kjer se na avtocesto navezujejo regionalne ceste (Ivančna Gorica, Stična in Šentvid pri Stični), lokalno cestno omrežje pa je pogosto razvejano, predvsem v večjih naseljih in njihovi neposredni bližini.

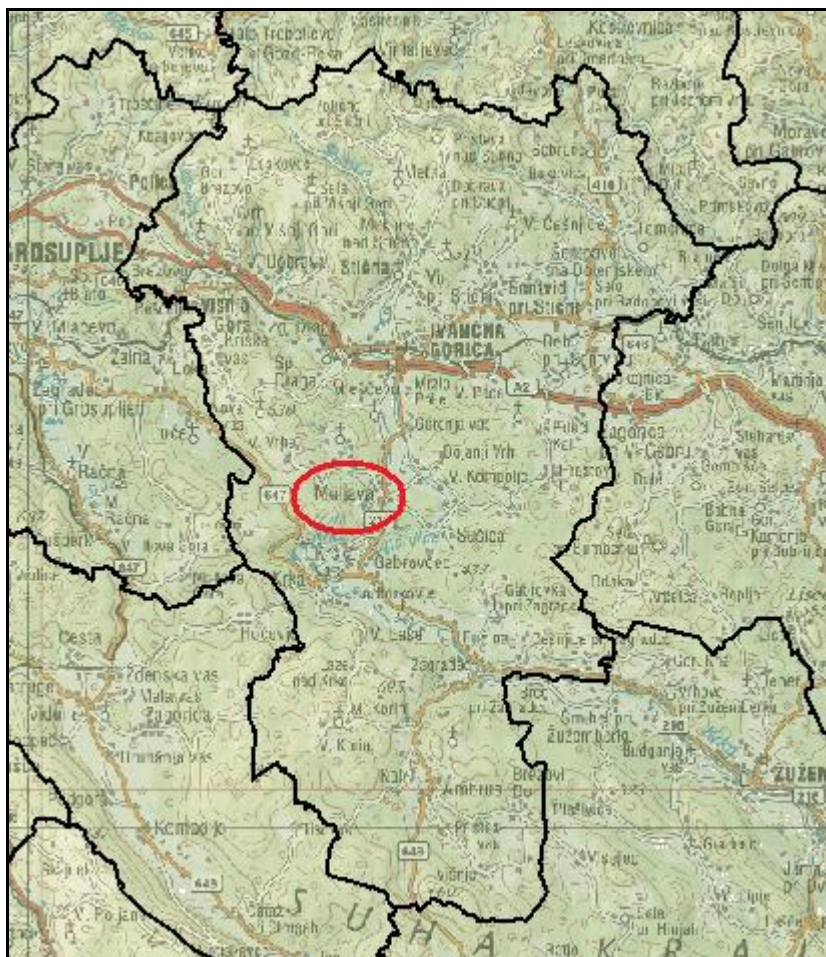
Problem železniškega omrežja v občini je predvsem v neurejenem križanju regionalnih in občinskih cest, saj posamezni prehodi niso opremljeni z zapornicami. Zaradi nivojskega prečkanja pa v občinskem središču prihaja do zastojev na glavni vstopni cesti na južni strani naselja. Železniško omrežje ni razvejano in poteka le v osrednjem delu občine, obstoječa proga pa ne zadovoljuje potreb po hitrejšem in učinkovitejšem železniškem prometu. Zato so dnevne migracije prebivalcev še vedno vezane na cestni promet, potencial železniškega prometa pa je slabo izkoriščen.

4.1.2 Naselje Muljava

➤ Geografske značilnosti Muljave

Muljava je gručasto naselje v občini Ivančna Gorica. Leži na jugozahodnem obrobju Muljavskega polja in sicer na zahodni strani doline potoka Višnjice. Skozi vas poteka regionalna cesta čez Suho krajino, ki povezuje Ljubljano prek Ivančne Gorice z Žužemberkom. (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Muljava>)

Pokrajinsko je Muljava locirana na prevalu, prehodnem območju med Dolenjskim podoljem in Suho krajino, kar se odraža predvsem v reliefnih oziroma geomorfoloških vidikih. Ravnino južno od Muljave ostro preseka dolina reke Krke. Za relief je značilna valovitost in precejšnja uravnanost.

Slika 6: Prikaz lege naselja Muljava znotraj občine Ivančna Gorica (Vir: Interaktivni Atlas okolja)

S in SV del Muljave je ravninski. Ravninski predeli so v veliki večini prekriti s travnatim rastjem, te površine pa se izmenjujejo z njivskimi površinami. Na J in JZ delu pa prevladuje gričevnat svet, na katerem se je razvila večina naselbinske strukture Muljave, sicer pa je pretežno poraščen z gozdom.

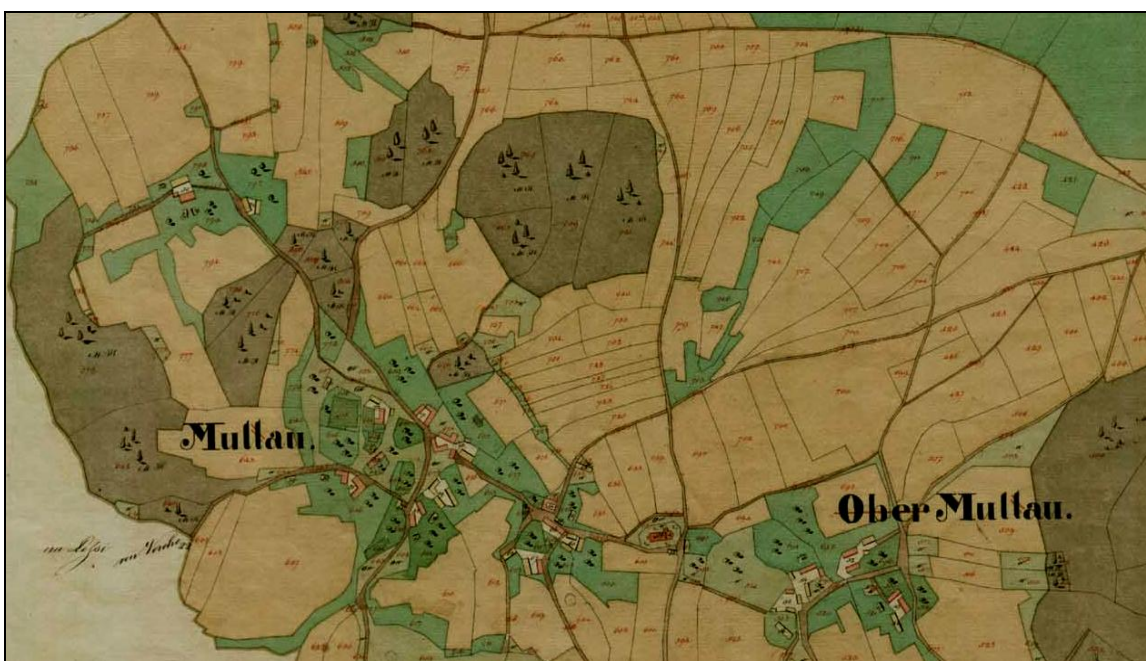
➤ Razvoj naselja skozi zgodovino

V prazgodovinski dobi je tod mimo vodila pomembna pot od Vač in Litijskega bazena prek najpomembnejšega prazgodovinskega naselja na lokaciji Vir pri Stični, mimo Ivančne Gorice, Muljave in Krke v Dobropoljsko kotlino in Notranjsko. (Kastelic in sod., 1979) Na območju muljavske cerkve in severno od nje je bila domnevna prazgodovinska naselbina. V rimski dobi je širše območje spadalo v teritorij Nevioduna (današnje Drnovo pri Krškem). Skozi območje današnje Ivančne Gorice je potekala glavna rimska cesta Emona–Siscia, od tam pa

se je odcepila stranska rimska cesta proti Istri, ki je tekla zahodno od Muljave do Krke. (Kastelic in sod., 1979) Na muljavskem polju SV od cerkve so vidni ostanki antične ville rustice. Na gospodarsko in kulturno življenje Muljave ter na njeno agrarno kolonizacijo pa je vplival bližnji cistercijanski samostan Stična.

Najstarejše znane sledi neposredne poselitve Muljave izvirajo iz časa neposredno po prihodu Slovencev. O tem, natančneje o slovanskem grobišču, pričajo najdbe ob muljavski cerkvi, ki datirajo v obdobje med letoma 800 in 1000 (Vir: spletna stran ZVKD Slovenije). Na podlagi vrednotenja kvalitetnih obdelovalnih polj in drugih značilnosti prostora (zaščita pred visokimi talnimi vodami, osončenje ...) so prebivalci jedro naselja umaknili na nekoliko dvignjeno, gričevnato obrobje.

Iz franciscejskega katastra je razvidno, da sta bili v območju današnjega naselja Muljava dve povsem ločeni naselbinski telesi, vasi Gornja Muljava (Ober Mullau) in Muljava (Mullau). (Vir: spletni register arhiva RS) Obe gruči sta bili umeščeni na vrhnjih predelih vzpetin, katerih pobočja so bila nepozidana. Na ravnini med njima je bila cerkev s pokopališčem. Gručasti vasi sta bili sestavljeni iz domačij, organiziranih pretežno okrog notranjega dvorišča. Postavitev posameznih stavb domačij zaradi neravnega terena večinoma ni bila ortogonalna, temveč organska. Takšne so bile tudi osamele domačije, ki so se umestile SZ od obeh omenjenih delov naselij.

Slika 7: Izrez Muljave iz franciscejskega katastra
(Vir: http://sigov3.sigov.si/cgi-bin/htqlcgi/arhiv/enos_isk_kat.htm)

Iz starih katastrskih načrtov je razvidno, da se med leti 1825 in 1863 Muljavi po obsegu nista veliko spreminjali.

Leta 1844 se je na Muljavi rodil Josip Jurčič. Značilen, najbolje raziskan ter hkrati najstarejši kvalitetno ohranjen primer domačije na Muljavi je ravno njegova rojstna domačija. Leta 1828 je Jurčičev ded postavil lastno hišo. Pred tem so pisateljevi predniki živeli v tuji leseni bajti, kajži, namenjeni preužitkarjem. Hiša se je glede razporeditve prostorov in gradbenega materiala (kamen) zgledovala po najvišje razvitih domovih takratnega časa v bližnji okolici. Njen tloris predstavlja najznačilnejši tip hiše 19. stoletja v današnjem območju osrednje Slovenije. Na S strani so hišo podaljšali za majhen hlev, nad katerim so zgradili še lesen skedenj. Kasneje so postavili še toplar in na dvorišču izkopali vodnjak. (Kastelic in sod., 1979)

V začetku prejšnjega, 20., stoletja je število prebivalcev in hiš pričelo naraščati. (Demografska študija za Občino Ivančna Gorica; Acer 2004) Leta 1898 je bila zgrajena tipična podkletena Tokčeva hiša, kjer je bila na eni strani klet, na drugi hlev. Pet let kasneje je bila zgrajena še zelo podobna Bebrova hiša. Obe sta bili locirani izven tedanjega naselbinskega telesa in sta oblikovali nekakšen zaselek ob njegovem severozahodnem robu. Leta 1910 je bilo že 33 stanovanjskih hiš, v eni od okoliških (na Polju) je začela delovati dvooddelčna osnovna šola, ki pa je bila leta 1942 požgana. Leta 1920 je nov gospodar Jurčičevine za hišo postavil pod, v katerem je bil hlev, svinjak, listnik in skedenj. Tudi ta stavba je zgrajena po zgledu najbolj razširjenih gospodarskih poslopij na Dolenjskem. Ceglarjevi stari hiši na SZ robu Muljave se je leta 1923 pridružila nova – primer hiše premožnih gruntarjev. Habjanova hiša je nastala leta 1924. Leta 1928 se je za Jurčičevo domačijo zavzel dr. Anton Zevnik, na čigar pobudo sta Slovenska matica in tedanja banovina popravili hišo brez bistvenega spreminjanja. (Kastelic, 1990) Novo šolsko poslopje so leta 1947 zgradili na osamelem gričku imenovanem Gorica, kmalu za tem pa so poleg tega zgradili še večstanovanjsko stavbo namenjeno učiteljstvu. Na severni strani vasi so bili leta 1960 zgrajeni hlevi KZ Stična, ki pa že dolgo ne obratujejo več. Sedaj so objekti preurejeni za potrebe proizvodnje in prodaje električnih stikal.

V kraju je tudi ena trgovina, trije gostinski lokali, združni dom s kulturno dvorano, gasilski dom ter trgovski center Casucci, ki vključuje tudi frizerski salon in solarij.

➤ Kulturne znamenitosti Muljave

Cerkev Marijinega vnebovzetja

Cerkev Marijinega vnebovzetja na Muljavi sodi med pomembne umetnostne spomenike na Slovenskem. (Družinska pratika, 2008) Cerkev je, kot so pokazale arheološke raziskave, nastala na prostoru dveh starejših sakralnih objektov v začetku 15. stoletja. (Jernejec Babič, 2001) Gre za gotško stavbo, ki ima ob pravokotni ladji, prvotno pokriti z lesenim stropom, dvignjenim v ostrešje, ožji in višji tristransko sklenjen prezbitერიj s križno rebrastim obokom. Pred fasado so verjetno šele v 19. stoletju prizidali romarsko lopo s prižnico in oltarjem.

Po naročilu stiškega opata Ulrika je cerkev leta 1456 poslikal Janez Ljubljanski. Muljavske freske so tehnično in slogovno njegovo najboljšo delo. Priče smo eni redkih, v celoti poslikanih srednjeveških notranjščin na Slovenskem. Freske v ladji je močno poškodoval slavalok s konca 17. stoletja, ko so sneli leseni strop, sezidali kor in cerkev značilno obokali, tako da so freske zvečine le še ikonografsko pričevalne.

Glavni oltar, delo ljubljanskega rezbarja Jerneja Plumbergerja in višnjegorskega pozlatarja Janeza Jakoba Mönhardta iz leta 1674, sodi med najkvalitetnejše in slogovno najnaprednejše zlate oltarje na Slovenskem. Osamosvojeno figuraliko je že zajelo baročno vrtinčasto gibanje, najočitneje v scensko zasnovanem Vnebovzetju v osrednji niši. Nad Marijo so tri Božje osebe, ki držijo zanjo pripravljeno krono. Na Marijini desni je kip njene matere, sv. Ane, na levi pa Elizabete s sinom Janezom Krstnikom. Množica angelov je razpostavljena po celem oltarju; žal jih je bilo po letu 1980 kar nekaj ukradenih.

Stranska oltarja: severni je posvečen sv. Juriju, južni pa sv. Marku; obe podobi sta delo Franca Antona Niernbergerja iz 18. stoletja.

Na severni steni cerkvene ladje je tudi prečudovit kip Marije z Jezusom iz leta 1450. Križev pot iz prve polovice 19. stoletja, z nemškimi besedili, je bil eden najlepših in najstarejših na steklu izdelanih ter na Slovenskem ohranjenih del svoje vrste. Original je bil ukraden. Sedanjega je po predlogi leta 1998 izdelal Izidor Južna iz Ljubljane. (Družinska pratika, 2008)

V letu 2005 so bila v celoti zaključena restavratorska dela na oltarni arhitekturi. V letu 2006 pa so izvedli restavriranje lesenih plastik, stebrov in rezljanega okrasja, tako da ima cerkev sedaj lepo obnovljen baročni oltar.

Jurčičeva domačija

Jurčičeva domačija je urejena v muzej na prostem ali skansen.

Do leta 1826 so Jurčičevi predniki stanovali v najeti tuji leseni bajti (pajštbi), namenjeni preužitkarjem. Od tu tudi domače ime Pri Pajštbarju. Tega leta pa je Jurčičev ded postavil lastno, zidano hišo. Hiša je ohranjena v prvotni obliki in predstavlja dragocen spomenik kmečkega stavbarstva 19. stoletja.

Leta 1928 so domačijo obnovili brez spreminjanja zunanosti in notranjosti. Leta 1954 je hišo prevzel Zavod za varstvo kulturnih spomenikov, leta 1966 pa Slovenski etnografski muzej v Ljubljani. V hiši je ohranjena originalna oprema, ki jo je Etnografski muzej delno dopolnil z opremo iz svojih zbirk.

Zidan stanovanjski del (ki je podkleten) ima v sredini veliko vežo z odprtim ognjiščem in kuriščem peči. Bila je namenjena kuhanju in shranjevanju manjšega orodja. Od bivalnih prostorov ima domačija hišo, kjer se je zadrževala družina in sta spala starša, manjšo kamro, ki je bila spalnica za otroke in še štibelc.

Samo hišo in gospodarsko poslopje je muzej dopolnil z dodatnimi (prenesenimi ali zgrajenimi) poslopji. V sadovnjaku stoji čebelnjak s kopijami poslikanih panjskih končnic. Kašča, v kateri so hranili vso hrano in boljšo obleko, je zaradi nevarnosti požarov ločena od glavne stavbe.

Poleg domačije je muzej zgradil Krjavljevo kočo, ki je primer bivališča vaškega bajtarja.

V dolini za domačijo muljavsko gledališko društvo Josip Jurčič že 29 let neprekinjeno vsako leto uprizori predstave na prostem. Vedno je uprizorjeno eno izmed Jurčičevih del.

Ambient Jurčičeve domačije torej sestavljajo: Jurčičeva rojstna hiša, hlev s podom, toplar, vodnjak, sušilnica za lan, kamnita miza, oreh in Krjavljeva kočica (Vir: spletna stran ZVKD).

(Vir spodnjih slik: http://sl.wikipedia.org/wiki/Jurčičeva_rojstna_hiša)

Slika 8: Jurčičeva rojstna hiša

Slika 9: Čebelnjak

Slika 10: Kašča

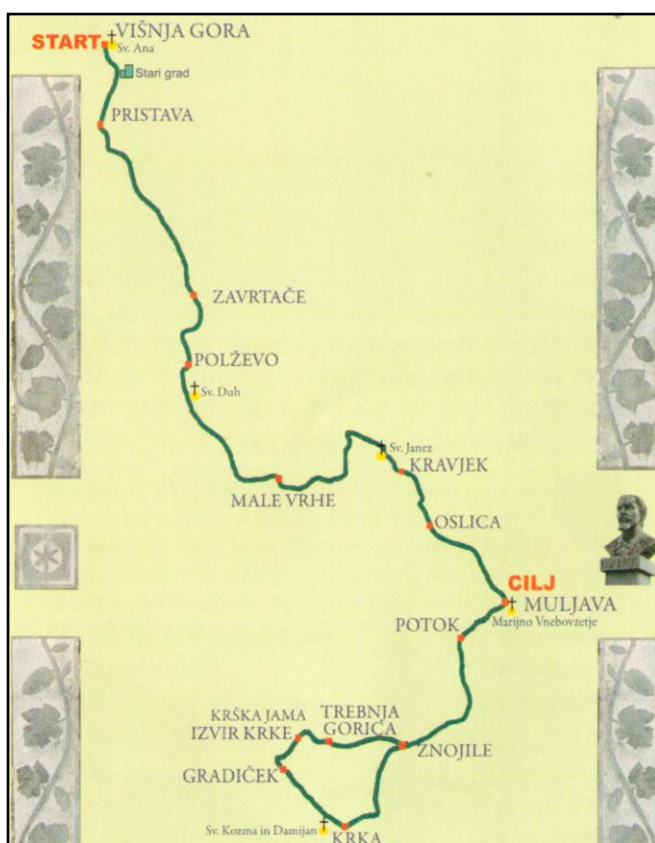

Slika 11: Krjavljeva koča

Slika 12: Gospodarsko poslopje

Jurčičev pohod

Ideja o Jurčičevem pohodu se je porodila ob 150-letnici njegovega rojstva. Med slovenskimi planinci je bila ideja lepo sprejeta in pohod je prerasel v že tradicionalno prireditev. Jurčičevo pot, ki je uradna planinska pot Planinske zveze Slovenije. Od leta 2006 je v lasti Planinskega društva Polž Višnja Gora, ki skupaj z Občino Ivančna Gorica in ostalimi društvi sodeluje tudi pri organizaciji vsakoletnega pohoda. Pešpot iz Višnje Gore na Muljavo je bila leta 1998 podaljšana še s šolsko potjo do Krke.

Slika 13: Načrt Jurčičevega pohoda (Vir: Zloženska »Iz Višnje Gore do Muljave, Z Muljave do Krke«)

4.2 Anketa in analiza rezultatov izvedene ankete

4.2.1 Anketa

Kot anketo označujemo zbiranje mnenj, stališč, predlogov s pomočjo vprašalnika. Pomeni, da sestavimo vprašanja, na katera bi radi odgovor, jih damo tistim, od katerih bi radi izvedeli odgovore, s prošnjo, da nanje odgovorijo.

Priprava ankete je zelo kompleksen postopek, ki vključuje številne dejavnike, kot so izbira načina anketiranja (osebno, telefonsko, samoanketiranje), zasnovno vprašalnika, oblikovanje vprašanj, metode za obdelavo podatkov in izdelava vzorčnega načrta (Kalton, Vehovar, 2001).

Anketa ima v smislu zbiranja informacij o določeni zadevi številne prednosti:

- omogoča relativno zbiranje odgovorov na postavljena vprašanja od mnogih ljudi,
- omogoča hitro izražanje mnenja velikega števila ljudi,
- ker je zbiranje mnenj opravljeno hitro, je tudi relativno poceni,
- anketa je lahko anonimna, s čimer običajno pritegnemo večje število anketirancev pripravljenih odgovarjati na vprašanja, saj tako odgovarjajo bolj sproščeno, s tem pa so odgovori in posledično tudi rezultati ankete realnejši.

Anketa mora imeti svoj naslov, ki je udaren in pritegne pozornost čim več anketirancev ter uvod. V uvodu anketirance vljudno nagovorimo, se jim zahvalimo za njihovo sodelovanje in jim pojasnimo namen anketiranja.

Z anketo smo poskušali zajeti vsa gospodinjstva na Muljavi, vendar pa nekateri pri anketi niso želeli sodelovati, v kar jih tudi nismo silili, nekateri pa so bili zaradi dopustov dalj časa odsotni. Nekaj gospodinjstev pa je bilo takih, ki jih tvorijo samo ostareli ali bolni člani, teh pa z anketo nismo želeli obremenjevati.

Po podatkih zadnjega popisa prebivalstva iz leta 2002 je na Muljavi 84 gospodinjstev, ta številka pa se je v zadnjih letih povečala za kar nekaj gospodinjstev, saj je stopnja priseljevanja na Muljavo precejšnja.

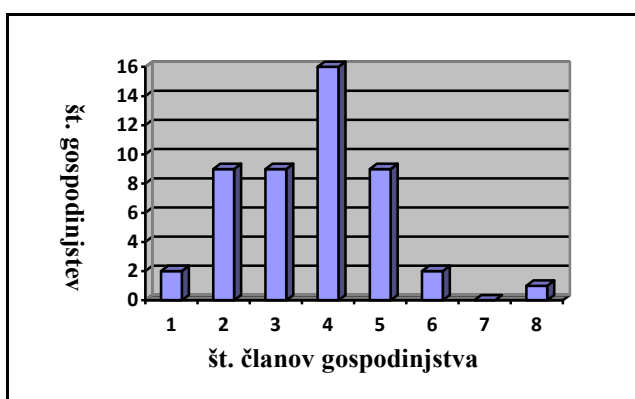
V anketo smo zajeli 48 gospodinjstev, kar bi po zadnjih statističnih podatkih predstavljajo 57, 14 % vzorec, kar pa kot rečeno, zaradi priseljevanja prebivalstva, ni realen odstotek.

4.2.2 Analiza rezultatov izvedene ankete

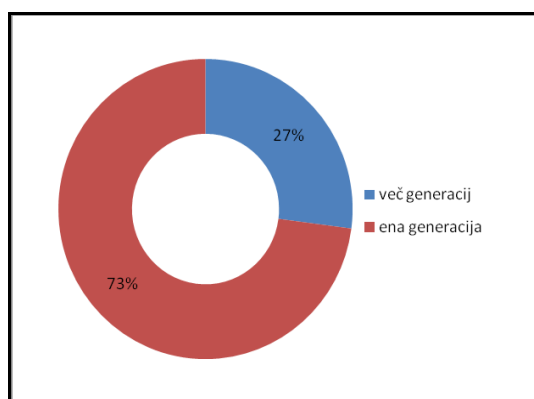
➤ Splošni podatki o prebivalcih Muljave

Število članov gospodinjstva

V največ anketiranih gospodinjstvih so po štirje družinski člani in sicer v 16 primerih, kar znaša 33,33 %. 2 in 3 družinske člane ima v obeh primerih 10 gospodinjstev oz. 18,75 %, sledijo gospodinjstva s petimi družinskimi člani, teh je tudi 9, še manj je gospodinjstev z enim in šestimi družinskimi člani, v obeh primerih sta to dve gospodinjstvi oz. 4,17 %, v samo enem anketiranem gospodinjstvu pa je 8 družinskih članov, kar znaša 2,08 %.

Grafikon 3: Število članov v gospodinjstvih

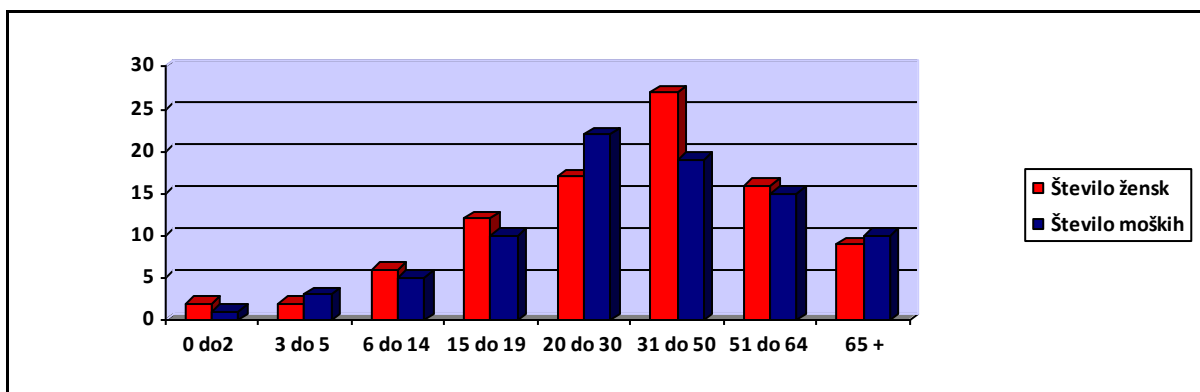

Grafikon 4: Generacijska struktura prebivalstva

Generacijska struktura gospodinjstev

Grafikon 4 zgoraj desno ponazarja, ali v gospodinjstvih živi več generacij skupaj (npr. stari starši, otroci, vnuki ...). Na vprašanje je pritrdilno odgovorilo 13 anketirancev, kar predstavlja 27,08 %, negativno pa 35 oz. 72,92 %.

Spolna in starostna struktura članov gospodinjstva

Grafikon 5: Starostna struktura žensk in moških v gospodinjstvih

Za takšno starostno lestvico smo se odločili zaradi določenih življenjskih obdobjih človeka, pa tudi zaradi pogojev življenja, ki veljajo za območje Muljave. To se tiče predvsem predšolskih otrok, ki smo jih razdelili v dve starostni skupini in sicer na otroke stare do dve leti, ti so 3 (1,70 %) in otroke stare od 3 do 5 let, katerih je 5 (2,84 %). Razlog za takšno razdelitev otrok je dejstvo, da starši za otroke stare do dveh let ne dobijo varstva zanje v vrtcu na Muljavi in morajo za varstvo svojih otrok poskrbeti na drug način (stari starši, zasebno varstvo, delo staršev v izmenah ipd.). Večina otrok od 3 do 5 let pa obiskuje vrtec. Sledi starostni razred od 6 do 14 let, ki predstavlja šoloobvezne otroke, teh je 11 (6,25 %), od 15 do 19 let pa so srednješolci in jih je 22 (12,50 %). Za starostni razred od 20 do 30 let, kamor spada 39 (22,16 %) članov anketiranih gospodinjstev, smo sklepali, da so to mladi, ki še študirajo, nekateri pa so tudi že zaposleni, redno ali preko študenta, v večini pa vsi še živijo pri svojih starših. V leta od 31 do 50 let sodijo najbolj delavno aktivni člani gospodinjstev in jih je 46 (26,14 %), kar predstavlja tudi razred z največjih številom predstavnikov. 31 (17,61 %) je ljudi starih od 51 do 64 let. Ostarelih ljudi (nad 65 let) pa je 19 (10,80 %), kar je zelo podoben odstotek kot število otrok do 14. leta starosti.

Z rezultati starostne strukture prebivalcev Muljave smo bili zadovoljni, saj je 48,3 % anketirancev v letih od 20 do 50 let, pa tudi ne bi mogli reči, da je prebivalstvo ostarelo, saj je razmerje ostarelih, kot že rečeno, podobno razmerju otrok.

Stopnja priseljevanja prebivalstva na Muljavo

Za popolnejšo analizo nekega naselja je pomemben tudi podatek o priseljevanju ljudi v naselje.

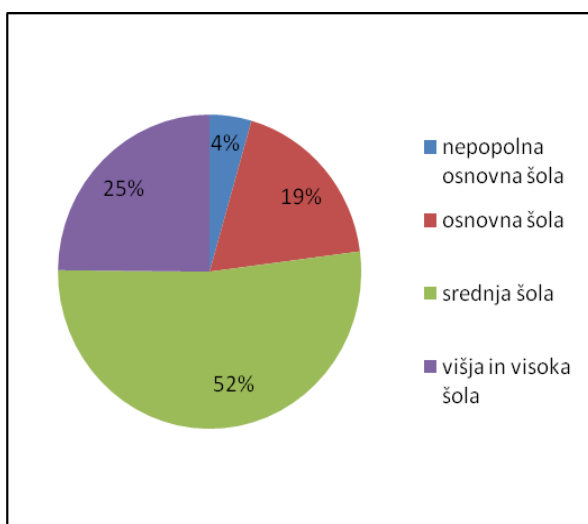
Zanimalo nas je, ali anketiranci že od nekdaj živijo na Muljavi (osebno in kot družina), ali so se preselili od drugod. 38 anketirancev oz. 79,17 % jih je odgovorilo, da od nekdaj živijo na Muljavi, 5 oz. 10,42 % se jih je preselilo iz drugega naselja iste občine, ravno toliko pa tudi iz drugega naselja druge občine v Sloveniji. Nihče pa se ni preselil iz tujine.

Na podlagi pridobljenih odgovorov lahko sklepamo, da je stopnja priseljevanja na Muljavo kar 20,83 %, kar je za podeželsko naselje relativno veliko.

Če razmislimo o razlogih za priseljevanje ljudi na Muljavo, bi lahko v prvi vrsti rekli, da je temu vzrok bližina Ljubljane, ki je zaradi avtoceste časovno oddaljena dobrih 20 minut.

Nadalje je v bližini kar nekaj podjetij z več delavnimi mesti (imp Livar, Akrapovič ...), infrastruktura je solidna, v kraju je vrtec, osnovna šola do vključno 5. razreda, v bližini je šola do 9. razreda, prav tako kar nekaj programov srednje šole, kraj je povezan z avtobusnimi linijami, dobijo se zazidalne parcele ...

Izobrazba članov gospodinjstva

Od skupnega števila 176 članov anketiranih gospodinjstev jih ima dokončano ali nedokončano (v primeru, da niso končali osnovne šole) izobrazbo 157, ostali pa so otroci v starosti do 14. leta, ki še niso končali osnove šole.

Grafikon 6: Izobrazba članov gospodinjstva

Rezultati so pokazali, da je največ članov z dokončano srednjo šolo in sicer 82 (52,23 %), sledijo s končano višjo ali visoko šolo, teh je 39 (24,84 %). Končano osnovo šolo ima 29 (18,47 %) članov. 7 (4,46 %) pa je takih, ki nimajo končane osnovne šole. To so sami starejši ljudje, ki so živeli v razmerah, ki jim niso omogočale tovrstnega izobraževanja kot ga imamo danes in so ostajali doma na kmetijah.

➤ Aktivnost prebivalstva – mesto zaposlitve, dopolnilne dejavnosti in prevoz na delo

Aktivnost članov gospodinjstva

Pri tem vprašanju nas je zanimalo, koliko članov anketiranih gospodinjstev hodi v službo, koliko je otrok, učencev, dijakov, študentov, upokojencev in koliko neaktivnih članov. Število članov, ki hodijo v službo je 48,83 %, št. otrok, učencev, dijakov, študentov je 30,68 %, število upokojencev 15,91 % in drugih neaktivnih članov je 4,55 %.

Analizo o aktivnosti prebivalstva smo nadgradili še z vprašanjem o tem, kje so člani gospodinjstva zaposleni:

Preglednica 1: Način zaposlitve članov gospodinjstva

Način zaposlitve	Št. zaposlenih članov gospodinjstev	Delež [%]
Na kmetiji in zaposlen	16	17,39
Samo zaposlen	65	70,65
Samostojni podjetnik	5	5,44
Skupaj	86	93,48
Samo na kmetiji	2	2,18
Poklic mame, gospodinje	4	4,34
Skupaj	6	6,52
Skupno št. aktivnih članov	92	100

Rezultati so pokazali, da je 92 članov anketiranih gospodinjstev aktivnih, kar predstavlja 52,27 % od celotnega števila članov anketiranih gospodinjstev (176). Od tega je 16 (17,39%) ljudi zaposlenih, hkrati pa pomagajo še na kmetiji, samo zaposlenih je 65 (70,65 %), samostojnih podjetnikov je 5 oz. 5,44 %, 2 pa sta taka, pri katerih je vir dohodka samo kmetija. Štiri članice opravljajo poklic mame ali gospodinje, kar predstavlja 4,34 %.

Vrsta zaposlitve aktivnih članov gospodinjstva

Ljudi smo povprašali tudi po delu, ki ga opravljajo na delovnem mestu in ugotovili, da je največ prodajalcev glede na celotno število aktivnega prebivalstva in sicer 11 oz. 12,79 %, sledijo medicinske sestre, katerih je 6 oz. 6,98 %, veliko delavnih mest je zastopanih s po tremi člani (3,49 %), kot na primer: skladiščnik, učitelj, frizer, poštar, natakar, poslovni sekretar, zidar, ekonomist, mizar, delavec, inženir in električar. Ostali poklici, ki se pojavljajo in so zastopani s po enim ali dvema članoma, pa so: direktor, raziskovalec, varnostnik, arhivar, komisionar, mesar, montažer, zdravnik, serviser, kuhar, bibliotekar, veterinar, župan, prevoznik ...

Kraj zaposlitve aktivnih članov gospodinjstev

Na Muljavi ni veliko zaposlitvenih možnosti, saj nudi zaposlitev le osmim zaposlenim članom anketiranih gospodinjstev, kar je 9,30 %. Od tega so štirje samostojni podjetniki, dva sta

zaposlena v šoli, dva pa v trgovini. Tako se mora veliko aktivnega prebivalstva na svoje delovno mesto vsakodnevno voziti. Večina zaposlenih (37 oz. 42,53 %) se vozi v 30 kilometrov oddaljeno Ljubljano, sledi bližnja Ivančna Gorica, kamor se vozi 17 anketirancev, nato pa Grosuplje (14 anketirancev). Je pa tudi nekaj krajev, kamor se na delavno mesto vozita samo eden ali dva člana: Stična (2), Krka (2), Šentvid pri Stični (2), Trebnje (1), Lavrica (1) in Gorenja vas (1).

Večina ljudi se na delavno mesto vozi z avtomobilom, saj je javnega potniškega prometa na Muljavi zelo malo, avtobusne povezave so redke, vlaka pa ni, če se le-tega ljudje želijo poslužiti, morajo v 5 kilometrov oddaljeno Ivančno Gorico.

Kljub ugotovitvi, da Muljava ne nudi delavnega mesta velikemu številu domačinov, pa si jih veliko tudi ne želi več zaposlitvenih možnosti v kraju. Na vprašanje, ali si želijo več zaposlitvenih možnosti v kraju, je z ne odgovorilo kar 25 anketiranih gospodinjstev oz. 52,08 %, z da pa 21 oz. 43,75 %, 2 (4,17 %) anketiranca pa na vprašanje nista odgovorila.

Tisti, ki si želijo novih zaposlitvenih možnosti na Muljavi, so podali tudi svoje predloge, na katerih področjih si le-teh želijo. Največ predlogov je bilo vezanih na željo po širitvi turistične ponudbe (kmečki turizem, ponudba prenočišč, širitev kulturnih prireditev ipd.), pokazal pa se je tudi interes ljudi po eko-kmetijstvu, širjenju proizvodne dejavnosti in domače obrti ...

Dopolnilne dejavnosti prebivalcev

Preglednica 2: Dopolnilne dejavnosti gospodinjstev

Vrsta dopolnilne dejavnosti	Število gospodinjstev	Delež [%]
gozdarstvo	5	4,17
živinoreja	11	9,17
čebelarstvo	2	1,17
popoldanska obrt	4	3,33
turizem	2	1,17
lov, ribolov	3	2,5
drugo	6	5,00
nimam dopolnilne dejavnosti	86	71,67

Dopolnilna dejavnost na kmetiji je s kmetijstvom oz. gozdarstvom povezana dejavnost, ki se opravlja na kmetiji in omogoča kmetiji boljšo rabo njenih proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile družinskih članov.

V tem primeru je delež posameznih članov, ki se ukvarjajo s posamezno dopolnilno dejavnostjo, računano od števila vseh aktivnih članov gospodinjstva in upokoencev v gospodinjstvu, ki se prav tako lahko ukvarjajo z dopolnilnimi dejavnostmi.

11 anketiranih gospodinjstev se ukvarja z živinorejo, kar predstavlja 9,17 % vseh aktivnih in upokojenih članov anketiranih gospodinjstev, 5 oz. 4,17 % se jih ukvarja z gozdarstvom, 4 oz. 3,33 % s popoldansko obrtjo, 3 oz. 2,5 % z lovom, ribolovom, 2 oz. 1,17 % s turizmom in čebelarstvom, 6 oz. 5,00 % pa z neko drugo dopolnilno dejavnostjo.

86 anketirancev je odgovorilo, da se z dopolnilno dejavnostjo ne ukvarjajo. Razlog za tako veliko število tistih, ki se ne ukvarjajo z nobeno dopolnilno dejavnostjo, je verjetno v tem, ker le-te terjajo veliko časa in premajhen dohodek glede na vloženi čas, delo, finančna sredstva ... Poleg tega pa lahko problem predstavlja tudi odkup oz. prodaja izdelkov.

➤ *Objekti v naselju in njihova izkoriščenost*

Objekti v lasti anketiranih gospodinjstev

Prebivalce Muljave smo povprašala o objektih, ki jih imajo na Muljavi in v naslednjem vprašanju še, ali imajo kakšen objekt še kje drugje.

Kar 42 anketirancev je odgovorilo, da imajo enodružinsko hišo, 6 pa jih živi v večstanovanjski hiši. Skoraj polovica, natančneje 28, jih ima poleg stanovanjske hiše tudi lopo ali drvarnico, 16 je hlevov in kozolcev, 15 skednjev ter 7 silosov. Tri anketirana gospodinjstva imajo prostostoječo garažo. Poslovno stavbo in obrtno delavnico pa imajo v po enem gospodinjstvu. Poleg omenjenih objektov imata dve gospodinjstvi v drugem kraju vikend, 8 zidanico, po eno gospodinjstvo pa garsonjero, stanovanje in čebelnjak.

Preglednica 3: Vrste objektov, ki jih imajo anketirana gospodinjstva na Muljavi

Vrsta objekta	Št. gospodinjstev
Enodružinska hiša	42
Večstanovanjska stavba	6
Garaža	3
Vikend, počitniška hiša	0
Hlev	16
Skedenj	15
Silos	7
Kozolec	16
Kašča	1
Drvarnica, lopa	28
Poslovna stavba	1
Obrtna delavnica	1

Preglednica 4: Objekti anketirancev izven Muljave

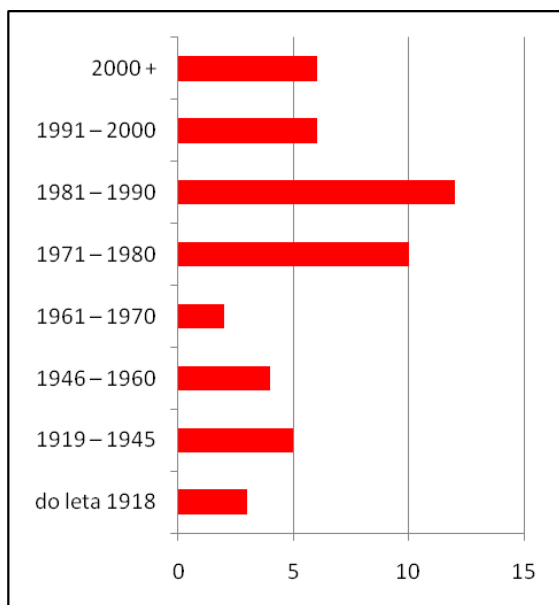
Vrsta objekta	Št. gospodinjstev
Vikend	2
Zidanica	8
Garsonjera	1
Stanovanje	1
Čebeljak	1

Izkoriščenost gospodarskih objektov

Preglednica 5: Izkoriščenost gospodarskih objektov

	Izkoriščenost objekta			
	je neizkoriščen	majhna	zadovoljiva	velika
hlev	2	3	5	6
skedenj	/	1	9	5
silos	2	1	2	2
drvarnica, lopa	/	3	10	15
kozolec	/	1	10	5

Zelo malo odgovorov glede izkoriščenosti gospodarskih objektov je bilo, da je določen objekt neizkoriščen. Neizkoriščena sta samo dva hleva in dva silosa. V večini so bili odgovori, da je izkoriščenost velika ali zadovoljiva. Natančneje pa so odgovori opredeljeni v zgornji preglednici. Velikokrat ljudje izkoriščajo gospodarske objekte tudi v drugotne namene, npr. v hlevu ni živine, za kar je bil prvotno namenjen, ampak ga uporabljajo za spravilo orodja, pridelka, kozolce uporabljajo za shranjevanje drv, priredijo jih v garaže ...

Leto izgradnje stanovanjskih stavb

Grafikon 7: Št. stanovanjskih stavb glede na leto izgradnje

Anketirancem smo zastavili vprašanje, kdaj je bila zgrajena stanovanjska stavba, v kateri živijo. Presenetljivo je, da je bilo kar 5 od skupno 48 stavb, ki so bile v anketo vključene, izgrajenih v obdobju pred in med drugo svetovno vojno. Do leta 1960 so bile zgrajene še štiri stanovanjske stavbe, potem pa je do leta 1970 gradnja nekoliko zamrla. Po letu 1970 je skokovito narastla, tako da je bilo v dvajsetletnem obdobju zgrajenih kar 22 stavb, kar predstavlja 45,83 % vseh. Po letu 1990 pa gradnja ni več tako množična, vendar je nekako enakomerna do danes.

Bivalni standard

Na vprašanje o zadovoljstvu s svojo stanovanjsko stavbo je kar 37 oz. 77,08 % anketirancev odgovorilo, da so z njo zadovoljni, 8 oz. 16,67 % jih je odgovorilo, da je hiša potrebna prenove, dvema se zdijo bivalni prostori premajhni, le v enem gospodinjstvu pa želijo zgraditi novo hišo.

Ali ste zadovoljni s svojo stanovanjsko stavbo?

št. odgovorov

<i>a)</i>	<i>s hišo smo zadovoljni</i>	<i>37</i>
<i>b)</i>	<i>hiša je potrebna prenove</i>	<i>8</i>
<i>c)</i>	<i>imamo premalo bivalnih prostorov</i>	<i>0</i>
<i>d)</i>	<i>bivalni prostori so dovolj veliki</i>	<i>2</i>
<i>e)</i>	<i>bivalni prostori so premajhni</i>	<i>0</i>
<i>f)</i>	<i>zgraditi želimo novo hišo</i>	<i>1</i>
<i>g)</i>	<i>drugo (kaj?)</i>	<i>0</i>

Kakšne načrte imate z vašo stanovanjsko stavbo v prihodnje?

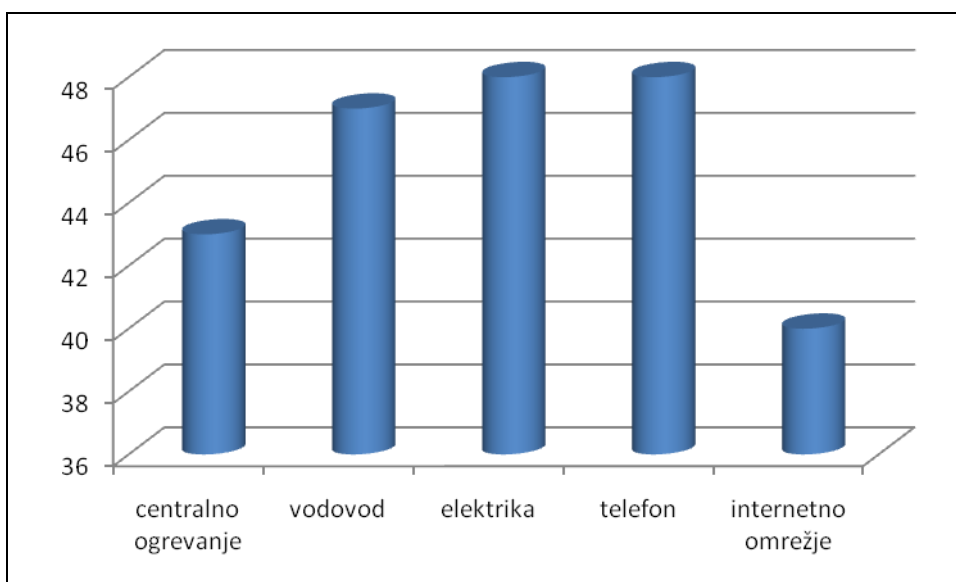
	<i>št. odgovorov</i>
a) <i>nimamo posebnih načrtov</i>	32
b) <i>želimo jo prenoviti</i>	12
c) <i>želimo jo povečati</i>	0
d) <i>želimo jo dokončati</i>	4
e) <i>želimo jo prodati</i>	0
f) <i>želimo jo dati v najem</i>	0

32 (66,67 %) s svojo stanovanjsko stavbo nima posebnih načrtov, 12 (25 %) jo želi prenoviti, 4 (8,33 %) pa dokončati. Nihče izmed anketirancev pa svojih bivalnih prostorov ne namerava povečati, jih prodali ali dati v najem.

➤ **Infrastruktura v naselju**

Preglednica 6: Infrastrukturne napeljave v stanovanjskih stavbah

Vrsta napeljave	Št. gospodinjstev, ki jo ima	Delež [%]
centralno ogrevanje	43	89,58
vodovod	47	97,92
elektrika	48	100
telefon	48	100
internetno omrežje	40	83,33

Grafikon 8: Infrastrukturne napeljave v stanovanjskih stavbah

Opremljenost naselja z infrastrukturo je razvidna iz zgornje preglednice in ponazorjena z grafikonom.

Želeli smo izvedeti, kakšno je stanje infrastrukturne urejenosti v naselju, pri čemer smo začeli z vprašanjem, ki zadeva napeljave, ki jih imajo gospodinjstva v stanovanjski stavbi. Vsa anketirana gospodinjstva imajo električno in telefonsko napeljavo, 47 oz. 97,92 % jih ima vodovod, eno gospodinjstvo ima lasten vodovod, 43 oz. 89,58 % vprašanih gospodinjstev stanovanje ogreva s centralno napeljavo, na internetno omrežje pa je priključenih 40 oz. 83,33 % gospodinjstev.

Ker v naselju ni kanalizacije in kableske televizije, smo gospodinjstva povprašali, ali si ju želijo.

37 (77,08 %) anketiranih gospodinjstev je odgovorilo, da si želijo izgradnjo kanalizacijskega omrežja v naselju, 10 (20,83 %) pa si jih tega ne želi, eno gospodinjstvo pa na vprašanje ni odgovorilo.

Kobelsko televizijo si želi nekoliko manj gospodinjstev in sicer 31 (64,58 %), ne želi pa si jih 15 (31,25 %), dve pa na vprašanje nista odgovorili.

Edini javni potniški promet na Muljavi so avtobusni prevozi, pa še ti so zelo redki:

Preglednica 7: Vozni red avtobusov

Muljava–Ljubljana (glavna postaja)		Ljubljana (glavna postaja)–Muljava	
Čas odhoda	Čas prihoda	Čas odhoda	Čas prihoda
05:34	06:42	07:10	07:48
05:55	06:34	13:20	14:25
06:27	07:05	14:40	15:18
11:21	11:59	15:15	15:53
14:09	14:47	15:50	16:29

36 anketirancev je odgovorilo, da si želi boljšo ureditev javnega potniškega prometa, kar predstavlja 75 % vseh, 12 oz. 25 % anketirancev pa te potrebe ne čuti.

Glede izboljšanja prometne ureditve smo zastavili vprašanje z več možnimi odgovori.

<i>Kako bi želeli urediti prometno infrastrukturo?</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) pogostejše avtobusne zveze</i>	<i>32</i>
<i>b) boljša ureditev avtobusnih postaj</i>	<i>21</i>
<i>c) bolj urejena cestišča</i>	<i>14</i>
<i>d) lažji dostop s kmetijskimi stroji do obdelovalnih površin</i>	<i>3</i>
<i>e) nova parkirna mesta</i>	<i>14</i>
<i>f) bolje urejeno vzdrževanje cest</i>	<i>22</i>
<i>g) vaši predlogi</i>	

Ljudje si, kot vidimo, želijo predvsem pogostejše avtobusne povezave, tako jih je odgovorilo kar 32, po številu odgovorov, z 21 glasovi, sledi boljša ureditev avtobusnih postaj, saj na Muljavi avtobusna postaja v času izvajanja ankete ni imela pokritega postajališča, pač pa le odmik s cestišča in talne označbe, kar pa se je decembra 2009 spremenilo in je sedaj avtobusna postaja pokrita.

Čuti se tudi potreba po boljšem vzdrževanju cest, tako meni 22 anketirancev. To velja predvsem za regionalno cesto Ivančna Gorica–Žužemberk, katere vzdrževanje je v pristojnosti države. Tukaj je problem predvsem v ne vzdrževanem obcestnem pasu, katerega ne kosijo dovolj pogosto, tako da pride do zaraščanja odsevnih stebričkov in do manjše preglednosti, saj trava zraste tudi do enega metra visoko.

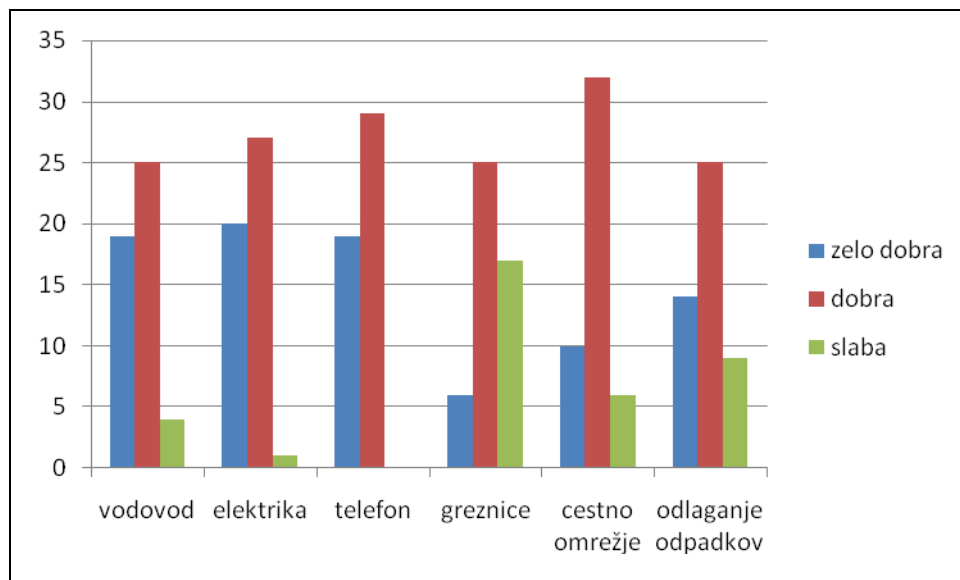
Presenetljiv je odgovor s 14 dobljenimi glasovi, ki kaže na željo po bolj urejenih cestiščih, saj so ta po našem mnenju na Muljavi v zelo dobrem stanju. V letih 2005—2006 je bila opravljena rekonstrukcija prej omenjene regionalne ceste skozi Muljavo, nato pa leta 2006 še na odseku Ivančna Gorica—Muljava. Leta 2007 so poširali in preplastili krajevno cesto skozi Muljavo od centra proti vasi Oslica, nekoliko kasneje istega leta pa še asfaltirali cesto od Muljave proti Bojanjemu vrhu, ki je bila pred tem primerna predvsem za delavne stroje.

Lažji dostop do obdelovalnih površin z delavnimi stroji si želijo trije. Novih parkirnih mest pa 14 anketirancev. Slednjih na Muljavi skorajda ni, razen nekaj pred trgovino in kulturnim domom. Nova parkirna mesta bi bila potrebna predvsem v okolici cerkve in Jurčičeve domačije. Tu so pogoste prireditve, vozila pa so parkirana ob cesti in na dvoriščih bližnjih domačij.

Zadovoljstvo prebivalcev Muljave z obstoječo infrastrukturo v naselju smo ponazorili s spodnjo preglednico in grafikonom. Glede infrastrukture so se morali opredeliti z: *zelo dobra*, *dobra* ali *slaba*.

Preglednica 8: Zadovoljstvo anketiranih gospodinjstev z obstoječo infrastrukturo v naselju

	Ureditev infrastrukture v naselju		
	zelo dobra	dobra	slaba
vodovod	19	25	4
elektrika	20	27	1
telefon	19	29	0
greznice	6	25	17
cestno omrežje	10	32	6
odlaganje odpadkov	14	25	9

Grafikon 9: Zadovoljstvo anketiranih gospodinjstev z obstoječo infrastrukturo v naselju

➤ *Socialni stiki in prosti čas*

Varstvo predšolskih otrok

V anketiranih gospodinjstvih je skupno 9 predšolskih otrok. Starši problem njihovega varstva rešujejo na različne načine. Kot smo že pojasnili na začetku ankete, vrtec na Muljavi nima jasli, zato starši, za otroke stare do drugega leta, ne dobijo varstva zanje. Tako štirje otroci

obiskujejo vrtec, dva se pazita doma, pri dveh pa se starši poslužujejo privatnega varstva. 40 gospodinjestev pa je odgovorilo, da nima predšolskih otrok.

Ostareli člani gospodinjestev

<i>S čim se ukvarjajo ostareli člani vašega gospodinjstva?</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) pomagajo na kmetiji</i>	<i>7</i>
<i>b) z varstvom otrok</i>	<i>2</i>
<i>c) pomagajo pri gospodinjstvu</i>	<i>8</i>
<i>d) ne morejo več pomagati pri opravilih</i>	<i>3</i>
<i>e) ni ostarelih ljudi v gospodinjstvu</i>	<i>35</i>

<i>Česa bi si želeli v kraju za ostarele člane gospodinjstva?</i>	<i>Št. odgovorov</i>
<i>a) posebno nego medicinske sestre</i>	<i>10</i>
<i>b) pomoč mladih pri njihovih vsakodnevnih opravilih</i>	<i>11</i>
<i>c) dom za ostarele</i>	<i>13</i>
<i>d) organizirano varstvo starejših krajanov v dopoldanskem času</i>	<i>20</i>
<i>e) drugo (KAJ?)</i>	<i>/</i>
<i>f) brez odgovora</i>	<i>7</i>

Želeli smo tudi izvedeti, koliko ostarelih ljudi je v gospodinjstvih, s čim se ukvarjajo in česa si njihove družine želijo zanje.

Kar v 35 gospodinjstvih ni ostarelih ljudi, kar predstavlja 72,92 % vseh anketiranih. V ostalih 13 pa so v največ primerih odgovorili na vprašanje, s čim se ukvarjajo ostareli člani njihovega gospodinjstva, da pomagajo pri gospodinjstvu in na kmetiji, v dveh gospodinjstvih pazijo na otroke, v treh primerih pa pri opravilih ne morejo več pomagati.

Na vprašanje, česa si za svoje ostarele člane želijo družine, pa je presenetljivo največ gospodinjestev odgovorilo, da si želijo na nek način alternative doma za upokojence, v katerem bi se lahko starejši ljudje družili v dopoldanskem času, ko so oni v službi. Tako jih je odgovorilo 20. 10 si jih želi nego medicinske sestre, 11 pomoč mladih pri njihovih vsakodnevnih opravilih in 13 dom za ostarele. 7 anketirancev pa na to vprašanje ni odgovorilo.

Družabno življenje in preživljanje prostega časa

Na vprašanje, ali je v naselju dovolj možnosti za družabno življenje, je 23 oz. 47,92 % anketirancev odgovorilo z da, 24 oz. 50 % z ne, eden (2,08 %) pa na vprašanje ni odgovoril.

<i>Kakšno se vam zdi družabno življenje na Muljavi?</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) živahno, družabnega življenja je dovolj</i>	<i>3</i>
<i>b) delno obstaja, stiki so občasni, večinoma s sosedi</i>	<i>24</i>
<i>c) premalo družabnega življenja</i>	<i>17</i>
<i>d) premalo družabnega življenja, izoliranost posameznih družin</i>	<i>10</i>
<i>e) odtujenost mladih</i>	<i>7</i>

<i>Za popestritev družabnega življenja bi si želeli:</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) prostor, kjer bi se srečevali</i>	<i>10</i>
<i>b) ureditev sprehajalnih poti, kolesarskih poti</i>	<i>24</i>
<i>c) več stikov na področju kulturnih dejavnosti</i>	<i>8</i>
<i>d) več raznih organizacij (športnih, kulturnih, turističnih ...)</i>	<i>15</i>
<i>e) postavitev klopi za posedanje</i>	<i>11</i>
<i>f) ureditev igral za otroke</i>	<i>14</i>
<i>g) urejenega kopališča (npr. Bajer)</i>	<i>31</i>

Le malo anketirancev meni, da je družabnega življenja dovolj. Večinoma so mnenja, da so stiki občasni in večinoma v krogu sosedov. 10 jih je mnenja, da se pojavlja problem izoliranosti posameznih družin iz družabnega življenja ostalih vaščanov. To so verjetno predvsem novo priseljene družine, ki se še niso povsem vklopile v vsakdanje življenje vaše skupnosti.

Po mnenju sedmih anketirancev je prisotna odtujenost mladih, kar je verjetno splošen družbeni problem današnjega časa in bi bilo potrebno odkriti mehanizme in ukrepe, kako jih motivirati za sodelovanje v družabnem dogajanju. Na Muljavi imajo mladi organiziran le mladinski verouk in vključijo se lahko v Kulturno društvo Josip Jurčič, kjer lahko sodelujejo pri igranju v letni predstavi. Če se želijo vključevati v kakšno drugo dejavnost, morajo to poiskati drugje. Smiselno bi bilo na Muljavi organizirati vsaj tiste dejavnosti, ki bi jih kraj lahko nudil, na primer: plesni tečaj, taborniki, skavti, ekološki krožek, pohodništvo ... Seveda pa bi vse to lahko organizirali tudi mladi sami in izmed svojih potencialov poiskali organizatorje in voditelje.

Glede želja o izboljšanju družabnega življenja je največ anketirancev izrazilo željo po ureditvi vaškega ribnika z imenom Bajer v kopališče. Sledi ji želja po ureditvi sprehajalnih in kolesarskih poti, več športnih, kulturnih, turističnih ... organizacij, ureditev igral za otroke ... Ljudje si želijo tudi postavitev klopi za posedanje in igral za otroke. To bi po mojem mnenju pozitivno pripomoglo ne samo k povečevanju socialnih in družbenih stikov vaščanov, pač pa tudi k samemu zunanjemu zgledu naselja.

Zanimalo nas je, kako ljudje preživljajo svoj prosti čas. Za prosti čas smo smatrali, da je to čas namenjen sprostitvi, prost ne samo službe, pač pa tudi vsakodnevnih opravil. Možnih je bilo več odgovorov.

<i>Kako izkoristite prosti čas?</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) s sprehodi v naravo</i>	<i>41</i>
<i>b) z obiski sosedov</i>	<i>21</i>
<i>c) z gobarjenjem</i>	<i>18</i>
<i>d) z ročnim delom</i>	<i>10</i>
<i>e) z domačo obrtjo</i>	<i>4</i>
<i>f) z reševanjem križank</i>	<i>20</i>
<i>g) z branjem knjig</i>	<i>30</i>
<i>h) z obiski kulturnih prireditev, kino, gledališče ...</i>	<i>16</i>
<i>i) z obiski cerkve</i>	<i>16</i>
<i>j) z obiski gostiln</i>	<i>6</i>

Odgovori, vidni zgoraj, kažejo, da ljudje svoj prosti čas najraje preživijo s sprehajanjem v naravi in branjem knjig. Po priljubljenosti sledijo obiski sosedov, reševanje križank, gobarjenje, kulturne dejavnosti ipd. Poleg dejavnosti, ki so bile naštet, se ljudje ukvarjajo še z vrtnarjenjem, delovanjem v kulturnih društvih, športom in rekreacijo, prebiranjem dnevnega časopisja, fitnessom, hodijo v kopališča, na smučišča, na izlete ...

➤ *Naselje in prostor*

Muljava ima, tako kot vsako naselje, določene pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno z ustreznimi ukrepi odpraviti. Zato smo želeli povprašati anketirane, kaj v naselju pogrešajo in česa si želijo.

<i>Želeli bi si:</i>	<i>št. odgovorov</i>
a) <i> novo zgradbo za obrtno dejavnost</i>	2
b) <i> izgradnjo mrliške vežice</i>	42
c) <i> širitev pokopališča</i>	21
d) <i> pošto</i>	10
e) <i> večjo in bolje založeno trgovino</i>	28
f) <i> dodatne trgovine</i>	5
g) <i> kiosk</i>	6
h) <i> nove gostilne</i>	3
i) <i> več storitvenih dejavnosti</i>	4
j) <i> delovne obrate</i>	5
k) <i> drugo (Kaj?)</i>	5

Največ anketirancev, kar 42 oz. 87,5 %, je odgovorilo, da si želijo mrliško vežico. V današnjem času je vse redkeje, da imajo svojci do pogreba mrliča doma, če pa želijo imeti umrlega v poslovilni vežici, ga morajo z Muljave peljati do najbližje Krke, kjer morajo plačati najemnino. V povezavi s to problematiko je bilo veliko odgovorov tudi za širitev pokopališča (21 oz. 43,75 %), saj je dosedanje že povsem zasedeno, zapuščenih skorajda ni, glede na stopnjo priseljevanja ljudi na Muljavo pa se seveda pojavlja potreba po novih grobovih.

Kaže se tudi potreba po večji in bolje založeni trgovini z živili, tako je odgovorilo 28 oz. 58,33 % anketirancev. 5 si jih želi dodatnih trgovin, 6 pa kiosk. Potrebo po boljši trgovski ponudbi čutijo predvsem starejši ljudje, ki so doma in nimajo avtomobilov ter so tako odvisni od svojih domačih, da jim priskrbijo potrebno.

Pošto si želi 10 oz. 20,83 % anketirancev, novih gostinskih ponudb 3 oz. 6,25 %, več storitvenih dejavnosti 4 oz. 8,33 % ter delovnih obratov 5 oz. 10,42 % vprašanih.

Glede na to, da so imeli anketiranci možnost dodati tudi svoje predloge, jih je kar 5 predlagalo, da si na Muljavi želijo bankomat.

<i>Naselje bi bilo bolj privlačno, če bi:</i>	<i>št. odgovorov</i>
a) <i> ga širili z gradnjo novih hiš</i>	7
b) <i> ga uredili bolj funkcionalno</i>	10
c) <i> popravili fasade nekaterih hiš</i>	15
d) <i> vizualno uredili zunanje prostore</i>	27
e) <i> namestili klopi</i>	17
f) <i> odprli turistično kmetijo</i>	22
g) <i> drugo (Kaj?)</i>	0

Največ (27) vprašanih je bilo mnenja, da bi najbolj pripomogla k večji privlačnosti naselja vizualna ureditev zunanjih prostorov, 22 se jih je opredelilo za odprtje turistične kmetije, ki bi se lepo vklopila v ruralno okolje Muljave. 17 anketirancev bi želelo, da se po naselju postavijo klopi za posedanje, 15 da bi bilo potrebno popraviti fasade nekaterih hiš, najmanj (7 odgovorov) pa jih meni, da bi k boljšemu videzu naselja pripomogla gradnja novih hiš.

Omejitve za boljši razvoj naselja vaščani vidijo predvsem v pomanjkanju finančnih sredstev (25 odgovorov) in premajhni zainteresiranosti prebivalcev naselja (19 odgovorov). Problemi se pojavijo tudi pri pridobivanju ustreznih lokacij za gradnjo, tako meni 8 gospodinjstev. V povezavi s tem je eden izmed anketirancev predstavil predvsem problematiko pridobitve lokacije za gradnjo novega gasilskega doma. Glede na to, da ima Muljava dva velika kulturna spomenika, domačijo Josipa Jurčiča in cerkev, je velikokrat ovira v razvoju tudi zavod za spomeniško varstvo ter občina s svojimi odloki.

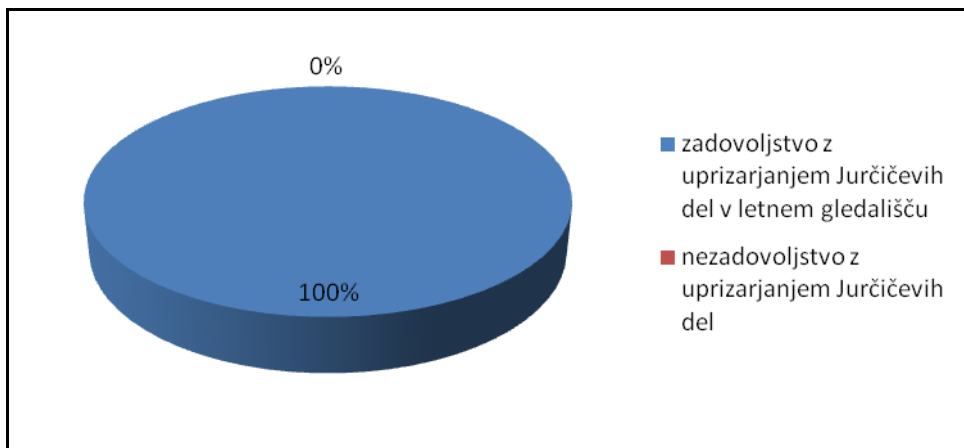
Na vprašanje o razlogih za omejitve v razvoju naselja 7 gospodinjstev ni odgovorilo.

<i>Omejitve za boljši razvoj naselja vidimo v:</i>	<i>št. odgovorov</i>
<i>a) pomanjkanju interesov prebivalcev naselja</i>	<i>19</i>
<i>b) zaviranju države, občine, omejitev zaradi varstva kulturne dediščine ...</i>	<i>8</i>
<i>c) pomanjkanju ustreznih lokacij za gradnjo</i>	<i>8</i>
<i>d) pomanjkanju finančnih sredstev</i>	<i>25</i>
<i>e) drugo (Kaj?)</i>	<i>0</i>

➤ **Kultura in turizem**

Se vam zdi prav, da domače kulturno društvo vsako leto uprizori v Letnem gledališču na Jurčičevi domačiji eno od njegovih del?

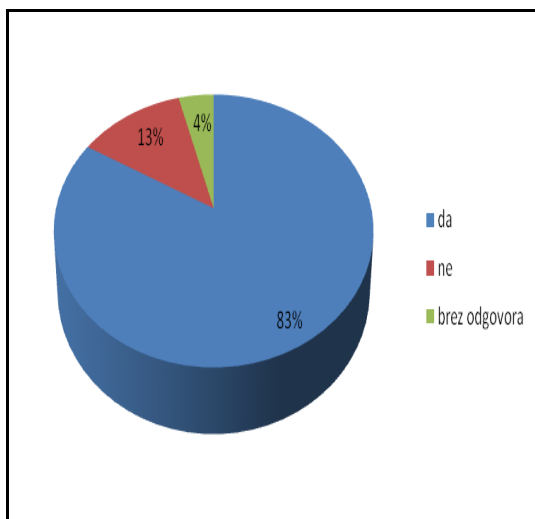
	<i>št. odgovorov</i>	<i>delež [%]</i>
<i>a) da</i>	<i>48</i>	<i>100</i>
<i>b) ne</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Grafikon 10: Zadovoljstvo vaščanov z vsakoletnim uprizarjanjem Jurčičevih del v letnem gledališču

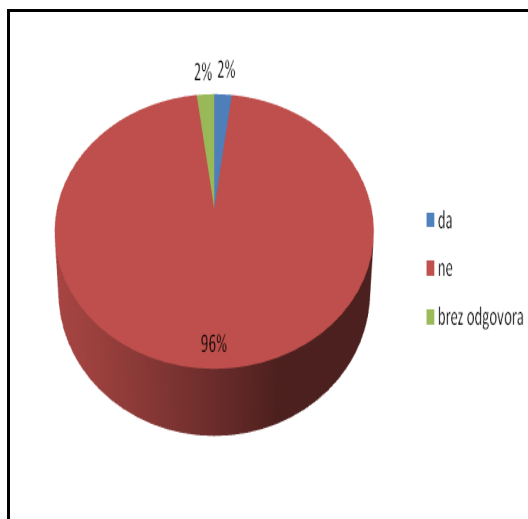
Vprašanje o podpori prebivalcev Muljave uprizarjanju vsakoletnih predstav v Letnem gledališču, je bilo edino vprašanje, na katerega so vsi anketiranci odgovorili enotno in sicer pritrdilo.

Ali bi moralo biti, po vašem mnenju, več prireditev v Letnem gledališču?

Grafikon 11: Želje prebivalcev Muljave glede aktivnejšega kulturnega dogajanja v naselju.

Se vam zdi, da je kulturna dvorana na Muljavi dovolj izkoriščena?

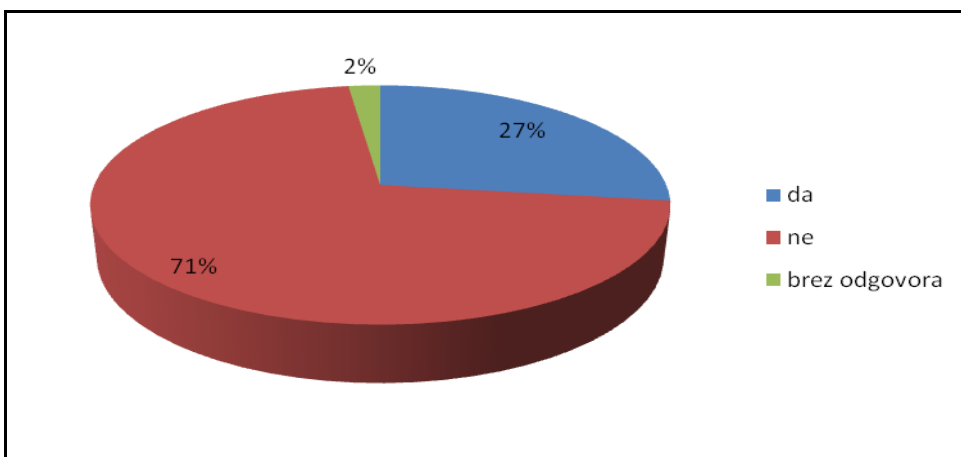

Grafikon 12: Mnenje vaščanov o izkoriščenosti kulturne dvorane na Muljavi.

Ali bi se po vašem mnenju morale v dvorani odvijati še druge dejavnosti? Na primer:

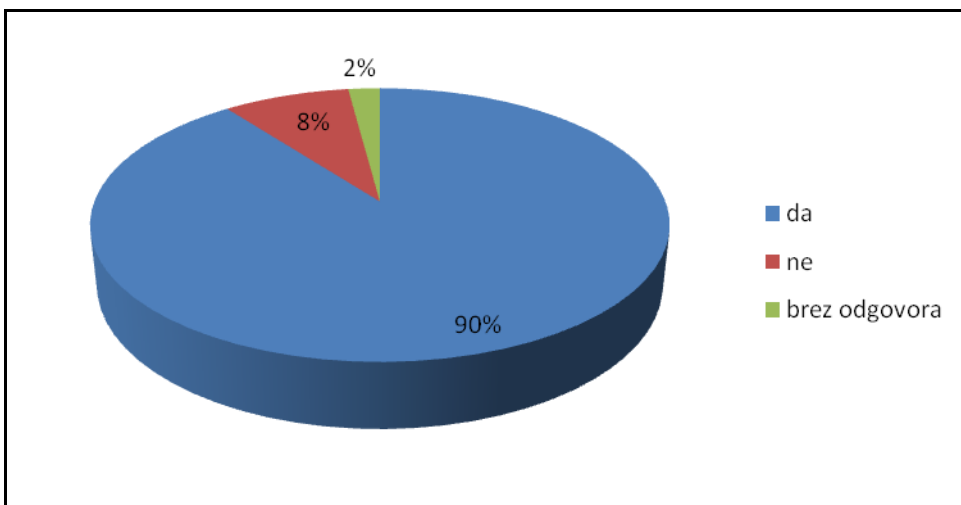
	število odgovorov	delež [%]
a) športne aktivnosti	25	52,08
b) plesne aktivnosti	28	58,33
c) delovanje klubov (mladinski klub, študentski klub, taborniki, skavti ...)	31	64,58
d) drugo (Kaj?)	0	0,00
e) brez odgovora	1	2,08

Ali se vam zdi, da je ogled notranjosti cerkve turistom ustrezno omogočen?

Grafikon 13: Stopnja zadovoljstva anketirancev z možnostjo ogleda notranjosti cerkve za turiste

Ali se vam zdi smiselna rešitev tega problema izobraziti nekaj ljudi za vodenje po cerkvi?

Grafikon 14: Odstotek strinjanja anketirancev, za rešitev problema o premajhni dostopnosti ogleda cerkve, z izobraževanjem določenega števila ljudi za vodenje ogledov po cerkvi

Kot je razvidno iz zgornjih odgovorov na zastavljena vprašanja glede kulture in turizma na Muljavi, vsi anketiranci podpirajo uprizorjanje Jurčičevih del v Letnem gledališču. Je pa kar 40 oz. 83,33 % vprašanih mnenja, da bi morale biti v Letnem gledališču več prireditev. Največ (31) jih meni, da bi morale v muljavskem Letnem gledališču gostovati podobne gledališke skupine kot je domača, 18 si jih želi gostovanj narodnozabavnih ansamblov z družabnimi plesi, 15 plesnih prireditev, 11 gostovanj znanih slovenskih pop pevk in pevcev, 9 anketirancev pa si želi gostovanj profesionalnih gledališč. 6 gospodinjstev na vprašanje o tem, kakšnih prireditev si še želijo, ni odgovorilo.

Velika večina gospodinjstev, kar 46 oz. 95,83 %, jih meni, da tudi kulturna dvorana na Muljavi ni dovolj izkoriščena. Želijo si predvsem delovanje različnih klubov (31 odgovorov) ter plesnih (28 odgovorov) in športnih (25 odgovorov) aktivnosti. Dodatne dejavnosti, ki bi se lahko po mnenju anketiranih gospodinjstev v kulturnem domu še odvijale, pa so: gledališke prireditve, folklorni nastopi, plesni tečaji, aerobika, silvestrovanje, nastopi različnih zborov, potopisna predavanja, predvajanje filmov, obdaritve za dedka Mraza, prireditve, kjer bi se predstavili otroci iz šole in vrtca ipd. Ta odstotek odgovorov v prid premalo izkoriščene dvorane nas je presenetil, saj vemo, da je dvorana ob zdajšnjih prireditvah slabo zasedena, pa čeprav so ponujene prireditve, katere anketirani pogrešajo.

Nezadovoljstvo je videti tudi glede možnosti ogleda notranjosti cerkve za turiste. Razlogi za to so, da cerkev, razen v času mašnih obredov, ni odklenjena, poleg tega tudi ni napisano na oglasni deski na steni cerkve, kje je ključ mogoče dobiti. Možen je samo vnaprej najavljen ogled. 43 vprašanih (89,58 %) meni, da bi se jim zdela smiselna rešitev tega problema izobraziti nekaj ljudi za vodenje po cerkvi. Eden izmed anketirancev je podal tudi predlog, da bi se lahko vodenje posnelo, lahko tudi v več tujih jezikih, in tako bi bilo dovolj, da bi se poiskalo osebo, ki bi bila na razpolago za odpiranje cerkve in pripravo predvajanja posnetega vodenja.

4.2.3 Zaključne ugotovitve iz ankete

Anketni vprašalnik smo razdelili na sedem tematskih sklopov in sicer:

1. splošni podatki o prebivalcih Muljave,
2. aktivnost prebivalstva – mesto zaposlitve, dopolnilne dejavnosti in prevoz na delo,

3. objekti v naselju in njihova izkoriščenost,
4. infrastruktura v naselju,
5. socialni stiki in prosti čas,
6. naselje in prostor,
7. kultura in turizem.

S pomočjo izvedene ankete smo dobili dokaj realen vpogled na stanje v naselju, tako o njegovih prebivalcih kot tudi o njihovem zadovoljstvu glede bivanja v njem.

Z analizo odgovorov na prvi sklop vprašanj smo pridobili podatke o spolni in starostni strukturi prebivalstva ter o njihovi izobrazbi. Prišli smo do zadovoljivih rezultatov, saj je 48,3 % vseh družinskih članov anketiranih gospodinjstev starih od 20 do 50 let, 23,9 % je otrok in mladih starih do 19 let, 28,41 % pa je starih 50 let in več. Zadovoljiva pa je tudi stopnja izobraženosti ljudi, saj ima kar 77,07 % odraslih anketiranih ljudi končano srednjo, višjo ali visoko šolo.

Pri analizi ostalih podanih odgovorov in mnenj smo ugotovili, da so ljudje s stanjem v naselju dokaj zadovoljni. Večjo pozornost smo namenili tistemu, kar bi anketiranci radi spremenili, izboljšali ali kar v naselju pogrešajo, saj je to pomembna informacija pri vključevanju njihovih želja pri pripravi predloga ureditve naselja. Glede izboljšav in sprememb se največkrat pojavljajo predlogi glede zvišanja števila delavnih mest in sicer več ali manj na račun povečane turistične ponudbe, po izgradnji kanalizacijskega ter izboljšanju vodovodnega omrežja v naselju, po izboljšavi javnega potniškega prometa – pogostejše avtobusne povezave, po izboljšanju cestnega omrežja, povečanju števila parkirnih mest. Nezadovoljni so z odlaganjem odpadkov in vrtcem s premalo kapacitetami. Pogrešajo dom za ostarele, več kulturnega dogajanja in drugih aktivnosti v naselju, bankomat, večjo in boljše založeno trgovino, pošto, mrliško vežico ... Čutijo potrebo po širitvi pokopališča. Veliko pritrdilnih odgovorov je bilo glede potrebe po vizualni ureditvi zunanjih površin (ureditev zelenic, fasad objektov, ozelenitve javnih površin ...).

Omejitve za razvoj naselja so po mnenju velike večine anketirancev v pomanjkanju finančnih sredstev in kar se nam je zdelo zanimivo, v pomanjkanju interesov vaščanov, glede na to, da jih je večinoma izrazilo željo po razvoju.

Mnenja, želje in predloge ljudi smo pri izdelavi predloga ureditve poskušali čim bolj upoštevati, v kolikor so le-te uresničljive ter v skladu z zakonodajo in varstvenimi režimi.

4.3 Analiza naselja

V analizo smo vključili osrednji del Muljave, imenovan Spodnja Muljava, in Zgornjo Muljavo. Izvedli smo analizo namembnosti objektov, funkcionalnosti objektov, analizo strešne slike, prometno analizo, analizo rabe površin ter morfološko in vizualno analizo. Poleg analiz pa smo naredili še karto reliefa in karto varstvenih režimov, ki vključuje območja zavarovana z naravno in kulturno dediščino. Celotno analizo smo zaključili z analizo prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in groženj, tako imenovano SWOT analizo.

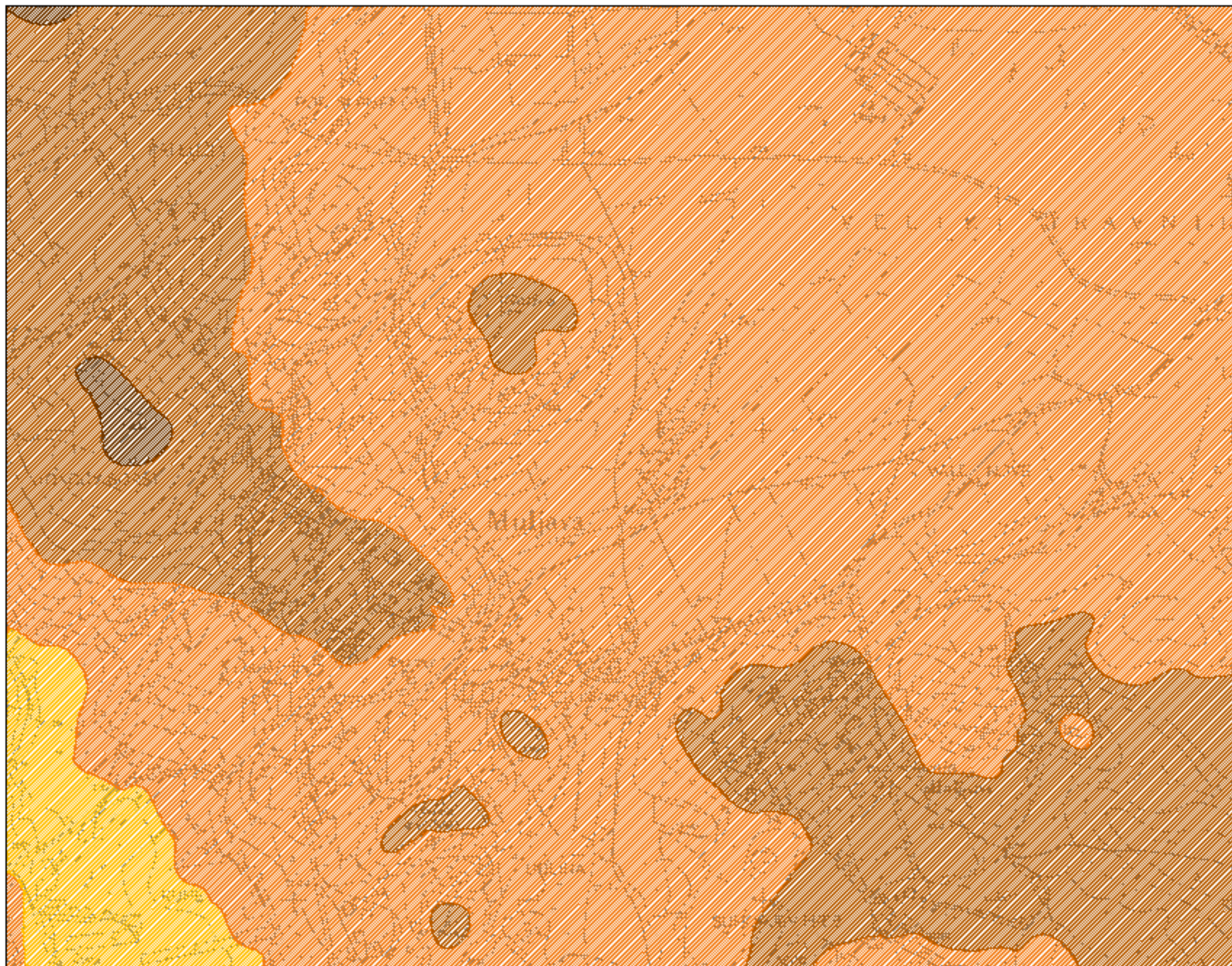
Na izdelavo analitičnih kart smo se pripravili z večkratnim ogledom terena, kjer smo bili še posebej pozorni na namembnost posameznih objektov, potek slemen, materiale strešnih kritin, lokacije kjer se nahajajo vhodi v objekte, ter lokacije dvorišč, vrtov, sadovnjakov ...

Sledil je izbor strokovnih podlag, ki so se nam zdele za posamezno analizo najprimernejše, in jih nato uvozili v program AutoCAD 2009, kjer smo posamezne analize izdelali.

Pri samem delu smo si pomagali tudi z gradivom, pridobljenim na Občini Ivančna Gorica, spletno evidenco Ministrstva za kmetijstvo GERK, spletnim telefonskim imenikom Slovenije (TIS), interaktivnim Atlasom okolja, naravovarstvenim atlasom ipd.

4.3.1 Karta reliefa

Karta (slika 14) je izdelana predvsem z namenom, da dobimo vpogled o razgibanosti terena na Muljavi. Najnižje ležeči (275 do 300 m nad. v.) predel Muljave se nahaja jugozahodno od naselja. Iz karte je razvidno, da je severni in severovzhodni del večinoma ravninski in sicer leži na nadmorski višini od 300 do 325 m. Severozahodni in jugovzhodni del pa je gričevnat, večinoma na višini od 325 do 350 nad morjem. Le malo sveta je višje, na 350 do 375 nadmorske višine.

KARTA RELIEFA

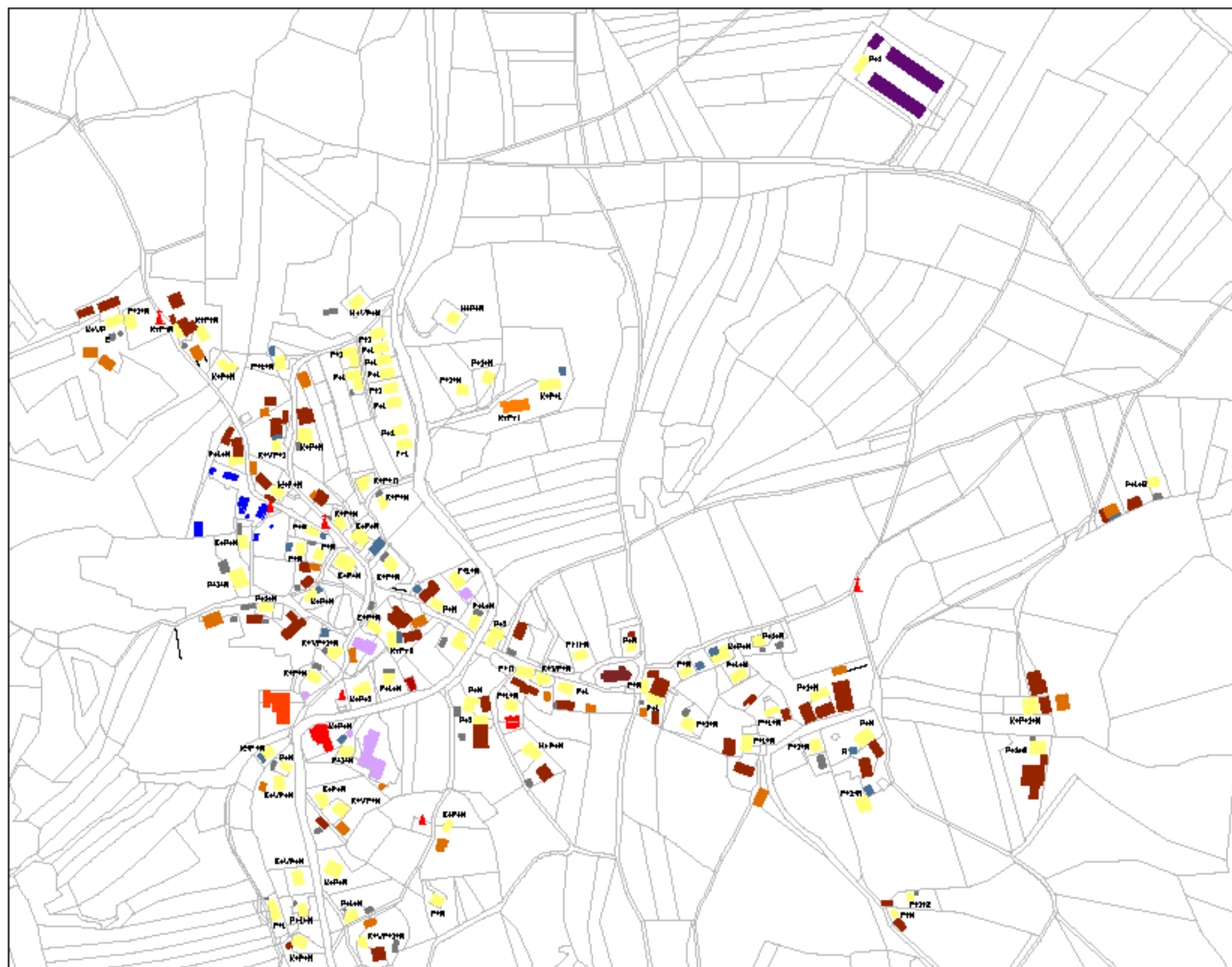
Legenda:

	275 - 300 m nadmorske višine
	300 - 325 m nadmorske višine
	325 - 350 m nadmorske višine
	350 - 375 m nadmorske višine

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 14: Karta reliefa (Vir: TTN, GURS, avgust 2008)

ANALIZA NAMENBNOSTI IN ETAŽNOST OBJEKTOV

Legenda:

- stanovanjska hiša
- gospodarsko poslopije
- strojni kompleks
- javni kompleks
- garaža
- poslovnih in obrtnih objektov
- industrijski objekti
- šola
- vrtičarski dom
- gostinski objekti
- gostinski dom
- garaž
- objekti javnega namena
- kapelica
- spomenik, kulturno znamenje
- R železnica
- K šola
- P vrtičarski dom
- VP visoko priključje
- 1 1. nadstropje
- 2 2. nadstropje
- M manjše

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 15: Analiza namenbnosti in etažnost objektov
(Vir: DKN, GURS, Geodetska uprava Grosuplje, avgust 2006)

4.3.2 Analiza namembnosti in etažnost objektov

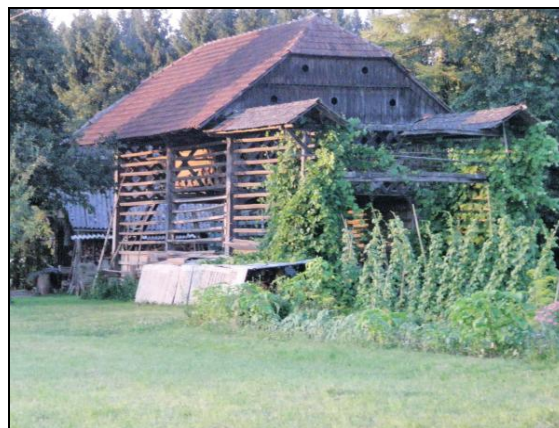
Iz slike 15 lahko vidimo, čemu so objekti namenjeni; pri stanovanjskih objektih pa tudi, v koliko etažah se nahajajo.

Iz slike je razvidno, da je večina objektov namenjenih stanovanjski rabi, ker pa sodi Muljava med tipična podeželska naselja, skoraj vsaki stanovanjski stavbi pripada najmanj eno gospodarsko poslopje (hlev, toplar, silos, skedenj ...). Brez pripadajočih kmetijskih objektov so stanovanjske hiše novejšje izgradnje, ki pa imajo običajno zraven prostostoječo garažo, lopo ali drvarnico. Območja s pretežno stanovanjskimi stavbami se nahajajo jugovzhodno od Jurčičeve domačije ter na severovzhodnem in južnem delu vasi.

Na Muljavi je kar 26 dvojnih kozolcev oziroma toplarjev in tudi nekaj enojnih kozolcev, ohranjanje katerih je z vidika varstva kulturne dediščine zelo pomembno. Poleg tega pa pozitivno vplivajo tudi na vizualno podobo podeželskega kraja. V današnjem času pa se kozolci čedalje manj uporabljajo v prvotni namen za spravilo pridelka, ljudje jih vse bolj izkoriščajo za garaže, drvarnice, lope ...

Slika 16: Kozolec – toplar

Slika 17: Kozolec – toplar

Od ostalih objektov na sliki 15 izstopa gruča objektov, ki pripadajo Jurčičevi domačiji. Nahajajo se na severozahodnem delu naselja in zajemajo: Jurčičevo rojstno hišo, ki je preurejena v muzej, gospodarsko poslopje, kaščo, kozolec, čebelnjak, Krjavljevo kočo, ki so del muzeja na prostem, objekt namenjen opravljanju turistične dejavnosti Jurčičevine in objekt za igralce v času letnih predstav, ki potekajo na Jurčičevi domačiji.

Na Muljavi je kar nekaj objektov namenjenih obrtnim dejavnostim. Sem spadata dva avtoprevoznika, gostilna Obrščak, Bar Slemenice, Bife pri Lili, montaža klim, vlečna služba, vulkanizerstvo in vzdrževanje avtopnevmatik, elektro inženiring ter električar. Poleg obrtnikov pa so na Muljavi tudi tri trgovska podjetja: prehrambna trgovina, tekstilna trgovina in trgovina z elektroinštalacijskim materialom.

Poleg vseh naštetih objektov ima Muljava tudi podružnično cerkev z župniščem, podružnično šolo, ki je del Osnovne šole Stična, večstanovanjsko stavbo poleg šole, eno industrijsko halo, skladiščno halo, gasilni dom, združni dom, v katerem se nahaja trgovina, kulturni dom, kava bar, zbiralnica mleka in pa v prvem nadstropju dve stanovanji.

4.3.3 Površine po dejavnostih in ohranjenost objektov

Na sliki 21 smo poskušali prikazati prevladujoče dejavnosti v naselju in ohranjenost posameznih objektov. Posamezna območja vključujejo skupino objektov, ki pretežno pripadajo določeni dejavnosti, ter prostor med njimi, ki skupaj z objekti služi opravljanju te dejavnosti.

Dejavnosti smo razdelili v 7 skupin in sicer: kmetije, stanovanjska območja, družinska podjetja, centralne dejavnosti, kultura in turizem, industrija ter cerkvena posest.

Prevladujejo površine namenjene kmetijstvu, sledijo jim stanovanjske površine, ostale dejavnosti pa so v manjšini.

Slika 21 nam lahko služi tudi pri izdelavi predloga ureditve naselja, saj so na njej lepo razvidne »neizkoriščene« površine znotraj naselja, oz. površine, na katere bi lahko umestili primerne dejavnosti ali samo razširili sosednjo dejavnost. Z ozirom na to, da je Muljava podeželsko naselje in da so bile prvotno tu v večini le kmetije, jih je potrebno ohranjati in ne izpodrivati iz prostora. Poskrbeti je potrebno, da imajo dovolj prostora za dvorišča in gospodarske objekte, da imajo čim bolj enostaven dostop z delavnimi stroji do obdelovalnih površin, hkrati pa poskrbimo tudi za to, da kmetije s hrupom in vonjavami, ki jih proizvajajo, ne motijo ostalih območij. Različne dejavnosti bi bilo torej smiselno čim manj mešati med seboj, tako da v naselju ne prihaja do trenj med posameznimi interesi. Pri tem imamo v mislih

predvsem ločevanje površin namenjenih kmetijstvu in površinam namenjenim širjenju stanovanjskih kapacitet.

4.3.4 Analiza strešne slike – potek slemen

Analiza strešne slike kaže orientiranost objektov oziroma potek slemen. Iz slike 22 je razvidno, da v naselju ni neke večje usklajenosti pri usmerjenosti objektov. Večina jih leži vzporedno s cestami in dovoznimi potmi, veliko jih je, ki so nanje pravokotno, nekaj pa je tudi takih, ki so v prostor postavljeni povsem prosto.

Prevladujejo stavbe z dvokapnimi strehami, sledijo jim dvokapne strehe s čopi, ki so pogostejše pri novejših stavbah. Enokapne strehe imajo večinoma gospodarski objekti kot so na primer silosi in lope za spravilo lesa, takih pa je v naselju le nekaj. Štirikapno oziroma piramidalno streho ima le ena stanovanjska stavba in pa dva manjša trgovska objekta.

Na sliki 22 so označeni tudi vhodi v objekte. Ugotovili smo, da je pri stanovanjskih objektih, katerim pripadajo tudi gospodarski objekti, običajno, da so vhodi v objekte s tiste strani, kjer je funkcionalni prostor objekta oziroma dvorišče. Pri stanovanjskih hišah brez gospodarskih objektov in pri novogradnjah, pa je vhod največkrat obrnjen proti cesti ali dovozu.

4.3.5 Analiza strešne slike in materialov

Strehe objektov so krite z zelo različno kritino in so tako materialno in barvno precej neusklajene, kar je razvidno iz slike 23. Starejši objekti, tako stanovanjski kot gospodarski, so večinoma kriti s sivimi betonskimi ali rdečimi opečnimi zarezniki. Novejši objekti pa so kriti z modernejšimi, večinoma betonskimi, strešniki različnih barv. Zelo razveseljiv rezultat analize je, da so v naselju le trije pomožni gospodarski objekti kriti z valovitimi salonitnimi ploščami in sicer dva silosa in ena drvarnica. Po načinu kritine izstopajo objekti Jurčičeve domačije, saj so kar štirje izmed njih kriti s slamo.

4.3.6 Analiza rabe prostora

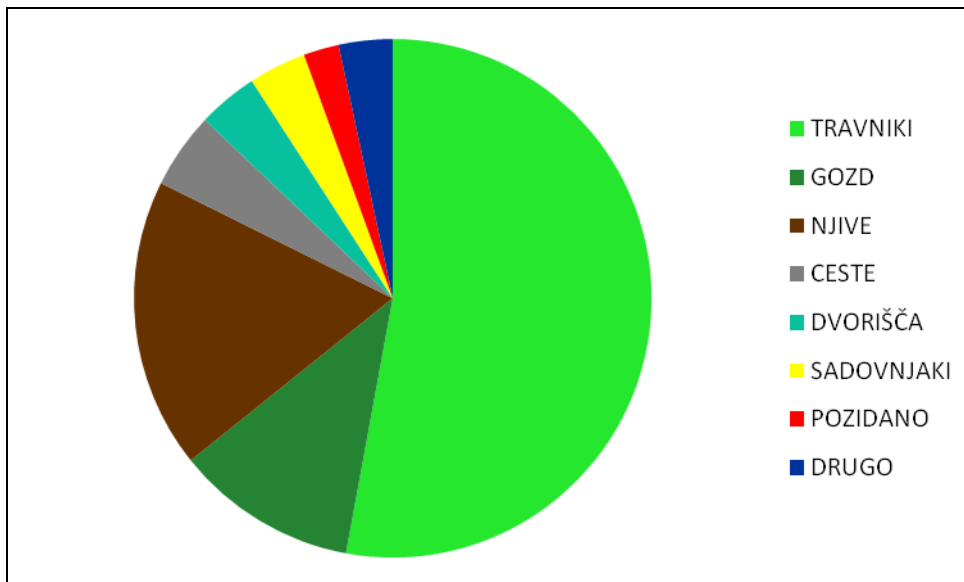
Preglednica 9: Površine posameznih rab prostora razvrščenih od največje do najmanjše, pridobljenih iz karte analize rabe prostora

Vrsta rabe prostora	Površina posamezne rabe prostora [m ²]	Delež [%]
travniki	679.333	52,90
njive	232.194	18,08
gozdovi	145.766	11,35
ceste	60.919	4,74
dvorišča	50.804	3,96
sadovnjaki	46.124	3,59
pozidano	28.877	2,25
zelenice	15.841	1,23
vtovi	3814	0,30
drevesa in grmičevje	10.513	0,82
nasutje namenjeno gradnji	5233	0,41
vodne površine	577	0,04
parkirišča	1770	0,14
športno rekreativne površine	1659	0,13
pokopališče	751	0,06
skupaj	1.284.176	100

Površine posameznih rab prostora so pridobljene iz analize rabe prostora, katero smo naredili na podlagi spletnega portala GERK in ogleda terena. Zato se te površine razlikujejo od površin posameznih kultur v zemljiškem katastru. Daleč največ je kmetijskih površin: travnikov, gozdov, njiv ter dreves in grmičevja in sicer kar 86,49 % vseh površin prikazanih na karti. 3,99 % površin je cest, 2,80 % dvorišč, sadovnjakov 2,50 %, pozidanih površin pa je le 1,59 %. Ostale rabe prostora so po deležu glede na skupno površino zelo majhne, kar je razvidno iz zgornje tabele.

Posamezne rabe prostora so prikazane na sliki 24.

Muljava je torej naselje s prevladujočimi kmetijskimi površinami. Te se razprostirajo vse okrog strjenega gručastega naselja in sicer v obliki kolobarja, saj se za naseljem najprej nahajajo obdelovalne površine (travniki in njive), za njimi pa so gozdovi.

Grafikon 15: Grafični prikaz posameznih rab prostor

Slika 18: Shema kolobarjastega primera rabe prostora

Večina obdelovalnih površin se nahaja severozahodno od naselja, na tako imenovanih muljavih poljih, kot jih imenujejo domačini. Gozdovi prekrivajo pobočja gričevnatih delov, kjer se je razvila tudi večina naselbinske strukture. V naselju so hiše strnjene ob poteh,

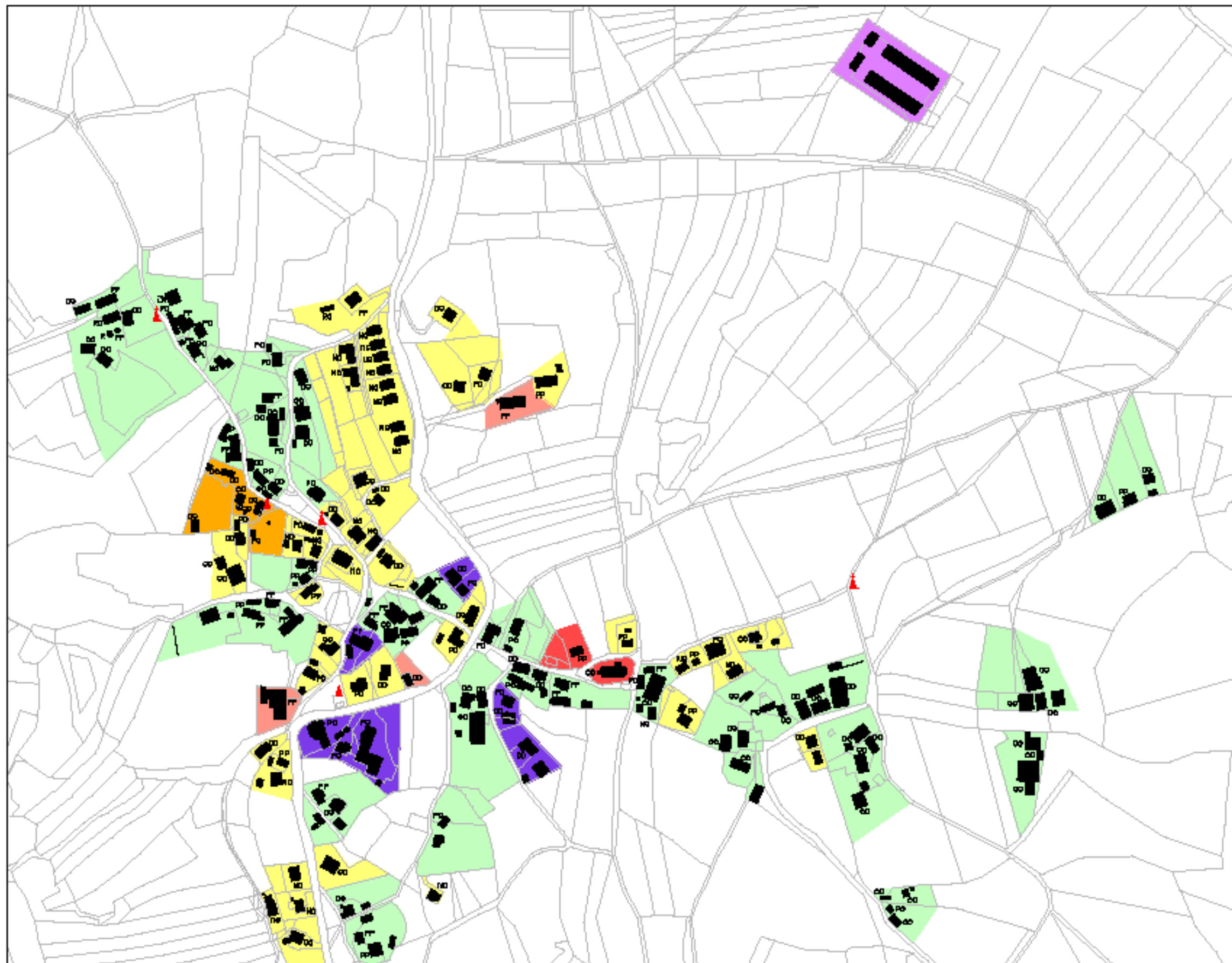
obdajajo pa jih dvorišča. Med grajeno strukturo prevladujejo stanovanjske stavbe s pripadajočimi gospodarskimi objekti, se pravi kmetije. Pri teh so dvorišča običajno večja in se nahajajo znotraj objektov, ki pripadajo kmetiji. Za grajeno strukturo so običajno vrtovi in sadovnjaki. Nekoliko bolj odmaknjeno od naselbinskega telesa je pomembnejši vodotok potok Višnjica, ki teče SV od Muljave. Ob strugi potoka ni obsežnejše vodne vegetacije z izjemo posameznih dreves. Posebno izpostavljen je osamelec Gorica, ki se dviga na severnem delu naselbinskega telesa iznad dolinskega dna in je delno poraščen z gozdom, delno pa pozidan.

Slika 19: Gozdni osamelec s šolo in nekaj stanovanjskimi stavbami – Gorica

Slika 20: Pogled na muljavska polja

POVRŠINE PO DEJAVNOSTIH IN OHRANJENOST OBJEKTOV

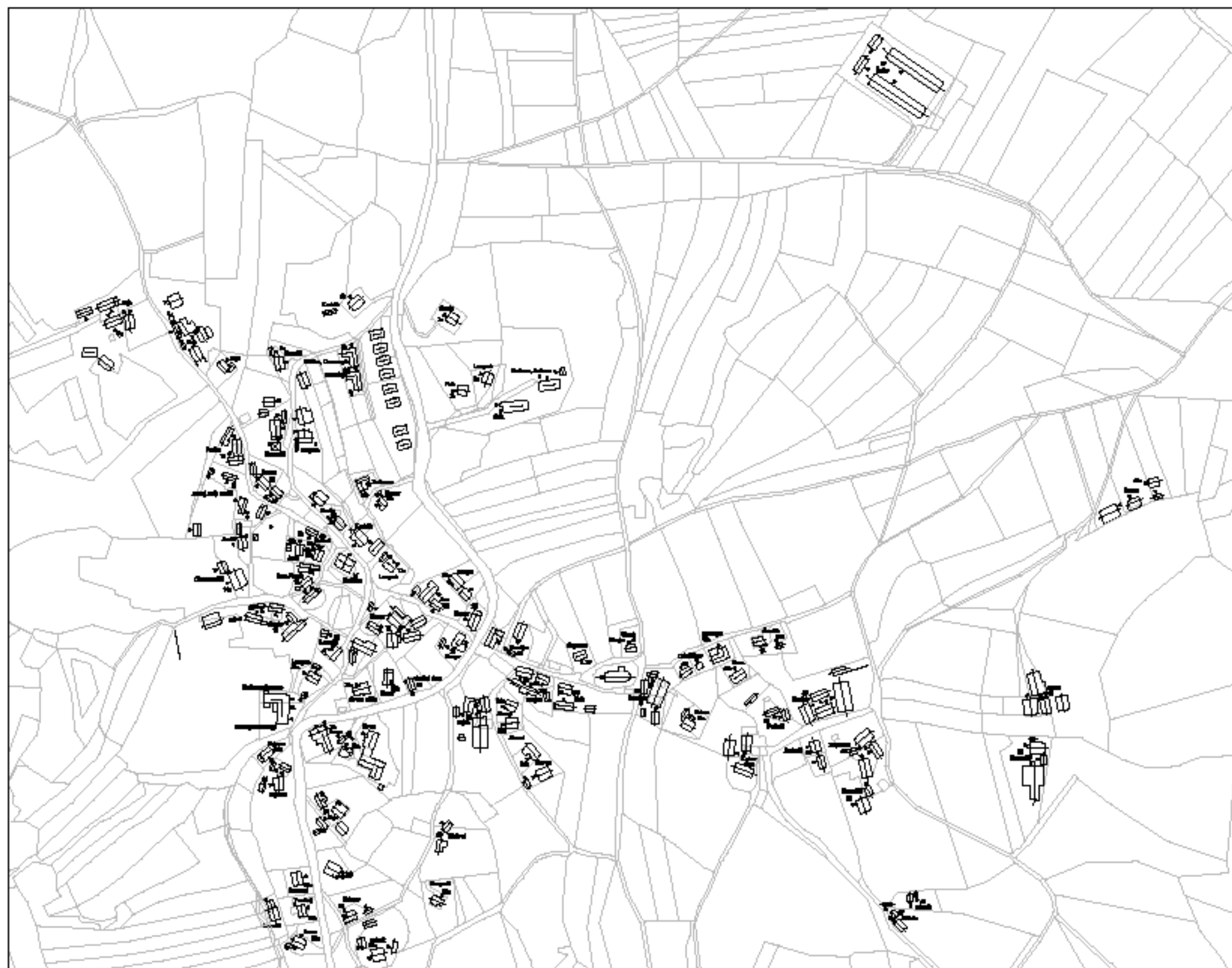
Legenda:

- objekti
- goščje
- stanovanjska območja
- družinska področja
- industrija
- rekreacija in turizem
- kulturne dejavnosti
- varovana posesti
- šola
- spomenik, kulturno spomeniško
- NG objekti v gradnji
- RD razpadajoči objekti
- PP objekti potrebni prenove
- PG prenovljeni objekti
- ZN zmanjšane novogradnje
- OO ohranjani objekti
- R ruševine
- NO novi objekti

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 21: Površine po dejavnostih in ohranjenost objektov (Vir: DKN, GURS, Geodetska posredna Grouplje, avgust 2008)

ANALIZA STREŠNE SLIKE - SLEMENA

Legenda:

- obodli stavb
- potok slemen
- širina krovila
- vhodi v objekte

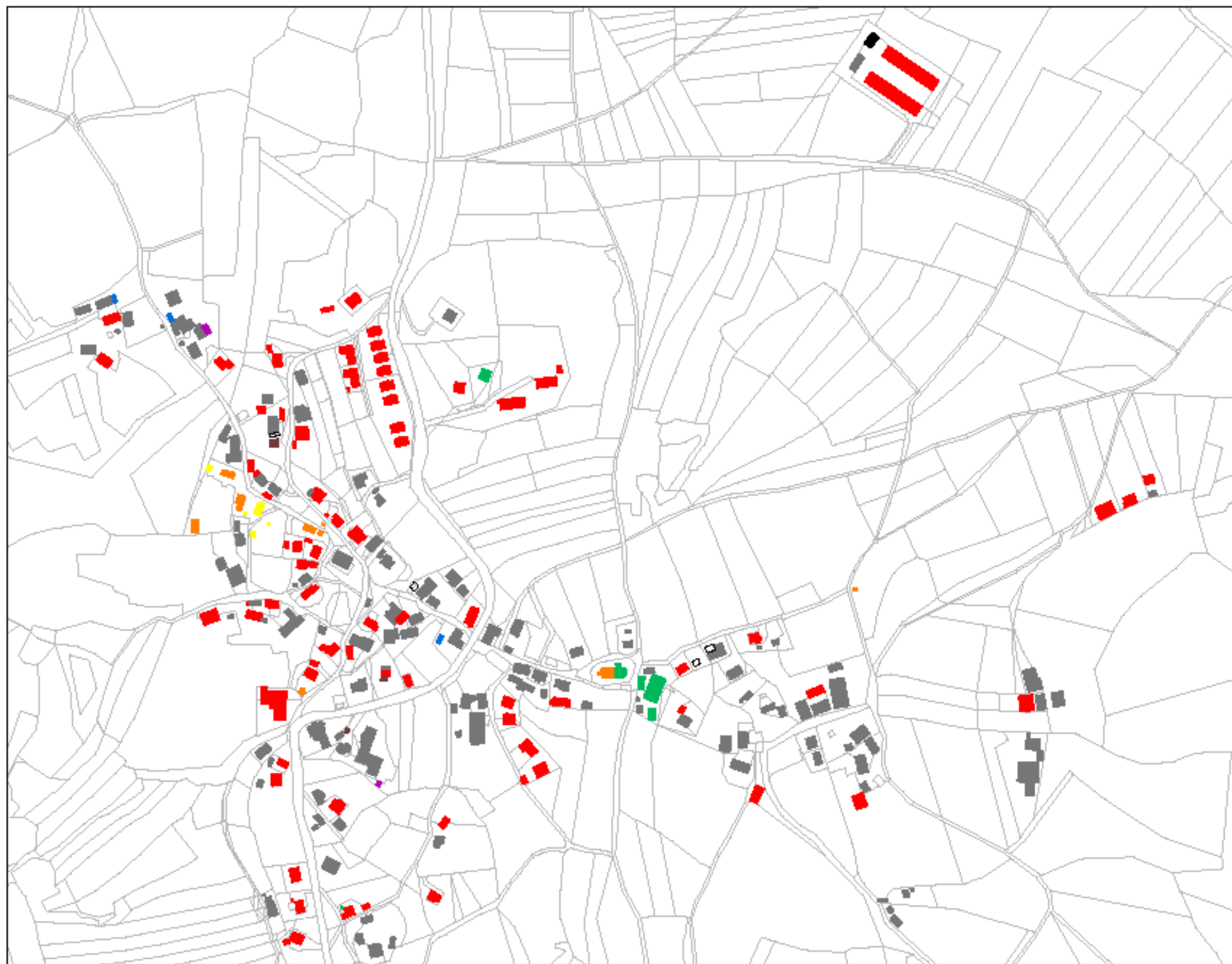
Primeri:

- dvokapna streha
- dvokapna streha s špičkom
- špičkonos
- ravnokapna streha

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 22: Analiza strešne slike - potok slemen (Vir: DKN, GURS, Geodetska pisarna Grosuplje, avgust 2006)

ANALIZA STREŠNE SLIKE IN MATERIALOV

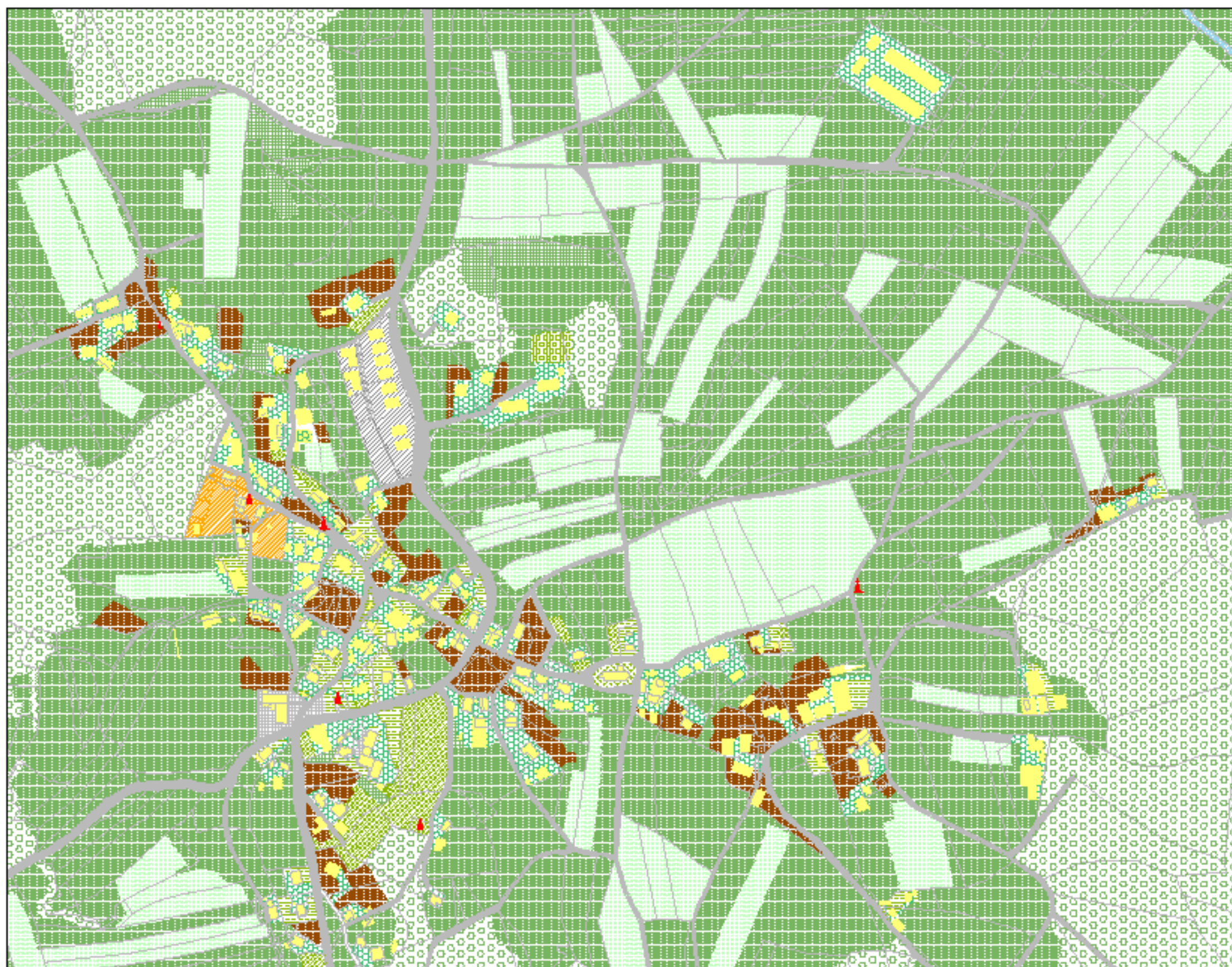
Legenda:

	betonska plošča (tvar strehe)
	betonski strešnik
	bobrovec
	opojni strešnik
	ploščina
	tlama
	tegola
	valovit skanit
	valovita plastika

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 23: Analiza strešne slike in materialov (Vir: DKN, GURS, Geodetska pisarna Grosuplje, avgust 2008)

ANALIZA RABE PROSTORA

Legenda:

	travniki
	stjra
	makovnjaki
	solonci
	vrtovi
	pokopališče
	ipartno mikserivno površina
	gora
	drveva in gručevje
	črčiče
	površina za turizam
	parkirišče
	cesta
	vozna površina
	območje arhitekture
	objekti
	kaplica
	spomenik, kulturno znamenje

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 24: Analiza rabe prostora (Vir: DKN, GURS, Geodetska pisarna Grosuplje, avgust 2008)

4.3.7 Prometna analiza

Kot podlago za izdelavo prometne analize smo vzeli digitalni orto foto načrt, zaradi lažje predstavnosti prometne ureditve v naselju.

Na karti so označene različne kategorije cest in sicer:

- regionalne cesta I. reda
- občinska cesta – brezprašna
- javna pot – brezprašna
- javna pot – makadamska
- kolovozna pot
- dovozna pot

Velika večina cest v naselju je asfaltiranih in lepo urejenih. Regionalna cesta I. reda Ivančna Gorica–Žužemberk je bila rekonstruirana v letih 2005 in 2006, tako da je sedaj primerno široka, pregledna, zgradili so pločnike ob glavni cesti od šole pa do konca naselja v smeri proti Krki. Na mestih, kjer prečka cesto največ pešcev, je naselje dobilo dva prehoda za pešce, eden izmed njiju je pri šoli, ki je signaliziran tudi z utripajočim znakom prehoda za pešce. Cesta, ki se vije skozi naselje proti kraju Oslica, je bila ravno tako poširana in preplastena, sedaj je bolj pregledna in nasproti vozečemu vozilu se ni potrebno več umikati na brežine. Poleg vseh prednosti, ki jih obnovljena cesta prinese, pa so tudi slabosti. Sem sodi predvsem hitrejša vožnja po njej in s tem ogrožanje pešcev, ki ob tej cesti nimajo urejenih pločnikov.

Slika 25: Obnovljena cesta s pločnikom ob vstopu v naselje

Slika 26: Do nedavnega nepokrita avtobusna postaja

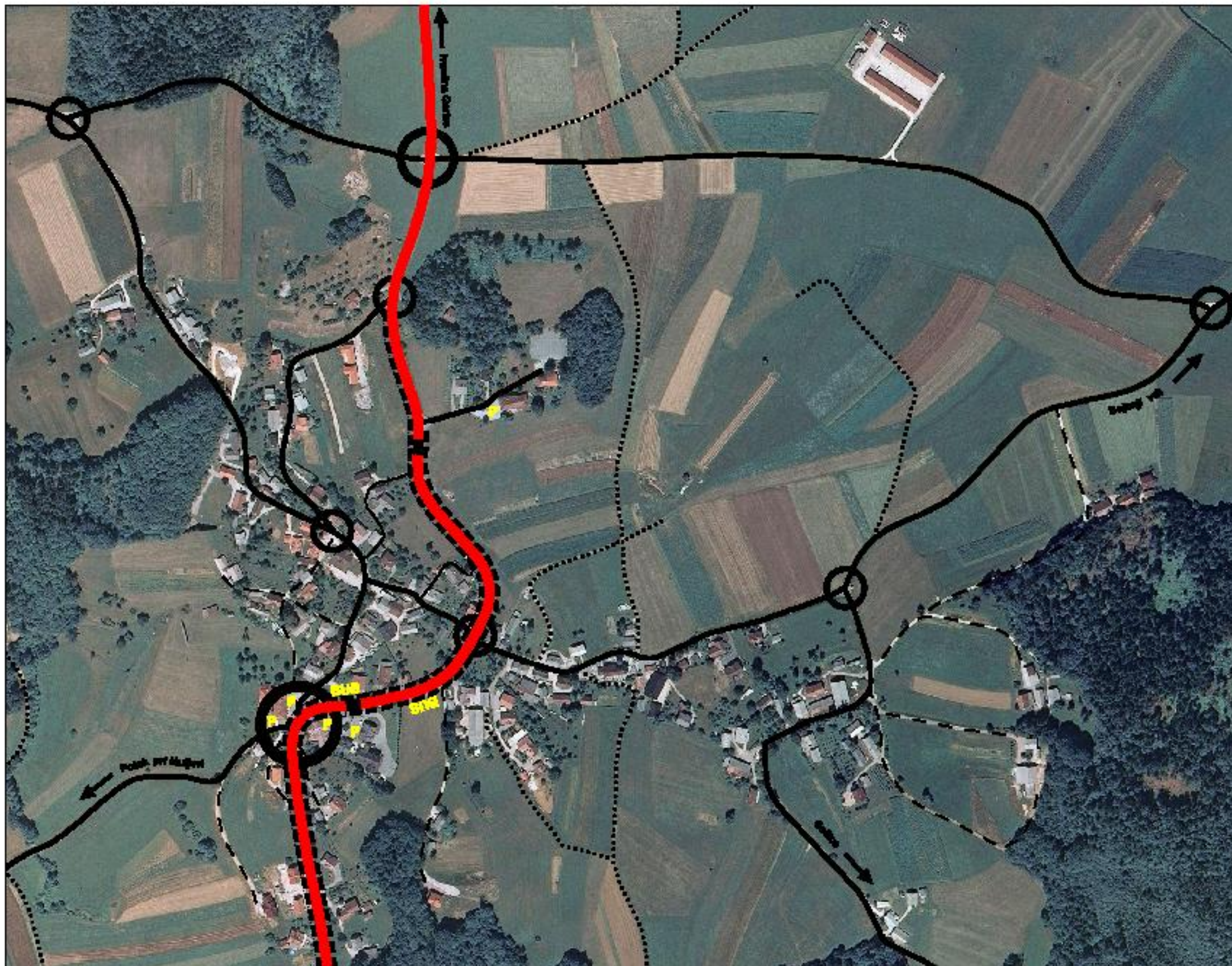
Slika 27: Po novem pokrita avtobusna postaja

Dolgo časa je bila ena izmed velikih pomanjkljivosti v naselju nepokrita avtobusna postaja, kar je bilo neprimerno predvsem za šolske otroke, ki so vsako jutro, v vseh vremenskih razmerah, čakali na avtobus. Decembra leta 2009 se je to spremenilo, saj je kraj pridobil pokrito avtobusno čakalnico.

Parkirišča v naselju so ob šoli, gasilskem domu, cerkvi, trgovinah in gostinskih objektih. Predvsem parkirišče ob cerkvi bi bilo potrebno primerno urediti, ga povečati in asfaltirati. Sedanje je premajhno in so avtomobili ob nedeljah, ko se tam odvija nedeljska maša, parkirani tudi na travniku in dvoriščih sosednjih parcel ter ob cesti.

Slika 28: Neurejeno in premajhno parkirišče ob cerkvi

PROMETNA ANALIZA

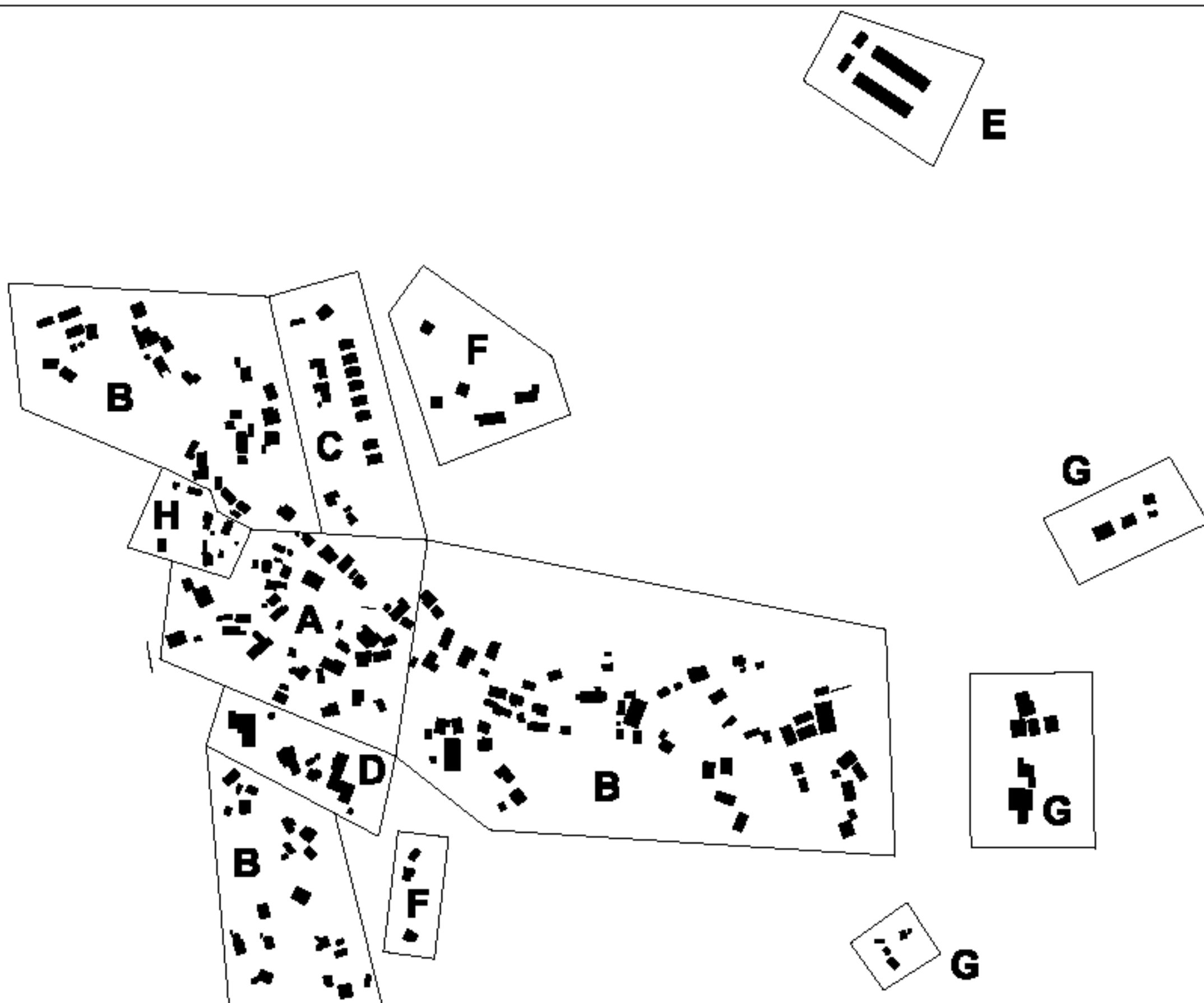
Legenda:

	regionalna cesta I. reda
	javna pot - hitrogasilna
	javna pot - makadamna
	lokalna pot - bitumenska
	poštna pot
	pločnik
	prehod za pešce
	križišče
	avtobusna postaja
	peščišče
	enostrežna cesta

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 29: Prometna analiza (Vir: dof, GURS, avgust 2008)

MORFOLOŠKA ANALIZA

Legenda:

- A** važno jedro
- B** občinska ERTov vasi
- C** organizirana gradnja rinosovrjajskih objektov
- D** važi objekti (obstan-poučna dejavnost)
- E** industrija
- F** razpisna gradnja
- G** samostojna kmetija
- H** splošno, kulturno

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 30: Morfološka analiza

4.3.8 Morfološka analiza

Muljava spada med gručasta naselja s posameznimi izstopajočimi elementi razpršene gradnje.

Naselje smo razdelili na naslednje morfološke enote:

➤ *Morfološka enota A – vaško jedro*

Vaško jedro naselja se je razvilo na desni strani regionalne ceste Ivančna Gorica–Žužemberk. Vaško jedro vključuje več ali manj kmetije, prostor med njimi pa se dopolnjuje s stanovanjskimi stavbami. Desno od morfološke enote H, torej poleg območja muzeja Jurčičeve domačije, se je izoblikovalo območje z novogradnjami.

Slika 31: Območje novogradenj

➤ *Morfološka enota B – obcestna širitev*

Širitev vasi je potekala ob cestah in sicer: severno, južno in vzhodno od vaškega jedra. Širitev vasi proti severu je nastala ob cesti proti vasi Oslica, kjer so večinoma kmetije. Južno od vaškega jedra je druga obcestna širitev naselja in sicer ob regionalni cesti proti Krki. Na desni strani ceste (smer proti Krki) so večinoma novogradnje, na levi pa kmetije. Ob cesti proti vasi Bojanji vrh so se razširile tako kmetije kot stanovanjske stavbe. V središču te morfološke enote je cerkev z župniščem.

➤ *Morfološka enota C – organizirana gradnja stanovanjskih objektov*

To morfološko enoto tvorijo nove stanovanjske stavbe organizirane v sistem ulice in se nahajajo na levi strani ob regionalni cesti proti Ivančni Gorici.

➤ *Morfološka enota D – večji objekti (obrtno-poslovne dejavnosti)*

V to morfološko enoto južno od vaškega jedra so vključeni večji pomembnejši objekti v naselju kot so: kmetijska zadruga s trgovino in kulturnim domom, gostilna Obrščak ter sklop poslovnih objektov Bomaxa, kjer se nahaja prodajalna oblačil, frizerski salon in solarij.

➤ *Morfološka enota E – industrija*

Stavbni otok, ki leži na poljih severno od naselbinskega telesa, so bili prvotno hlevi KZ Stična, danes pa so objekti preurejeni za potrebe proizvodnje in prodaje električnih stikal.

Slika 32: Industrijski objekti za proizvodnjo in prodajo električnih stikal

➤ *Morfološka enota F – razpršena gradnja*

Južno od vaškega jedra se nahaja morfološka enota razpršene gradnje, kjer sta dva stanovanjska objekta, na severovzhodnem delu naselbinskega telesa pa je morfološka enota, ki se je razvila na gričku imenovanem Gorica, vsebuje pa poleg stanovanjskih objektov tudi šolo z vrtcem in večstanovanjski blok.

➤ *Morfološka enota G – razpršena gradnja*

Na vzhodni strani naselja se pojavljajo trije elementi razpršene gradnje iz štirih kmetij.

➤ *Morfološka enota H – turizem, kultura*

Posebno morfološko enoto tvorijo objekti Jurčičeve domačije, ki se je postopoma izoblikovala v muzej na prostem. Z razvojem je pridobila nove objekte ter dejavnosti.

4.3.9 Vizualna analiza

Vizualna analiza vključuje točkovne, linijske in ploskovne elemente, ki tvorijo vizualno podobo nekega naselja in nam služi kot pomoč pri sprejemanju odločitev o konceptu razvoja nekega naselja.

Okolico nekega naselja največkrat dojemamo iz cest in poti ter razglednih točk, s katerih se nam pogled ustavi na različnih prostorskih dominantah, te pa so lahko naravne ali grajene in služijo kot pomembno sredstvo za orientacijo v naselju.

Prostorske dominante

Na Muljavi je največja grajena dominanta cerkev Marijinega vnebovzvetja na vzhodnem delu naselja. Med prostorske dominante sodi tudi šola, ki se nahaja na gozdnem osamelcu imenovanem Gorica ter združni dom in poslovni objekt Bomax, slednji po velikosti in arhitekturi objekta zelo izstopa od ostalih objektov v naselju, oba pa se nahajata v vaškem jedru. Prostorska dominantna je tudi industrijski kompleks sredi muljavskih polj.

Ceste

Ceste spadajo med linijske elemente vizualne analize, po njih se ljudje gibljejo in opazujejo okolico. Ceste so za večina ljudi najpomembnejši element dožemanja okolice. Na Muljavi se ob cesti nahajajo vsi pomembnejši objekti za opravljanje družbeno pomembnih dejavnosti in tudi širitev naselja poteka večinoma ob glavni regionalni cesti.

Robovi

Robovi so ravno tako linearni vizualni elementi. V prečni smeri preko robov ne potekajo poti. Robovi razmejujejo prostor in predstavljajo prekinitve posameznih delov prostora, npr. gozd, polja, pozidano območje ... Na Muljavi sta najpogostejša robova, ki se pojavljata, rob gozda in vaški rob.

Vozlišča, jedra

Vozlišča v primeru analize Muljave predstavljajo predvsem križišča cest. Eno večje takšno vozlišče se nahaja na JZ delu naselja, kjer je križišče regionalne ceste in lokalne ceste proti

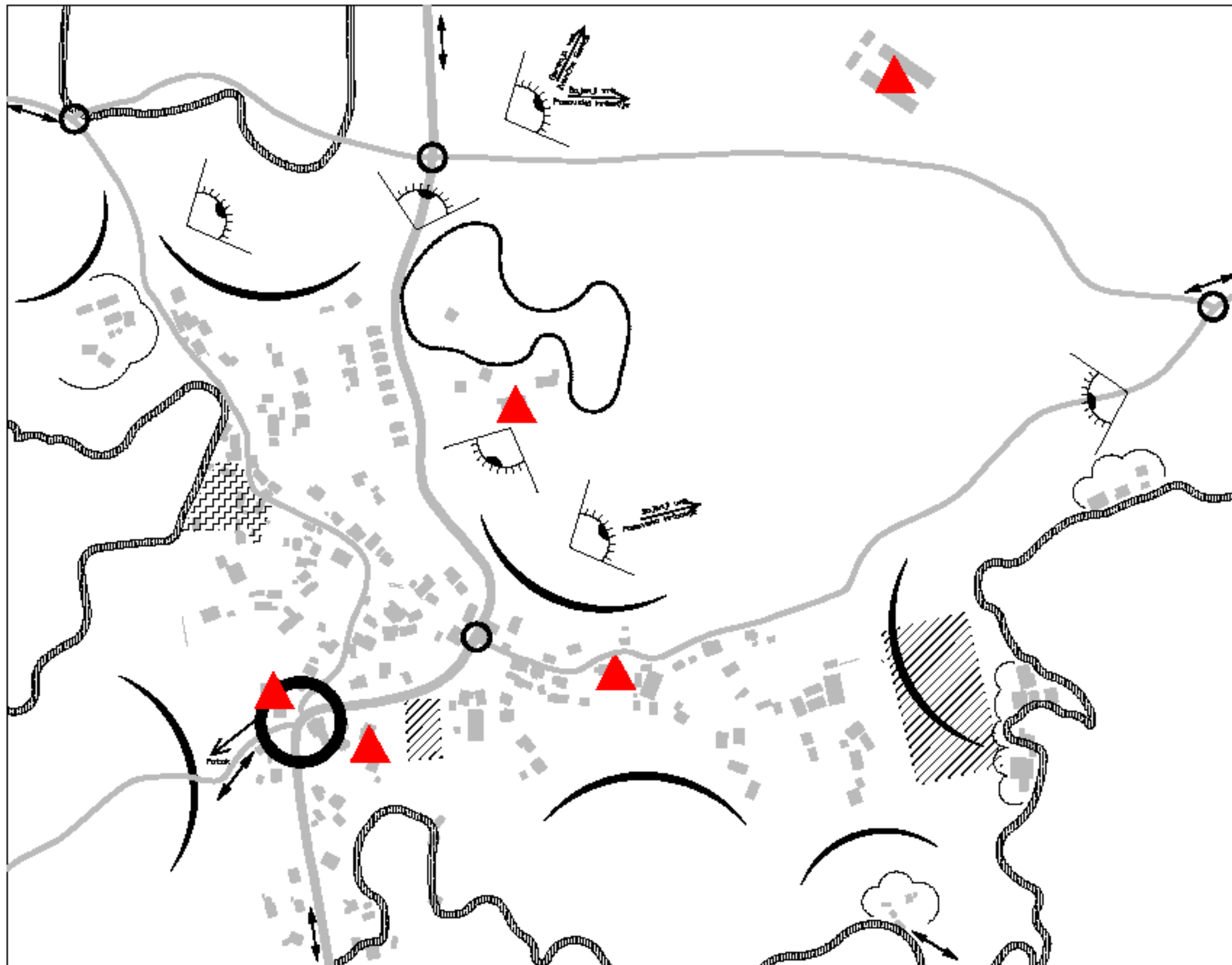
vasi Potok ter lokalni cesti skozi naselje. Okrog tega križišča so skoncentrirani tudi vsi družbeno pomembni objekt: gostilna, trgovina, združni dom, gasilski dom ...

Odprte vizure

Odprte vizure so lokacije, s katerih se nam odpira pogled na okolico. Večina Muljave leži na gričevnatem delu, zato so lokacije z razgledom dokaj številčne. Na SZ delu naselja, na vrhu griča, se nam odpira kvaliteten pogled na muljavska polja, gozdni osamelec Gorica ter na večina naselja, v ozadju pa je v jasnem vremenu videti celo Kum z RTV oddajnikom. Ob vhodu v naselje se nam odpira pogled na Ivančno Gorico, Gorenjo vas in Bojanji vrh. Kvaliteten pogled na celotno naselje pa je tudi s ceste na vzhodnem delu naselja.

Slika 33: Pogled na Muljavo z vzhodne smeri

VIZUALNA ANALIZA

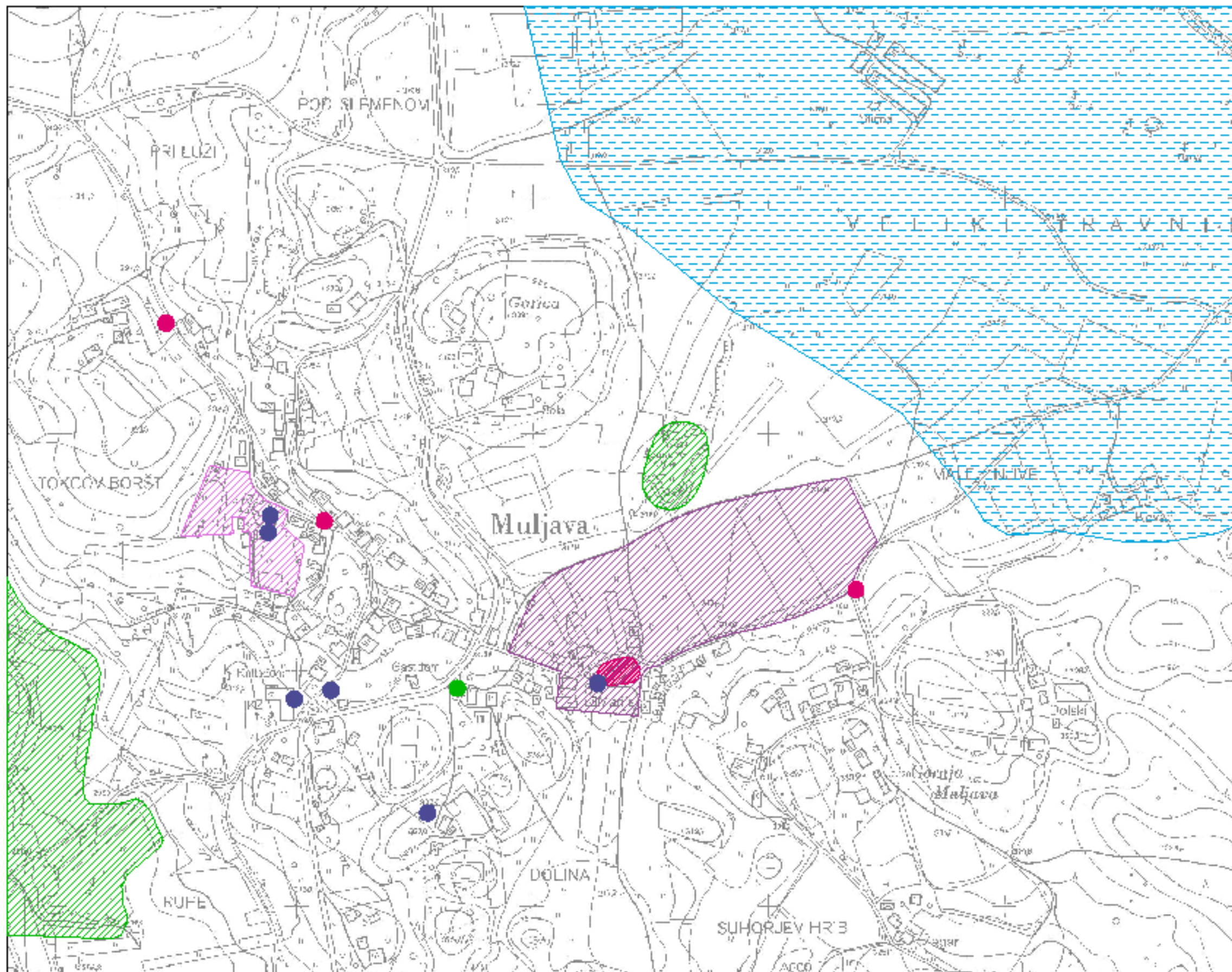
Legenda:

- objekti
- ceste
- glavni osredotočitev
- rob gozda
- vstop - izstop iz vasi
- rob vasi
- odprta vizura
- umarjen pogled
- naključen ambicent fasade domačije
- obrazjen prostor med gojazno strukturo
- prostorska dominanta (pozitivna)
- manjše križišča
- večje križišča, vozlišča
- umarjena krajina

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 34: Vizualna analiza

VARSTVENI REŽIMI

Legenda:

KULTURNA DEDEŠČINA

- arhitekturni spomenik
- stoletni spomenik - Turškova domačija
- umetnostnozgodovinski in arhitekturni spomenik
- umetnostnozgodovinski in arhitekturni spomenik
- zgodovinski spomenik

NARAVNE VREDNOTE

- naravna vrednota
- naravna vrednota - točka

POPLAVNA OBMOČJA

- Katastralske poplave

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 35: Varstveni režimi (Vir: TTN, GURS, avgust 2008; ZVKD, februar 2010; ARSO, februar 2010)

4.3.10 Varstveni režimi

➤ Kulturna dediščina

Kulturno izročilo je pomembno za identiteto in kolektivni spomin nekega kraja. Zato nas zanimajo tudi posebnosti iz preteklega obdobja, ki niso nujno predmeti uradnega varstva: prostori, ki so bili pomembni za nastanek naselja (podružnična cerkvena, versko znamenje ...). (Pogačnik, 2006) Posamezni elementi kulturne dediščine, ki so se nam zdeli na območju Muljave pomembni, pa so že predmeti uradnega varstva in smo jih prevzeli iz Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Ivančna Gorica, ki jih je izdal Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Lokaliteta kulturne dediščine, njihova gostota, pričevalnost, izjemnost, ohranjenost, enkratnost oziroma specifičnost so razlog za večjo privlačnost prostora, in sicer za turizem, rekreacijo, kulturne dejavnosti, pa tudi za poslovno okolje, naselitev in sekundarna bivališča (po drugi strani pa za večjo ranljivost glede na umestitev industrije, energetike, pridobivanje mineralnih surovin, komunalna odlagališča ...). (Pogačnik, 2006)

Na karti varstvenih režimov smo označili naslednje arheološke, etnološke, zgodovinske ter umetnostnozgodovinske in arhitekturne spomenike (Vir: ZVKD, 2001):

Arheološko najdišče – V arheološki literaturi je pri cerkvi na Muljavi omenjeno predzgodovinsko naselje. Severovzhodno od cerkve so na njivah vidni ostanki temeljev nekega rimskodobnega poslopja. Po vsej verjetnosti gre za ostanke villae rusticae. Severno od cerkve, tik ob poti, so pri izkopu jarka za vodovod našli slovanske grobne najdbe. Raziskave v cerkvi so leta 1988 pokazale, da je bila na Muljavi sprva cerkev romanska. Tej so v gotiki prizidali tristrano zaključen prezbiterij. V začetku 15. stoletja so cerkev podrli in preko njenih temeljev zgradili nov sakralni objekt, ki se nam je v svoji zunanosti ohranil do danes.

Kapela Matere božje – Severno od naselja stoji historično oblikovana kapela odprtega tipa s kipom Matere Bože z Jezusom (Pieta) postavljena leta 1919.

Kapela Matere božje – Kapela odprtega tipa s konca 19. stoletja posvečena Materi Božji z litoželeznim križem z Dvora nad vhodom stoji na križišču cest v severnem delu naselja.

Kapela Matere božje – Vzhodno od naselja stoji kapela zaprtega tipa s preprosto členjeno fasado posvečena Materi božji z začetka 20. stoletja.

Območje cerkve Marijinega vnebovzetja – Podružnična cerkev Marijinega vnebovzetja je, kot so pokazale arheološke raziskave, nastala na prostoru dveh starejših sakralnih objektov v začetku 15. stoletja. S kasnejšimi prezidavami, zlasti v 17. stoletju, ko je bil lesen poslikan strop nadomeščen z banjastim obokom slonečim na masivnih pilastrih prislonjenih ob steno ladje ter z izdelavo novih okenskih odprtih, je bila precej poškodovana in okrnjena do tedaj celovita poslikava Janeza Ljubljanskega iz leta 1456. Gotsko kasneje barokizirano cerkev, dopolnjuje izjemno kvalitetna oprema, med katero je poleg obeh stranskih oltarjev potrebno omeniti zlasti glavni oltar, delo Jerneja Plumenbergerja iz leta 1674. Cerkev je razglašena za kulturni in zgodovinski spomenik.

Jurčičeva domačija – Jurčičevo domačijo na Muljavi sestavljajo leta 1826 zgrajen in kasneje dozidan stanovanjski objekt, hlev s podom, kozolec toplar, pod z gostinskim lokalom, kašča, čebelnjak, sušilnica za lan ter »Krvavljeva koča«. Kompleks je razglašen za kulturni in zgodovinski spomenik.

Spomenik muljavski bitki – Spomenik, odkrit leta 1969, stoji na manjši tlakovani ploščadi v travnatem bregu nad razcepom cest v zahodnem delu vasi. Na nepravilno oblikovani granitni steni je vdolbena pravokotna ploskev z vklesanim napisom. Spomenik je posvečen bojem, ki jih je junija 1942 vodila z Italijani Druga grupa odredov.

Spominska plošča pisatelju Josipu Jurčiču – Pravokotna plošča s poudarjenimi ogli iz sivega naravnega kamna z vklesanim napisom (odkrita leta 1882) je pritrjena na vhodnem pročelju Jurčičeve rojstne hiše (Muljava 11) desno od vhoda.

Doprnski kip pisatelja Josipa Jurčiča – Doprnski kip (odkrit leta 1984, kipar Boris Prokofjev) stoji na zelenici pred Jurčičevo rojstno hišo na visokem betonskem stebri, obloženem s sivimi kamnitimi ploščami, in s širšo preklado na vrhu, na kateri je vklesano pisateljevo ime.

Spominska plošča bojem Druge grupe odredov – Pravokotna plošča iz sivkastega naravnega kamna z vklesanim napisom (odkrita leta 1954) je pritrjena na vzhodnem, glavnem pročelju zadružnega doma (Muljava 21). Posvečena je Drugi grupi odredov, ki si je spomladi 1942 priborila prvo osvobojeno ozemlje.

Spomenik padlim v NOB z grobnico neznanih partizanov – Grobnica s spomenikom stoji južno od naselja. Spomenik je bil odkrit leta 1959 (projektant arh. Drago Černič, napisal Ciril Jurčič). Posvečen je padlim v NOB z Muljave in okolice.

Spominska plošča padlim v prvi svetovni vojni – Pravokotna plošča iz sivega naravnega kamna z vklesanim napisom je vzdana na zahodni steni cerkve desno od vhoda. Nad napisom sta vklesana pozlačena malteški križ in oljčna vejica.

➤ Naravne vrednote

Na obravnavanem območju se nahaja samo en naravovarstveni element točkovnega tipa, to je lipa v središču naselja. Eno območje naravnih vrednot je JZ od naselja in gre za travnato dolinsko dno potoka Bržiček, ki ločuje Muljavo od sosednjega naselja Potok. Drugo varovano območje naravnih vrednot je ob robu naselja, kjer se nahaja požiralna jama – Španove rupe, ki jo je na podlagi PUP-a 2006 potrebno v celoti zaščititi in ne dovoliti poseganja na to območje na nikakršen način.

➤ Poplavna območja

Na ravninskem delu severovzhodno od naselbinskega telesa Muljave se nahaja dokaj obsežno poplavno območje katastrofalnih poplav. Na tem območju stoji industrijski obrat in ena kmetija.

4.3.11 Swot analiza

SWOT analiza je analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in groženj (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats).

Ta metoda se uporablja predvsem v podjetništvu za načrtovanje strategij, lahko pa jo koristno uporabimo kot pomoč pri izdelavi predloga ureditve in prenove neke vasi, naselja, občine ... Je pripomoček, ki nam na relativno preprost način pomaga opredeliti močne in šibke točke ter priložnosti in nevarnosti iz okolja. Pomaga nam učinkovito obvladovati in zmanjševati slabosti, krepiti močne strani, izkoriščati priložnosti, ki nam jih obravnavano okolje nudi in zagotavljati ustrezno in pravočasno odzivnost na nevarnosti, ki se vedno pojavljajo.

Zaradi naštetih prednosti takšne metode, kot pomoč pri načrtovanju, smo se odločili, da SWOT analizo opravimo tudi za naselje Muljava, ki je obravnavano v tej diplomski nalogi.

Preglednica 10: SWOT analiza

PREDNOSTI	SLABOSTI
☀ bližina avtoceste	☁ malo delovnih mest
☀ naselje obdano z naravnimi danostmi (gozd, kmetijske površine, v bližini je bajer ...)	☁ slaba komunalna opremljenost naselja (malo javnega potniškega prometa, ni kanalizacije in kableske televizije)
☀ čisto okolje	☁ osnovna šola samo do 5. razreda
☀ primeren prostor za šport in rekreacijo	☁ premalo kapacitet v vrtcu
☀ povezanost prebivalcev (pripravljenost do medsebojne pomoči)	☁ malo družbeno pomembnih aktivnosti
☀ blaga klima	☁ premalo urejenih parkirišč
☀ za enkrat dovolj čiste in pitne vode	☁ premalo ravnih površin za poljedelstvo
☀ v kraju šola, vrtec, trgovina, gostilne	☁ slabo rodovitna tla, pretežno ilovnata
	☁ prebivalci niso najbolj odprti za novosti

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">⇒ še veliko poselitvenih možnosti⇒ priseljevanje ljudi⇒ odpiranje novih delovnih mest (v turizmu, storitvene dejavnosti ...)⇒ urejanje športno-rekreativnih površin (ureditev trim steze, kolesarske steze, učne poti, možnost izgradnje športnega letališča, odprtje jahalne šole ...)⇒ razvoj kmečkega turizma	<ul style="list-style-type: none">☞ pregrobi posegi v kulturno krajino in naravno dediščino☞ umeščanje neprimernih objektov v vaški prostor☞ uničevanje vegetacije☞ degradacija območij, primernih za kmetijstvo

4.3.12 Zaključne ugotovitve izvedenih prostorskih analiz

Z izvedbo prostorskih analiz smo ugotavljali dejansko stanje v naselju, ki se navezuje na namembnosti in ohranjenost objektov, funkcionalnost objektov, namensko rabo površin, postavitev objektov v prostor oziroma njihova orientiranost, omejitve kulturne in naravne dediščine ter prometno ureditev. Opravili smo tudi morfološko in vizualno analizo.

Morfološka analiza je pokazala, da je Muljava gručasto naselje. Z analizo namembnosti objektov in analizo funkcionalnosti objektov ter analizo namenske rabe površin smo ugotovili, da je naselje tipično podeželsko, kjer ima večina objektov funkcionalnost kmetije in da prevladajo površine namenske rabe kmetijstva, saj je skoraj 53 % površin obravnavanega območja travnikov in 18 % njiv.

Objekti za opravljanje družbeno pomembnih dejavnosti se nahajajo večinoma v vaškem jedru, le šola z vrtcem je locirana nekoliko izven jedra naselja.

V naselju je veliko objektov, ki so pod zaščito spomeniškega varstva, zato je kulturna dediščina poglavitna omejitev pri načrtovanju razvoja naselja.

S prometno analiz smo ugotovili, da so ceste v naselju v dobrem stanju in da je glavni problem na tem področju v pomanjkanju parkirišč ter slabi ureditvi obstoječih.

Z vizualno analizo smo preverjali točkovne, linijske in ploskovne elemente vizualne podobe naselja in videli, da sta glavni dominantni v prostoru cerkev in šola na gričku, da je vas v celoti obkrožena s kmetijskimi površinami, na eni strani z gozdom ter na drugi s travniki in njivami. Odpira se nekaj kvalitetnih vizur na naselje in iz naselja, kjer se odpira pogled na okoliške vasi, pa vse do Posavskega hribovja v ozadju.

Na koncu je bila opravljena še SWOT analiza, cilj katere je bilo ugotoviti prednosti in priložnosti, ki jih naselje ponuja ter opozoriti na slabosti in nevarnosti v njem.

Opravljene analize naselja nam bodo služile kot izhodišče za pripravo predloga ureditve, saj imamo z njimi dober vpogled v dejansko stanje naselja.

Naš cilj bo izdelati takšen predlog, ki bo upošteval želje prebivalcev Muljave v največji možni meri, izboljšal stanje na področjih, kjer je to potrebno in pri tem upošteval okoljevarstvene in kulturne omejitve ter ustrezno državno in občinsko zakonodajo.

5 PREDLOG UREDITVE NASELJA MULJAVA

5.1 Izhodišča in cilji pri razvoju obravnavanega območja

5.1.1 Izhodišča

Izhodišča, ki jih bomo upoštevali pri pripravi predloga ureditve naselja Muljava, so:

- Kvalitete naravnega okolja – naselje obkrožajo ogromne, pretežno travniške, površine na eni strani in gozdne na drugi strani, tako da lahko rečemo, da je tukaj dokaj čisto okolje in še veliko neokrnjene narave, v bližini je tudi bajer. Klima na tem področju je blaga. Pomembno izhodišče je torej potreba po zagotavljanju in varstvu kakovosti okolja.
- Turistična prepoznavnost kraja – Muljava je turistično zelo prepoznavna, vendar več ali manj na račun kulture in premalo na drugih področjih.
- Dobra dostopnost kraja – Muljava je oddaljena od avtoceste le 5 kilometrov in povezana z njo preko regionalne ceste Ivančna Gorica–Žužemberk.
- Privlačnost kraja za priseljevanje.
- Centralne dejavnosti v naselju – naselje ima nekaj centralnih dejavnosti: šolo, vrtec, trgovine in gostilne.

Lahko rečemo, da ima naselje dobra izhodišča za razvoj, vendar pa se moramo zavedati, da je prenova nekega naselja kompleksna stvar, ki jo je potrebno dobro premisliti in se zavedati, da lahko pri realizaciji zastavljenih ciljev naletimo na različne ovire. Pri urejanju podeželskega naselja so ta ovira velikokrat njegovi prebivalci sami, saj so vajeni svojega načina življenja in niso odprti za spremembe, kljub temu, da bi pripeljale k izboljšani kakovosti njihovega življenja. Zato bomo poskušali z upoštevanjem omenjenih izhodišč zastaviti čim bolj realne cilje.

5.1.2 Cilji in koncept razvoja

Za nadaljnji prostorski razvoj naselja Muljave smo oblikovali cilje, ki temeljijo na analizi stanja, SWOT analizi in opredeljenih izhodiščih prostorskega razvoja.

- Večina poselitvenega območja Muljave se nahaja na pobočjih, vzhodno od naselbinskega telesa. Naselje ima gručasto strukturo, vendar s številnimi nepozidanimi

površinami znotraj grajene strukture. Dodatna stavbna zemljišča bomo zagotavljali predvsem z zgoščevanjem pozidanosti, tako da poseg v zunanjo podobo naselja ne bo prevelik.

➤ Kulturna prepoznavnost naselja je na račun Jurčičeve domačije na Muljavi velika, je treba graditi na tem, da bi bila ponudba v okviru Jurčičeve domačije še večja. Poleg tega pa je cilj razširiti kulturno življenje v kraju še na drugih področjih, predvsem s požitvijo dogajanja v kulturni dvorani ter poleg kulturnega življenja povečati tudi turistično prepoznavnost kraja. Cilj je prilagoditev ene ali dveh kmetij v turistične kmetije, saj bi se takšna turistična ponudba najlepše spojila s podeželskim okoljem.

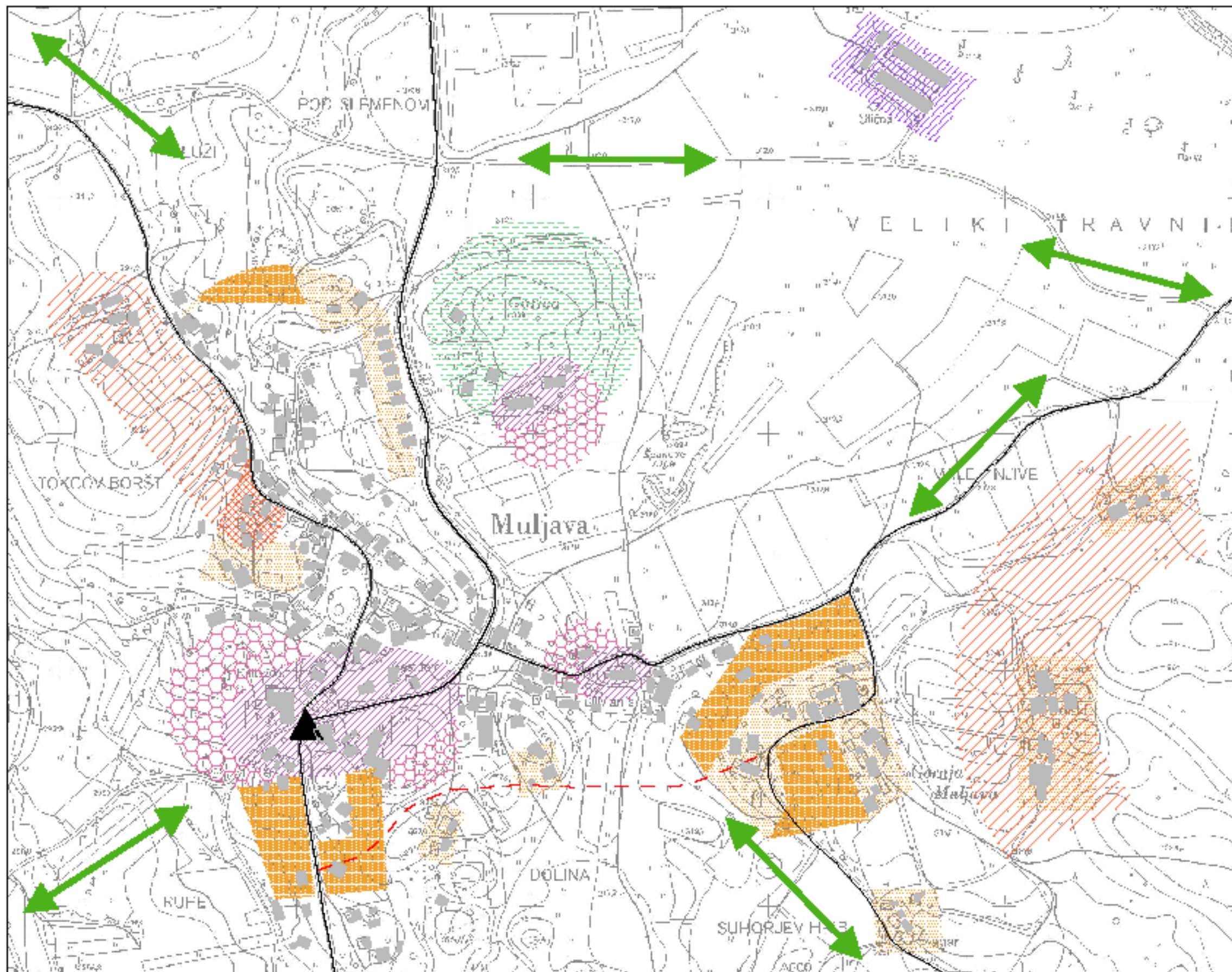
➤ Muljava je zaradi razgibanega reliefa, odprtih površin ter naravnih danosti primeren prostor za umestitev športno rekreativnih površin, ki bi se lahko odvijale preko celega leta. Pozimi ureditev tekaških in sankaskih prog, poleti pa kolesarjenje, rolanje, jahanje, pohodništvo ipd. Izbor ponudbe športno rekreativnih dejavnosti bo tak, da bo poseganje v prostor čim manjše.

➤ Zaradi visokega trenda gradnje in posledično priseljevanja ljudi v kraj bo treba predvideti lokacijo za izgradnjo novega vrtca, saj so kapacitete obstoječega že sedaj premajhne.

➤ Treba bo urediti nove površine za parkirišča. Potreba se kaže predvsem okrog cerkve in vaškega jedra, kjer je gostilna, trgovina, kulturni dom ... Poleg tega pa je potrebno izbrati primeren prostor za začasna parkirišča v času izvajanja kulturnih prireditev.

Ideje o predlagani ureditvi naselja smo oblikovali v koncept razvoja Muljave (slika 36), ki na shematski način prikazuje bodoči prostorski razvoj stanovanjskih, centralnih, industrijskih in turističnih dejavnosti. Poleg tega so prikazane tudi prometne rešitve, predvsem z vključevanjem novih peš in kolesarskih poti, ki se navezujejo tudi na širše območje.

Sledi še karta predloga ureditve naselja (slika 37), kjer so na zemljiško parcelo natančno opredeljene lokacije zgoraj naštetih sestavin naselja.

KONCEPT RAZVOJA MULJAVE

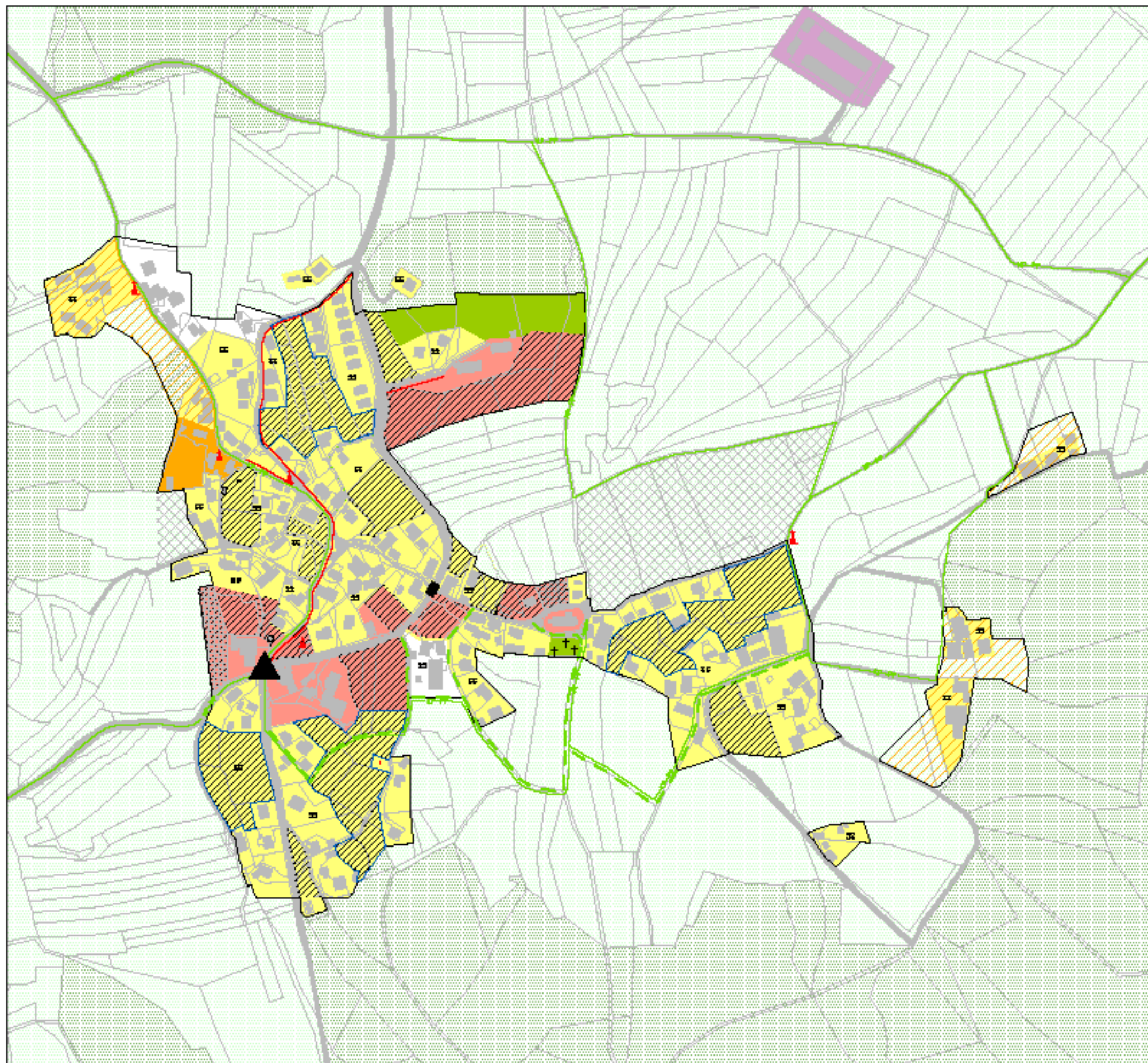
Legenda:

- OBSTOJEČE**
- obstoječe dejavnosti
 - razvojna struktura
 - območje Jurčičeve čimarije
 - industrija
 - regionalna cesta
 - posameznostne lokalne ceste
 - objekti
- FREDVIDENO**
- hitro razvijajoče dejavnosti
 - razvijajoče razvojne strukture
 - rekreacijske in zelene površine
 - razvoj turizma
 - osrednje mesto
 - nova meja
 - osni kolonizacijski in poti

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 36: Koncept razvoja Muljave (Vir: TTN, GURS, avgust 2008)

PREDLOG UREDITVE

Legenda:

- izboljšana zemljišča
- gozdna zemljišča
- površinska cest
- obstoječa območja stavbne zemljišča
- predvidena območja stavbne zemljišča
- obstoječa območja cestarskih dejavnosti
- predvidena območja cestarskih dejavnosti
- območja proizvodnih dejavnosti
- obstoječa površine za turizem
- predvidene površine za turizem
- predvidene površine na parcelacijska
- predvidene površine za zakonska parcelacijska
- predvidene površine za pokopališča
- predvidene površine na šport in rekreacijo
- nova potovostva
- predvidene kolektorice in javni poti
- predvideni globinski
- predvidene usmeritve prometa
- predvideni prehod na pešce
- predviden OPPN
- območje urbanističnega načrta

Merilo 1:3500

Leto izdelave: 2010

Slika 37: Predlog ureditve (Vir: DKN, GURS, Geodetska pisarna Grosuplje, avgust 2010)

5.2 Predlog ureditve naselja Muljava

Predlog se nanaša na več tematskih sklopov ureditve: poselitve, promet, turizem, rekreacijske in zelene površine ter centralne dejavnosti. Predlog izhaja iz dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta občine Ivančna Gorica (Acer, 2010), Odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za PPC IV. – Doline Krke (PUP, 2006), nadgrajen pa je z rezultati izvedene ankete in podrobnih prostorskih analiz, ki smo jih predhodno opravili in predstavili v prejšnjem poglavju.

5.2.1 Ureditev grajene strukture

V celotnem naselju moramo urediti obstoječo grajeno strukturo in najti ustrezne rešitve za potrebe novogradnje. Težili bomo predvsem k obnovitvi objektov, ki so dotrajani in propadajo. Pri tem bomo pazili, da se ohrani tipologijo arhitekture, reliefne dekoracije, predpisane višinske gabarite, naklon strehe in podobno (prikaz ureditve naselja je na sliki 37).

Novi objekti bodo umeščeni v prostor predvsem po principu zgoščevanja in manj širjenja naselja (slika 37). Pri gradnji novih objektov je potrebno upoštevati PUP (2006), ki med drugim govori o orientaciji, lokaciji in oblikovanju stavbe. Postavitev objektov naj bo v smeri sever – jug, razen na skrajnem jugu naselja ob cesti Ivančna Gorica–Krka, kjer naj bodo kubusi orientirani pravokotno na omenjeno cesto. Višinski gabariti stavb naj bodo največ $K + P + M$. Pri strehah je določena simetrična dvokapnica, načeloma v naklonu 40 stopinj z opečno kritino rdeče barve, brez svetlobnih refleksov.

Eno večje območje predvideno za gradnjo stanovanjskih hiš se nahaja na skrajnem severnem delu naselja, ki se na začetku začne kot širitev naselja, proti jugu pa preide v zgoščevanje naselja, ki bo povežalo obcestno območje novogradenj s starejšim delom naselja proti zahodni strani. Stavbe naj bi bile na tem območju, zaradi bližine Jurčičeve domačije, bolj tradicionalnih, nevpadljivih oblik. Drugo večje–predvideno območje stanovanjskih gradenj se nahaja na vzhodnem delu naselja, na tako imenovani Gornji Muljavi. Nahaja se na pobočju, ki ločuje dve poselitveni liniji med seboj in ju bo združilo v enotno naselbinsko telo. Tretje opaznejše območje predvidenih stanovanjskih zemljišč pa je na jugu naselja in predstavlja zaledje območja centralnih dejavnosti.

Slika 38: Stara obnovljena stavba z ohranjenimi reliefnimi dekoracijami na fasadi.

Slika 39: Modernejše obnovljena starejša stavba.

Slika 40: Obnovljena stavba, ne upoštevajoč prostorske ureditvene pogoje.

Slika 41: Objekt potreben prenove. Pri prenovi potrebno ohraniti njene zunanje značilnosti.

Slika 42: Območje novogradenj na jugu naselja, ki je predvideno za nadaljevanje gradenj stanovanj. stavb.

Slika 43: Predvideno območje gradenj stanovanj. stavb na severnem delu naselja.

Sredi travnikov v nekdanjih hlevih KZ Stična se nahaja industrijski objekt za proizvodnjo in prodajo električnih stikal. Nadaljnega širjenja industrije v naselju nismo predvideli.

Od kulturno izobraževalnih ustanov ima Muljava podružnično osnovno šolo z vrtcem in športnim igriščem, muzej na prostem, galerijo in letno gledališče v sklopu rojstne domačije Josipa Jurčiča. V naselju je avtobusno postajališče, kulturni dom s trgovino in barom ter gostilna Obrščak. V novejšem stavbnem kompleksu je še tekstilna prodajalna Bomax s frizerskim salonom. Ponudba storitev je skromna in ne zadošča potrebam prebivalcev in obiskovalcev. Premajhna in preslabo založena je predvsem trgovina z živili, zato smo predvideli njeno širitev. Rešitev problema je predlagana z dozidavo k obstoječemu objektu združnega doma, kjer se trgovina nahaja. Ob trgovini predlagamo še vgraditev bankomata, saj je takšno željo izrazilo kar nekaj anketirancev(11 % anketirancev je to dodalo kot lasten predlog, k izboljšavam v naselju)

Slika 44: Gostilna Obrščak

Slika 45: Zadržni dom s trgovino

Slika 46: Trgovsko frizerski center Bomax

Slika 47: Gasilski dom brez funkcionalnega zemljišča

V naselju je tudi gasilski dom, ki se nahaja v samem vaškem jedru in nima ustreznega funkcionalnega zemljišča, zato bi ga bilo smiselno prestaviti. Primeren prostor je nasproti obstoječega, čez glavno cesto, na nepozidanem zemljišču med prodajalno Bomax na eni in kmetijami na drugi strani. Ob gasilskem domu bi bilo smiselno urediti tudi igrišče, ki bi bilo namenjeno igranju košarke, odbojke, nogometa in rokometu. Urediti je treba tudi otroško igrišče, saj ga v naselju ni. Prav tako je le malo otroških igral pri šoli in vrtcu, vendar so od samega vaškega jedra precej oddaljena.

Na gozdnem osamelcu Gorica, kjer se že nahaja šola z vrtcem, smo predvideli širitev vrtca, saj je obstoječi za potrebe naselja občutno premajhen. Za širitev ne bi bila potrebna izgradnja novega objekta, pač pa samo izgradnja prizidka k obstoječi šoli. Poleg vrtca in šole naj se uredijo tudi igralne površine.

Slika 48: Šola z vrtcem na gozdnem osamelcu

Slika 49: Ostanke ville rustice ob župnišču

Nujno potrebna je izgradnja mrliške vežice v naselju. To smo predvideli ob župnišču. Območje je zaščiteno kot arheološki spomenik, zato so oktobra leta 2008 na tem območju že začeli z arheološkimi raziskavami in odkrili ostanke antične ville rustice. Dodatne raziskave območja bodo pokazale, kje bi bila gradnja mrliške vežice na tem območju mogoča.

V kolikor gradnja mrliške vežice v neposredni bližini cerkve ne bo mogoča, bi predlagali drugo lokacijo in sicer na desni strani križišča ob glavni cesti, ko cesta zavije desno proti cerkvi.

5.2.2 Prometna ureditev

Skozi naselje poteka regionalna cesta Ivančna Gorica–Krka, ki je precej prometna. V samem centru naselja cesta ostro zavije. Ta ovinek je zelo nepregleden in nevaren za pešce. Ko so opravljali rekonstrukcijo omenjene ceste, so sicer postavili prehod za pešce stran od ovinka, nasproti gostilne, s čimer so odvrnili pešce stran od ovinka, kjer so prej vedno prečkali cesto. V predlogu ureditve naselja pa so zajeti še dodatni varnostni ukrepi in sicer s postavitvijo grbin za umirjanje prometa na vozišče v več točkah nevarnega odseka ceste in dodatno signalizacijo.

V križišču, kjer glavna cesta zavije desno proti cerkvi, predlagamo dodatni prehod za pešce, saj ga na tem delu ni, število ljudi, ki prečka to cesto, pa je veliko, predvsem v času cerkvenih obredov. Potreba po vzpostavitvi tega prehoda je predvsem zaradi nepreglednega ovinka v smeri Ivančne Gorice in je prečkanje ceste tukaj še posebej nevarno.

Pri rekonstrukciji regionalne ceste so poskrbeli tudi za pločnike, ki potekajo ob cesti po celi dolžini skozi naselje. Potrebna je izgradnja dodatnih pločnikov in sicer od centra naselja, se pravi od trgovine, do Jurčičeve domačije. Avtobusi, ki pripeljejo turiste, parkirajo na tem delu, ljudje pa gredo do domačije peš. Takrat se vije množica ljudi po celotni cesti in predstavljajo veliko oviro za promet. V križišču ob kapelici, kjer gre pot levo proti Jurčičevi domačiji, desno pa proti novemu stanovanjskemu območju, predlagamo izgradnjo pločnikov tudi v to smer, saj število ljudi na tem delu naglo narašča. Z izgradnjo pločnika bo omogočen enostaven in varen dostop do centra vasi in do gozdnih površin, kamor se velikokrat namenijo preživljat svoj prosti čas.

V jugovzhodnem delu naselja smo predvideli novo cestno povezavo, ki bo povezovala vzhodni del naselja – Gornjo Muljavo z južnim deloma naselja. Ob predvidenem zgoščevanju stanovanjske pozidave na teh dveh delih, je to smiselna rešitev za povezavo enega dela z drugim ter enostaven dostop prebivalcev Gornje Muljave do glavne ceste. Predvideli smo tudi odcep k cerkvi.

Razen Jurčičevega pohoda na Muljavi ni urejenih peš poti in prav tako ne kolesarskih, zato smo v predlogu ureditve naselja predvideli obroč kolesarskih in peš poti, ki bo potekal okrog naselja in se navezal na kolesarske poti v širšem prostoru.

Naselje tudi nima zadostnih parkirnih površin. Glavno pomanjkanje je ob cerkvi, kjer urejenega parkirišča sploh ni. Zato so avtomobili v času cerkvenega bogoslužja parkirani ob cestah in na dvoriščih okoliških kmetij. Lokacijo smo predvideli na drugi strani cerkve, poleg predvidenih površin za izgradnjo mrliške vežice. Pred začetkom realizacije bodo seveda potrebne arheološke raziskave. Premalo parkirišč je tudi v centru vasi ob javnih objektih. Parkirišče se nahaja pred združenim domom in eno za njim, le tega bi bilo potrebno povečati, saj je veliko odprtega prostora.

Velik problem je pomanjkanje parkirnih mest v času izvajanja kulturnih prireditev na Jurčičevi domačiji. V ta namen predlagamo rešitev problema z ureditvijo začasnega parkirišča, ki se lahko nahaja na ravninskem vzhodnem delu naselja, kjer so sicer travniki in tudi nekaj njiv. Po predhodnem dogovoru z lastniki parcel kjer so travniki, je to odlična rešitev, saj ne bi bili potrebni nikakršni posegi v prostor. Poleg tega pa je prostor primeren tudi zaradi tega, ker pot od tu do Jurčičeve domačije vodi mimo cerkve Marijinega vnebovzeta z enim najlepših baročnih oltarjev v Sloveniji, kjer se lahko organizirajo vodeni ogledi s čimer je možno povečati tudi njeno prepoznavnost.

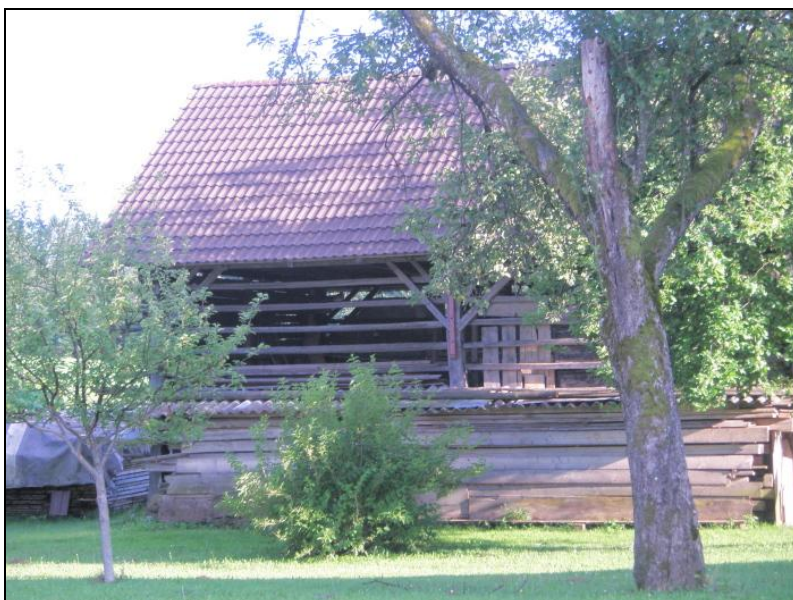
5.2.3 Zelene površine ter površine za šport in rekreacijo

Muljavsko polje je krajinsko gledano zelo pomembna kvaliteta. Je kot nekakšen zeleni »predprostor« pred vstopom v naselje, ki se začne na jugozahodnem delu polja. Območje je potrebno ohranjati v čim bolj naravnem stanju. Sem smo umestili predvidene površine za šport in rekreacijo. Površine, predvidene v ta namen, ne posegajo v gozdni del osamelca, temveč samo v travniški. Prostor je primeren predvsem za zimske športe: sankanje in tek na smučeh, saj griček preide v muljavsko polje, ki je zelo obsežno in primerno za tekaške steze.

Pomembnejše večje obrobne zelene površine so tudi zahodno od naselbinskega telesa. To je dolina potoka Bržička, ki v tej dolin ponika. Območje je več ali manj travniško. Te zelene površine ločujejo Muljavo od naselbinskega telesa Potok in jih je tudi nujno potrebno ohranjati.

Naselje ima veliko sadovnjakov in zelenic, ki vizualno izpopolnjujejo vaško podobo naselja. Predlagamo še dodatno ozelenitev območja okrog cerkve z nasaditvijo dreves in postavitvijo klopi za posedanje.

Cerkev potrebuje tudi novo pokopališče, obstoječe, ki se nahaja znotraj cerkvenega obzidja, je sicer lepo urejeno, vendar premajhno. Prostor, namenjen novemu pokopališču, smo predvideli na južni strani cerkve za obzidjem, kjer je sedaj sadovnjak.

Slika 50: Prostor, predviden za novo pokopališče

Za namen športa in rekreacije smo predvideli sistem kolesarskih in peš poti, ki bi obkrožale celotno naselje in se odcepile v različne smeri.

Prva kolesarska pot bo potekala iz naselja proti Oslici in se nadaljevala proti vasi Vrhe, kjer se lahko odcepila levo proti Krki, ali nadaljuje proti Polževem in Višnji Gori.

Druga kolesarska pot, ki je primerna tudi kot peš pot, je predvidena preko Sušice in Trebeža do vasi Gabrovčec, od tu pa lahko proti Žužemberku ali Krki, od kjer se lahko kolesarji oziroma pohodniki vrnejo preko Trebnje Gorice, Znojil in Potoka nazaj na Muljavo.

Zadnja predvidena kolesarska pot pa je z Muljave proti vasi Bojanji vrh in Kompolje, preko Lučarjevega kala v Hrastov dol, od tod pa pot vodi proti Dobu pri Šentvidu, kjer se razcepi v različne smeri, levo proti Ivančni Gorici in Stični, naravnost proti Litiji in desno proti Trebnjem.

5.2.4 Širitev turistične ponudbe

Več ali manj celotna turistična ponudba na Muljavi je vezana na Jurčičevo domačijo. Sestavljajo jo muzej na prostem, galerija Kresnička in Letno gledališče, v katerem se vsako leto uprizarja eno izmed Jurčičevih del.

Slika 51: Letno gledališče

Slika 52: Cerkev Marijinega vnebovzetja

Kot smo že pri prometni ureditvi omenili, bi bilo potrebno obiskovalce Muljave predvsem v času teh predstav zvabiti še v cerkvico Marijinega vnebovzetja, ki je glede na lepoto premalo poznana in obiskana. Obiskovalci bi parkirali svoje avtomobile na travniku blizu cerkve, kjer bi jim bil nuden ogled notranjosti, proti Jurčičevi domačiji pa bi se odpravili peš. Na poti bi se lahko organizirala postavitve večjega števila enostavnih prodajnih mest, kjer bi se ljudem ponujalo domače izdelke. V ponudbo bi lahko vključili izdelke iz medu lokalnih čebelarjev, pecivo društva kmečkih žena in pa povezali bi se z eko-kmetijo Erjavec iz Gorenje vasi, kjer imajo lastno proizvodnjo jabolok, ki jih predelujejo v različne vrste krljev, sokove in kis.

Turistično ponudbo Muljave smo predvideli širiti s prilagoditvijo samostojnih kmetij na obrobju naselja v turistične kmetije. Dobro bi bilo, če bi bili dve, z različno ponudbo. Na jugovzhodnem delu naselja predlagamo kmetijo, kjer bi ponujali ježo konj, ki bi sčasoma morda prerasla celo v jahalno šolo. Tamkajšnji kmetje se že sedaj ukvarjajo s konjerejo in imajo velik ograjen prostor, namenjen paši. Od tod je enostaven dostop do muljavskih polj, kjer bi imeli jahalne poti. Pozimi pa bi se lahko organizirale vožnje s sanmi, v katere bi bili vpreženi konji.

6 ZAKLJUČEK

Urejanje prostora je pojem, s katerim označujemo umestitev različnih dejavnosti v prostor, tako prometnih, stanovanjskih, gospodarskih, kot umeščanje zelenih ter turističnih in rekreativnih površin; vse z namenom ustvariti naselje privlačnejše in funkcionalno učinkovitejše.

Pri izdelavi načrta ureditve naselja je ključnega pomena podpora njegovih prebivalcev. Mi smo v ta namen izdelali anketo in dobili vpogled v njihova razmišljanja, potrebe, želje in strahove.

Pri pripravi predloga ureditve naselja moramo upoštevati različne vsebinske sklope. Ti se navezujejo na upoštevanje naravnih in ustvarjenih danosti ožjega in širšega obravnavanega območja, upoštevanje obstoječih grajenih struktur ter potreba po izdelavi pravil urejanja prostora za izgradnjo novih objektov v smislu izboljšanja življenjskih pogojev v prostoru. Upoštevati je potrebno omejitve v prostoru, ki se navezujejo na poplavna območja, varovanje vodnih virov, varstvo kulturne dediščine, varstvo naravnih vrednot, Natura 2000 ter varovanje gozdnih in kmetijskih zemljišč. Potrebno je tudi upoštevanje obstoječih zelenih površin.

Muljava je razgibano podeželsko naselje, s številnimi kulturnimi in naravnimi vrednotami. Z izdelavo predloga smo poskušali prispevati k povečani izkoriščenosti potencialov, ki jih naselje ponuja.

Z ureditvijo smo se dotaknili objektov, potrebnih prenove, z določanjem zemljišč, namenjenih izgradnji novih stanovanjskih objektov, smo težili k zgoščevanju naselja, z nekaterimi izjemami predvsem ob prometnicah. Podali smo predloge glede izboljšanja prometne infrastrukture, ki je sicer v naselju v dokaj dobrem stanju. Prostor pa smo želeli popestriti z umeščanjem športnega in turističnega programa v prostor.

VIRI

Gabrijelčič P., Fikfak A. 2002. Rurizem in ruralna arhitektura. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo: str. 13, 14

Jernejec Babič P., 2001. Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Ivančna Gorica. Ljubljana, Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine: str. 100-102.

Kalton, G., Vehovar, V. 2001. Vzorčenje v anketah. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije: 9 str.

Kastelic J., Gspan A., Šarf F., Makarovič G. 1979. Muljava in okolica v starem veku, 3. popravljena izdaja, Ljubljana, Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo v Ljubljani: str. 3, 15, 18

Krajevni leksikon Slovenije, II.knjiga. 1963. Ljubljana, DZS: str. 140, 141.

Lampret, T., Groznik, P., Šteh, M. 2008. Zloženka Jurčičeva pot - Iz Višnje Gore do Muljave, z Muljave do Krke. Občina Ivančna Gorica.

Mohor, J. (Ur.), 2007. Družinska pratika za prestopno leto 2008. Ljubljana, Celje, Društvo Mohorjeva družba d.o.o., Celjska Mohorjeva družba d.o.o.: str. 66-70.

Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za PPC IV. – Dolina Krke. UL RS, št. 19/06.

Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije. UL RS, št. 76/2004.

Pogačnik A., 1992. Urejanje prostora in varstvo okolja. Ljubljana, Mladinska knjiga: str.19

Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, EU, 2007. Ur. Sveta (EU) št. 1257/1999.

Prosen A., 1993. Sonarno urejanje podeželskega prostora. Ljubljana, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG Ljubljana: str. 11, 12, 13, 117, 118, 120.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. UL RS, št. 99/2007.

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta. UL RS, št. 99/2007.

Strokovne podlage prostorskih aktov središčnih naselij občine Ivančna Gorica za poselitev. 2006. Občina Ivančna Gorica.

Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Ivančna Gorica. 2001. Ljubljana, Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Uredba o prostorskem redu Slovenije, UL RS, št. 122/2004.

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt). UL RS, št. 33/07.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1). UL RS, št. 16/08.

Žužek, D. 2005, Ureditev in razvoj vasi Rašica, Diplomaska naloga, Ljubljana: FGG.

Uporabljene kartografske podlage:

- DKN, GURS, Geodetska pisarna Grosuplje, 2008
- TTN5, GURS, 2008
- DOF, GURS, 2008.

Uporabljene spletne strani:

Spletni register nepremične kulturne dediščine, evidenčna št. enote: 6018:

<http://fjz1.web.siol.com> (april, 2008)

Spletna stran občine Ivančna Gorica:

<http://www.ivancna-gorica.si> (marec 2008)

Opis lege občine Ivančna Gorica:

http://si.wikipedia.org/wiki/Ivančna_Gorica (marec 2008)

Franciscejski kataster:

http://sigov3.sigov.si/cgi-bin/htqlcgi/arhiv/enos_isk_kat.htm (marec 2008)

Lega občine Ivančna Gorica v Sloveniji:

<http://ivancna-gorica.navajo.cz> (marec 2008)

Obris občine Ivančna Gorica:

<http://www.lokalnevolitve.si> (marec 2008)

Prikaz lege naselja Muljava v okviru občine Ivančna Gorica

<http://gis.arso.gov.si/atlasokolja> (februar 2010)

Fotografije posameznih elementov ambienta Jurčičeve domačije:

http://sl.wikipedia.org/wiki/Jurčičeva_rojstna_hiša (marec 2008)

Kulturna dediščina:

<http://rkd.situla.org/?uid=2375> (april 2008)

Naravovarstveni atlas – naravovarstvene omejitve pri prostorskem planiranju:

<http://www.naravovarstveni-atlas.si> (februar 2010)

Atlas okolja – naravovarstvene omejitve pri prostorskem planiranju:

<http://gis.arso.gov.si/atlasokolja> (februar 2010)

Varstvena merila in režimi:

<http://www.ljubljanskobarje.si> (april 2008)

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013:

<http://www.mkgp.gov.si> (maj 2008)

Regionalna komponenta pri načrtovanju razvoja podeželja

<http://www.geodetski-vestnik.com> (maj 2008)

Teorija anket:

<http://www.google.si> (november 2008)

Avtobusni vozni red za Muljava:

<http://www.ap-ljubljana.si> (april 2009)

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah:

<http://e-uprava.gov.si> (april 2009)

Podatek o številu prebivalcev Slovenije:

<http://www.stat.si> (januar 2010)

Cilji prenove in razvoja vasi:

<http://polok.si> (maj 2009)

Občinski prostorski načrt Ivančna Gorica:

<http://www.ivancna-gorica.si/P/PDF/OPN> (februar 2010)